

I de Rénigoy de Apostol

I ni sulat, been i niy fétausoy Fiyowe Uret sénulat Lukase. I Lukase, been i ségétéwe doktor. Atin sénulatén i ni dob ségétéwe gérotor étew féndawét Teofilo.

Been i niy sulate fantag bé de rénigoy de kuyug Jesus amun déméniatén i Jesuse. Féndawét Jesuse bero “do apostol” non sénuguén bero inok muret ro. (I atag i “apostole” sénugu.) Sénulat Lukasey fantage bé de rénigoy de apostol brab de kékéréh ro. I galbék i de apostol, been i kéurete bé Fiyowe Uret fantag bé Jesuse inok géunur i de étew dob Beene.

I Rémogor i Tuluse, Been i téménabangane bé de apostol inok gérigono roy de mékégaif brab inok émbaraw ro muret fantag bé Jesuse.

¹ Teofilo,

Dob sunguwe libro gu, sénulat gu dob beemey fantage bé kéluhanay de rénigo Jesus brab de téneroén tidew dob gaiwe féngganayén i kégalbék ne,

² taman dob gaiwe féndiyat i Tulusey Jesuse mangéy dob lawayo. Amun énda séna déméniatén de, fénémanduo no bé barakat i Rémogor i Tulusey de fénémilién do kuyugén féndawét do Apostol (i atag i ni do sénugu).

³ Méntefégítoty Jesuse dob berowe médoo gule tidew bé kéléhu ne taman fot folo gétérésangan inok toow fo gétiga ro méntébule. Dob de ni do gai méntefégito dob berowe, téneroén i fantage bé kféguléw i Tuluse.

4 Atin amun ménsélimud i Jesuse beroy de kuyugén bénréhén bero mano, “Kagom séna tékédan dob Jerusalem. Endob ongot-ongot gom i fénasad i Abay guwe begom, sani bénréh guwe néng begom.

5 I Juane ménautis bé wayége éndob éndaén mérugayén bautison gom bé Rémogor i Tuluse.”

6 Wén i no ségiyo gai ménsélimud i Jesuse beroy de apostol. Atin fénénginsaa ro maro, “Kadnan, aw béléewe ni bay gaiwe féséfuleé moy kuwagibe émfétindég bé ingéd tome Israel?”

7 Séménumbul i Jesuse mano, “Békénén fatut gétiga kom i de gai non i Abay guwe saén i wéne aturano bé de gai.

8 Endob amuk gégumah i Rémogor i Tuluse dob begome, waléy gom barakatan. Atin mélaw begomey murete fantag bé Begéne dob de étew dob Jerusalem, brab dob kéluhanay de ingéd dob Judea brab Samaria, brab dob kéluhanay de ingéd dob duniyae ni.”

I kédiyat Jesuse

9 Amun énggilid Jesuse bénréh i ni, féndiyat i Tulusey Jesuse mangéy dob lawayo atin ténéngténg ro taman méntélék bé de rawén.

10 Amun déméniyatén i Jesuse, i lala ruwe séna lémgag dob lawayo, tékow méntéfégítóy ruwowe gétew lagéy kéménégál ro fute téménindég diyo dob sékulo ruwe.

11 Brab ménbérék ro maro, “Do étew tidéw Galilea, sedek lémgag gom saréw dob lawayo? I Tuluse féndiyatén i Jesuse mangéy dob lawayo, atin séfule so moso loo bé kégito gome de déméniyat.”

12 Tidéw béno, i de apostol ménséfule ro mangéy Jerusalem tidéw dob tuduke féndawét Olibo, ségékilometroy kéravy ne.

13 Amun énggégumah ron dob ayo ruwe ni ingéd, méntaus ro dob sibéye dob rotor i lawie gono ro bati. I de ni ro Pedro, Juan, Santiago, Andres, Filipi, Tomas, Bartolome, Mateo, Santiago nga Alfeo, Simon sani ségétéwe toow fo gulaané noy ingéd ne, brab Judas nga Santiago.

14 Sénga tékélid sélimud ro inok démasal ro beroy de libun brab Mariahe idéng Jesuse, loo soy de tuwaréy Jesus do lagéy.

15 Amun ménifus i firoye gétérésangan, ménsélimud i de munur bé Jesuse, wén i mératuh bra ruwo folo gétéw. Atin téménindég dob téngaanga ruwey Pedrowe brab ménbéréh mano,

16 “Do dumo gu, énda fakayén ké énda métuman i Ménsulate Kébéréh i Tuluse, fénbéréh i Rémogor i Tuluse bé Datu Dabidey fantage bé Judase, sani ménuwite bé de kéménéfo bé Jesuse.

17 I Judase, ségétew betom, brab fénémili ménamung bé galbék tome.” Been i bénréh Pedrowe.

18 Atin i kurtae énggédotén bé ni tete rénigo no bé Jesuse fénggébéléyén fantad, atin diyo ménlawu brab ménléhu non ménbétus i sur ne atin ménandég i de téneekén.

19 Atin énggélingooy kéluhanay de étew dob Jerusalem i ni ménrigo, mélaw féndawét roy ni fantad “Akeldama”, dob karowe késébéréh. (I atag ne “Démara fantad”.)

20 Féntaus Pedrowey kékérén ne mano, “Sénulat dob de Kanta tidéw dob Ménsulate Kékérén i Tuluse mano, ‘I lawi ne taus i kétagake de damén atin énda i batí diyo fiyon ségétew.’ Brab ménsulat so mano, ‘Wén damén i émfétaus bé galbék ne.’

21-22 “Mélaw,” bang Pedrowe, “fatut mémili tom ségétew mantu dumo tom muret fantag bé kétébule Jesuse. Fatut beeney étewe dumo tom ménséodor-odor bé kédiniy Kadna tome séna, tidéw bé kéuret Juane bé kékautis ne taman bé kédiyat Jesuse mangéy dob lawayo.”

23 Mélaw ménemili ro ruwo gétew lagéy, ro Matias bero Jose Barsabas (féndawét so Justo).

24 Tidéw béo déménasal ro maro, “Kadnan, gétiga moy fédéw i kéluhanay étewe. Mélaw féfégétiga mo begey ké ati isuwe fénemiliém bé de ruwo ni gétew,

25 inok waléy apostol brab mamung émfétaus bé galbéké téngak Judase amun ménuleén mangéy dob gonone fatut ayono.”

26 Tidéw béo, sénbunuto ro atin ménfémili i Matiase. Mélaw i Matiase ménwaléy apostol beroy de folo bra sébaan, brab ménamung bero.

2

I kégumah i Rémogor i Tuluse

1 Amun énggumahén i gaiy kékanduli ruwe féndawét Pentekostes, i kéluhanay de méginugut bé Jesuse, ménsélimud ro dob sébaane gonon.

2 Atin tékow wén i énggelingoo ro tidéw dob lawayo toow fo métanug maak émbagér réfuruh. Atin ménlégéb dob lawie gono ro ménstar.

³ Tidéw béno, énggito roy de maak dila rino aféy ménlégéb brab méntégatag dob bumbunay séngae ségétew bero.

⁴ Atin fénemanduoy Rémogor i Tuluse bero. Atin ménsembéréh-béréh ro do séségiyo-giyo do késébéréh non fénbéréh i Rémogor i Tuluse bero.

⁵ Dob Jerusalem, wén i do Judio do méngintulus ménbati diyo. Tidéw ro dob de séségiyo-giyo ingéd dob duniyae.

⁶ Amun énggelingoo roy ni démégues, médooy de étew ménangéy diyo brab ménselimud ro. Brab ménkéségiyonan ro non amun ménsembéréh i de étew méginugut bé Jesuse, i séngae étew énggelingoo noy kaane késébéréh.

⁷ Non toow fo ménkéségiyonan ro, ménsefenginsa ro maro, “Aw ati ni? Aw békén ba kéluhanay de ni do étew tidéw ro Galilea?

⁸ Sedek gélingoo tom bero sébéréh bé kéluhanay de késébéréh dob de ingéd ténidéwo tom?

⁹ Tidéw tom dob Partia, dob Media, dob Elam, dob Mesopotamia, dob Judea, dob Kapadosia, dob Ponto, dob Asia.

¹⁰ Dob Frigia, dob Pamfilia, dob Egipto, dob de ingéd sakuf i ingéde Libia gédét dob Siren, brab dob Roma,

¹¹ do Judio brab do békén do Judio éndob ménwaléy do munur bé kétoro i de Judio. Tidéw tom dob Kreta, brab dob Arabia. Atin i séngae ségétew betom énggelingoo no bero sébéréh-béréh dob kaane késébéréh fantag bé toowe fo mékégaif rénígoy Tuluse.”

¹² Atin toow fo ménggaif ro brab énda énggésobuto roy ni ménrigo. Mélaw ménsefenginsa ro maro, “Ati

atag i ni ménrigo?”

¹³ Endob i de dumo do étew déniyangka roy de kuyug Jesus brab ménbéréh ro maro, “Molon i de ni do étew.”

I kéuret Pedrowe

¹⁴ Tidéw béno, téménindég i Pedrowe beroy de folo bra sébaan do dumo no apostol brab ménbéréh métanug dob de ménsélimud étew mano, “Do dumo gu do Judio brab kéluhanay de étew bati dob Jerusalem, toow gom fégélingo i bérhéhe kuwe ni inok gésobuto kom.

¹⁵ I de ni do étew énda molon ro loo bé kénégitung gome de, non géraraan lémowot sénay térésange ni.

¹⁶ Endob méntuman béléewe niy bénréh i méntelatae sénarigoy Tuluse muret bé kékéréh ne féndawét Joel mano,

¹⁷ ‘Ay niy rigoné kuwe dob de tamfaday de gai, bang i Tuluse. Iray gu témantuy Rémogor guwe dob kéluhanay étewe. Brab i de nga gom do lagéy brab libun, bérhéhe roy de kékéréh gu. Atin i de kénogo lagéy gom gito roy toowe tidéw dob Tuluse, brab i de lukés gom so gito roy toowe tidéw dob Tuluse amuk téméginéf ro.

¹⁸ Atin fiyon foy de sugu-sugué ku, do lagéy brab do libun, ureté roy kékéréh guwe non tantuno ku bero irayan bé Rémogor guwe.

¹⁹ Atin rémigowu do mémégaif dob lawayo brab dob fantade. Giton i darae, aféye, brab mégéfole bél.

²⁰ Atin i térésange waléy délémon, brab i térésang kélunganone waléy furo maak dara. Been i niy

mérigowe ké énda séna gégumah i émbantuge gaiy Kadnane kémukum.

²¹ Atin i kéluhanay mongote tabang dob Kadnane, méfukas ro dob de sala ro.’”

²² Atin féntaus Pedrowey kébéréh ne mano, “Do dumō gu do Judio, fégélingo gom i ni! I Jesuse tidéw Nasaret, Beeney fénuwit i Tuluse. Atin i de mékégaif do galbék fénrigoy Tuluse de, been i fégétuwana kome bé i Jesuse, Beeney tidéwe dob Tuluse. Atin énggétuwa komén i ni non i kéluhanay de ni, ménrigo dob kérara gome.

²³ Enggétigay Tulusey ati mérigowe non bénantak i Tuluse fékéfoén i Jesuse brab nirayén begom atin fénléhu gom fénkélabo bé de tete étew dob kruse.

²⁴ Endob i Tuluse ténébuleén i Jesuse brab ténungkasén tidéw dob kédawét i kéléhue non énda fo fakayén gétaus méléhu i Jesuse.

²⁵ “Loo bé bénréh Dabide bé do gétah fantag bé Jesuse mano, ‘Démoyun gito guy Kadnane dob sékulo kuwe, Beeney dumō guwe dob kuwono kuwe, mélaw énda mágilaku.

²⁶ Sabaf bé ni, toow fo fiyoy fédew guwe brab bérhé kuy kéoror guwe. Enda émbukuu bé lowoh guwe non wén i inam gu.

²⁷ Non énda tagaké mo Begén dob gonoy de ménléhu. Brab énda fédayaé moy lowoh i fiyowe sugu-sugué mo ké mérénah.

²⁸ Ténoroém begén i agéwone dob kéuyage. Atin sabaf bé Beem i dumō guwe, féororénu.”

²⁹ Féntaus Pedrowey kébéréh ne mano, “Do dumō gu, toow fo bérhé ku begom i fantage bé katufua tome Dabid. I beene ménléhu brab lénébéng, atin taman béleewe ni ay ni soy lébeng ne.

³⁰ Beeney ségétéwe sénarigoy Tuluse muret bé kékéréh ne. Atin énggétiga noy fénasad i Tuluse dob beene bé i ségétéwe bé de séfuén waléy datu loo bé beene.

³¹ Enggétiga Dabide ké ati rigonéy Tuluse, komon énggérého noy fantage bé kétébule Kristowe mano, ‘Enda méntagakén dob gonoy de ménléhu brab énda mérénah i lowoh ne.’

³² I Jesuse ni féntébule i Tuluse, brab kéluhana key énggégito bé ni.

³³ Atin i Abay ne Tulus, féndiyatén i Jesuse mangéy dob kuwono nuwe, sani toowe fo basanan gonon. Atin i Jesuse, éndotén dob Beeney Rémogor i Tuluse loo bé fénasad ne. Mélaw i gito gome brab gélingoo kome bé béniy barakat i Rémogor i Tuluse nirayén begey.

³⁴ I bénréh Dabide, békén fantag bé lowoh ne non énda déméniyat i Dabide mangéy dob lawayo, éndob been i ménbéréh mano, ‘Bénréh i Kadnane dob Kadna kuwe mano, sar go fingé dob kuwono kuwe,

³⁵ taman tabana kuy de sébanil Beem.’

³⁶ Mélaw, i de kéluhana tom do Judío, fatut gétuwa tom i Jesuse ni, sani kénlabo gome dob kruse, féndawét i Tulusey Kristowe Kadnan.” Been i niy bénréh Pedrowe.

³⁷ I de étew, amun énggélingoo roy ni, ménbuku i de fédew ro. Atin ménénginsa ro dob Pedrowe brab dob de dumo no apostol maro, “Do dumo gey, ati fatute rigoné key?”

³⁸ Atin séménumbul i Pedrowe mano, “I séngae ségétéw begom fatut gésénule bé de salaén brab fébautis inok fégito noy kéunur ne bé Jesu Kristowe,

inok i de salaén émfésagadan. Tidéw béno, i Tuluse irayén i Rémogor ne dob begome.

³⁹ Non i ni fasad i Tuluse, katom brab kay de ngat, brab kay kéluhanay de étew dob de mérayu, non kay kéluhanay fénémili i Kadna tome Tulus munur dob Beene.”

40 Atin médooy nay bénréh Pedrowe bero fantag
bé toowe brab fénfagayu no bero mano, “Sésuway
gom bé de tete étew inok énda mékukum gom so.”

⁴¹ Atin médooy étewe ménunur bé kébéréh Pedrowe brab ménfébautis ro, brab labi ro téléw ngibu ménuman dob de kuyug Jesus bé beno.

42 Atin sénga tékélid fégélingoé roy kétoro i de apostol, atin ménséodor-odor ro maak do sétuwaréy ro. Brab séréngan ro mama brab démasal.

⁴³ Atin i de apostol, fénrigoy Tuluse bero do
médoô mékégaif galbék, mélaw toow fo ménggaif i
kéluhanay de étew.

44 Atin i kéluhanay de munur bé Jesuse, démoyun ro sélimud atin i kéluhanay de languntama ro séntukid-tukid ro.

45 Atin fénbéléy roj de fantad ro brab de tamuk
ro inok sétukid-tukidé ro loo bé atiy de kailanga ro.

⁴⁶ Sénga fuweh sélimud ro dob lawi i Tuluse, brab séréngan ro mama dob de lawi ro. Brab lala ruwe mama, toow ro fo moror brab térifantad.

⁴⁷ Sénga tékélid dayéwé roy Tuluse brab mégédaw i de étew bero. Atin sénga fuweh umanay Kadnane bero bé de mantu ménfukas étew.

3

I k  euwae b  efikate

¹ Wén i no sébaan fuweh, géraraan lémudug i térsange de, sani uras i kédasal i de Judio, i ro Pedrowe brab Juane ménangéy ro dob lawi i Tuluse.

² Dob bengaway lawi i Tuluse féndawét “Fiyofintu”, wén i ségétéwe lagéy fikat tidéw fanay kéumahén. Sénga fuweh uwitéy de dumo no mangéy dob ni bengawan inok mongot limus dob de étew mahur diyo.

³ Amun énggito noy ro Pedrowe brab Juane mahur, ménongot limus dob berowe.

⁴ Tidéw béno, ténéngténg ro Pedrowe brab Juaney ni lagéy fikat brab ménbérhéh i Pedrowe mano, “Enténgén gey.”

⁵ Mélaw ténéngténgén bero, manok iraya ro kurta.

⁶ Endob i Pedrowe ni ménbérhéh mano, “Enda i kurta gu taloo no bélowan, éndob iray gu beem i wéne dob begéne. Sabaf bé barakat i dawét Jesu Kristowe tidéw Nasaret, bérhéhé ku beem, agéw go!”

⁷ Atin génamak Pedrowey kuwonone kémérén brab féntindégén. Sonom béno, tékow ménbagér i de sékéyén.

⁸ Atin méntésongkow témindég brab ménggéagéw. Atin ménahur dob lawi i Tuluse bero ro Pedrowe brab Juane, magéw brab sayaw-sayaw brab dayéwé noy Tuluse.

⁹ Atin énggitoy kéluhanay de étew i ni lagéy magéw brab dayéwé noy Tuluse.

¹⁰ Atin amun énggélolo ron beeney fikate démoyun mésar mongot limus dob “Fiyowe Fintu”, toow ro fo ménggaif bé ni ménrigó dob beene.

11 Atin i lala ne géménamak dob ro Pedrowe brab dob Juane dob kuridore féndawét “Kuridor Solomone” ménfégédét léméntu mangéy dob berowey kéluhanay de étew non ménggaif ro bé ni ménrigo.

12 Amun énggito Pedrowey de étew ni, ménbéréh dob berowe mano, “Do dumo gu do Judio, sedek ménggaif gom bé ni? Sedek téngténgé kom begey loo bé nan? Aw makom ké ménggéagéw i ni lagéy sabaf bé barakat geye taloo no sabaf bé fiyowe kéfengintulus gey?

13 Endob Been i Tuluse féngadafé Abrahame, Isak, brab Jakob, brab de katufua tom, i ménirayane toow fo gérotor barakat dob Jesuse, sénuguén. Endob niray gom dob de gémamak kukuman, brab ménika gom de dob adafa Pilatowe inok kukumé no, fiyon fo ké ménuyot de témangéy.

14 I Jesuse ni métintu brab énda i salaén, endob ménika gom de brab énda féntangéy gom de. Yamula féntangéy gom uman i ségétéwe étew ménméléhu.

15 Atin fénléhu gom i Jesuse sani miraye bé umule magufusa. Endob ténébule i Tuluse brab énggito gey i ni.

16 Barakat i dawét Jesusey énggféadi-adiwe bé ni lagéy fikat gélolo gom. Ménrigoy ni sabaf bé kéunur geye bé Jesuse. Been i funa nuwe énggéagéw dob téngaanga kome.

17 “Atin béléewe do dumo gu, gétiga ku énda énggétiga kom i rénigo gome brab de odoro tom bé kéféléhu gome bé Jesuse.

18 Endob bé ni rénigo gom, ténumay Tulusey

bénréh i de sénarigo no muret bé kékéréh ne bé gétaho, bé i Kristowe fatut férasayén.

19 Mélaw tagak gom i de tete adat gom brab unur gom bé Tuluse inok fésagada no begom bé de sala gom.

20 Atin mélaw wén i do gai féfiyonéy Tulusey de fédew gom. Atin féuwitén i Jesuse mangéy dob begome. Been i Kristowe, sani fénémili ne méguléw begom.

21 Atin béléewe, i Jesuse bati séna dob lawayo taman bé kégumah i gaiwe féantunéy Tulusey kéluhanane. Been i niy bénréh i de sénarigoy Tuluse muret bé kékéréh ne bé gétaho.

22 Non i Moisese ménbéréh bé gétaho dob de Judio mano, ‘I Tuluse sémugu moso ségétew sarigo no loo bé begéne. Been i ségétéwe bé de séfu tom. Unuro kom i kéluhanay bérhé nuwe begom.

23 Atin i kéluhanay étewe énda munur ro de, fégananéy Tuluse bero tidew dob de étewén, brab binasané no bero.’ Been i niy kékéréh Moisese.

24 Bénréh i de dumo so sénarigoy Tulusey fantage bé de mérigo bé de ni do gai, tidew dob Samuele brab dob kéluhanay de énggétundug dob beene.

25 Atin i de fasad i Tuluse bénréh i de sénarigo no bé do gétah, kagom so. Atin kagom soy fasad i Tuluse dob de katufua kom. Non bénréhén dob Abraham mano, ‘Féfiyoné kuy kéluhanay étewe dob duniiae fénagéw dob de séfuém.’

26 Komon amun fén-uwit i Tulusey Kristowe, sénuguén sungu mangéy dob betome do Judio inok féfiyoné no betom bé kékésénule ne betom bé de tete rigoné tom.” Been i niy kékéréh Pedrowe.

4

I Pedrowe brab Juane dob adafay de kéfédéwan

¹ Amun émbéréh sénay ro Pedrowe brab Juane dob de étew, énggégumah i de fadi, brab kafitay de mantay bé lawi i Tuluse, brab de Saduseo sani de étew énda munur ro bé kétébulee.

² Atin ménkérít ro non téménoro i ro Pedrowe brab Juane dob de étew bé i Jesuse méntébule. Mélaw fénggit ro wén i kétébule.

³ Mélaw kénéfo ro bero, atin non sémingkufén bé beno, fénrisu ro bero taman bé démoe de.

⁴ Endob médooy ménunure bé de étew énggégélingo bé kékéréh Pedrowe, atin i de munur énggégumah limo ngibuy kédooy de lagéy de saliyu na bé de libun de.

⁵ Amun bé démoe de, ménsélimud dob Jerusalem i de odoroy de Judio brab de lukés bero brab de témoro kukuman.

⁶ Bero soy gérotore fadi féndawét Anas, brab Kaifas, brab Juan, brab Alejandro brab kéluhanay samung i ni gérotor fadi.

⁷ Atin fentindég roy de ruwo ni gétew apostol dob adafa ruwe brab fénénginsaa ro bero maro, “Ati gefee bé barakate brab ati gefee bé dawéte fénggrigo gom bé ni?”

⁸ Tidéw beno, fénémanduoy Rémogor i Tulusey Pedrowe atin mélaw séménumbul mano, “Do odoro key brab do lukés gey.

⁹ Amuk fénginsaa kom begey fantag bé fiyowe rénigo gey dob ni lagéy fikat brab ati kéféadi-adi geye de,

¹⁰ fégétiga ku dob kéluhanaya kome brab dob kéluhanay de Judio. I funay ni lagéy téménindég dob

adafa kome ménadi-adi, non bé barakat i dawét Jesu Kristowe tidéw Nasaret. Been i fénléhu gome dob kruse éndob ténebule i Tuluse.

¹¹ Wén i ménuslate fantag bé Jesuse dob Ménuslate Kébéréh i Tuluse mano, ‘I batéwe nikaa kom do rémigo lawi, been i ménwaléye toow fo mélaga batéw.’ I Jesuse, Been i nan batéw nikaa kom.

¹² Been saén i Mémukase,” bang Pedrowe, “non énda i ségiyo dob duniyae ni géfukas bé étewé.”

¹³ Toow fo ménggaif i de odoroy de Judio bé kébaraw ro Pedrowe brab Juane muret. Ménlabi na foy kégaiif ruwe non énggétuwa roy énda i féngganad ro Pedrowe brab Juane. Atin mélaw énggélolo ro soy beroy de dumo Jesus.

¹⁴ Endob énda i gébérého ro, non énggito roy lagéye ni fikat ménadi-adi téménindég dob sékulo Pedrowe brab Juane.

¹⁵ Mélaw fénsut ro bero tidéw dob sénlimudo ruwe sibéy. Tidéw béno ménésbéréh-béréh ro maro,

¹⁶ “Ati kérigo tome bé de ni étew? Non kéluhanay de étew ni dob Jerusaleme ni, énggétiga roy mékégaife ni rénigo ro. Mélaw énda gédirungo tom de.

¹⁷ Endob géléé tom saén bero bé éndaén béréhé roy fantage bé Jesuse inok énda métarakén.”

¹⁸ Mélaw ténavag ro man bero mahur brab bénrého ro bero bé békénén béréhé roy fantage bé Jesuse taloo no témoroo ro labité roy dawét ne.

¹⁹ Endob i Pedrowe brab Juane séménumbul ro maro, “Fégitung gom ké ati isuwe métintu dob adafay Tuluse, odoro key i kagome sugu loo ké odoro key i sugu i Tuluse.

20 Non énda fakayén témérén gey muret fantag bé énggito geye brab bé énggelingoo keye.”

21 Endob i de odoron toow na fo féningkél roy kégélé ruwe bero bé békénén ureté roy fantage bé Jesuse. Tidéw béo, ténangéy ro bero. Enda gédusana ro bero non bé kédooy de étew démayéw bé Tuluse sabaf bé mékégaife rénigo ro.

22 Non i lagéye ni fén-adi-adi ro fotén folo gébélintuwa i idad ne, brab fikatén tidéw fanay kéumahén.

23 Amun méntangéyén i ro Pedrowe brab Juane, ménule ro mangéy dob de dumo ro munur bé Jesu Kristowe. Atin nuret roy kékéréh i odoroy de fadi brab de odoroy de Judio.

24 Amun énggelingoo roy ni, ménséréngan ro démasal dob Tuluso maro, “Kadnan, Beemey lémenimbage bé lawaye brab fantade brab dogote brab kéluhanay éntingayéne.

25 Fénbéréh i Rémodor me bé katufua keye Dabid sugu-sugué mo mano, ‘Sedek ménkérit i de étew békén Judio? Brab sedek bantakéy de étew i éndae gérígono ro dob Tuluse?

26 I de datu téménafay ro brab de méguléw dob duniyae ni ménsélimud ro inok sébanil ro bé Kad-nane brab Kristowe fénuwitén.’ Been i niy sénulat Dabide.”

27 Atin féntaus roy kédasal ruwe maro, “Méntuman i Ménsulate Kékéréhém non ménsélimud i ro Herode brab Ponsio Pilatowe dob ni ingéd beroy de étew békén Judio brab de dumo gey Judio. Ménsélimud ro sébanil bé Jesuse sani fiyowe sugu-sugué mo fénémiliém méguléw.

28 Ménsélimud ro rémigo bé kéluhanay éntingayéne fatut mérigo dob kaame kétayan brab dob barakat me mérigo.

29 Atin bé béni Kadnan, fégitungém i de tete kékérého ro begey brab tabanga mo begey do sugu-sugué mo inok émbaraw gey muret bé kékéréh me.

30 Brab féuwitém i barakat me émféadi-adi brab émférigo begey bé de mékégaif dob dawét i fiyowe sugu-sugué mo Jesus.”

31 Amun énggilid ron démasal, ménkuyung i lawie sénlimudo ro brab fénémanduoy Rémogor i Tuluse bero. Tidéw bénou, ménbaraw ron muret bé kékéréh i Tuluse.

Séntukid-tukid roy de languntama ro

32 Atin i kéluhanay de munur bé Kristowe, ségiléw i de fédéw ro brab itunga ro. Atin énda i isu bero gefe bé de languntama ro, éndob falan karo kéluhanan non séntukid-tukid ro.

33 Atin wén i barakat i de apostol féntaus roy kéuret ruwe fantag bé kétébule i Kadnane Jesus. Brab i Tuluse toow fo mégédaw bero.

34 Atin énda i ségetéw bero wén i kulang bé kéfaguyag ne non fébéléy roy de fantad ro taloo no do lawi ro atin i kurtae gédoté ro,

35 iray ro dob de apostol. Atin saaré roy kurtae dob katabuwane kailangay kéluhanane.

36 Atin wén i ségetéwe bero féndawét Jose. Beeney ségetéwe tidéw Siprus brab séfu i Lebitawe. Féndawét i de apostol so “Bernabe”. (I atag i ni “Ségetéw émféfiyo fédéw”.)

37 Fénbéléyén i fantad ne atin nirayén dob de apostol i kurtae de.

5

Ananias brab Safira

¹ Wén i ségétéwe lagéy féndawét Ananias, beroy bawag ne féndawét Safira, fénbéléy roy dumoy fantad ruwe.

² Endob nitongén i dumoy kurtae brab ménagayun soy bawag ne de. Atin nirayén i sama i kurtae dob de apostol. Endob bénréhén bé nirayén i kéluhanane.

³ Mélaw bénréh Pedrowe dob beene mano, “Ananias, sedek féndayaém i Satanase mémanduon beem? Non téménugi go dob Rémogor i Tuluse, non nitongém i dumoy kurtae énggédotém bé fénbéléy me fantad.

⁴ Amun énda séna fénbéléyém i fantad me, beem i gefee de. Atin amun fénbéléy mon, kaam soy kurtae de. Endob sedek bénantakém rénigoy ni? Békén téménugi go dob étewe, yamula dob Tuluse téménugi go!”

⁵ Amun énggélingoo Ananiasey ni, méntuwar brab ménléhu. Atin i kéluhanay de énggégélingo fantag bé ni, toow ro fo ménggilak.

⁶ Atin ménahur i de kénogo lagéy brab éndot roy bangkay ne brab bénaus ro atin nangéy ro lénébéng.

⁷ Amun ménifus i tévéwe géuras, énggumah i bawag ne, éndob énda séna énggétiga noy ati ménrigowe.

⁸ Tidew béo, fénénginsaa Pedrowe mano, “Béréhém begén, aw been say niy kurtae énggédot i fantad gome?”

Atin séménumbul mano, “Hoo, been say nan.”

⁹ Mélaw bénréh Pedrowe de mano, “Sedek ténéngkad gom i Rémogor i Tuluse? I bawag

me mantu séna ménléhu atin i de ménangéy de lémbéng, ay nan ron dob liyuwan, brab i beeme témundug so.”

¹⁰ Sonom béno, méntuwar so brab ménléhu dob adafa Pedrowe. Amun ménahur i de kénogo lagéy, énggito ro ménléhuén. Mélaw nangéy ro so lénébéng dob doror i bawag ne.

¹¹ Atin toow fo méngkégilakan i kéluhanay de munur bé Kristowe, loo soy de kéluhanay de ségiyo étew énggégélingo bé ni.

Médooy de mékégaif

¹² Atin i de apostol, médooy de mékégaif rénigo ro énggitoy de étew. Brab i kéluhanay de munur bé Kristowe ménselimud ro diyo dob “Kuridor Solomone” dob lawi i Tuluse.

¹³ Enda i ségétew ménamung bé de énda munur bé Kristowe, fiyon fo ké fiyoy kékérén i de étew fantag bé de munur.

¹⁴ Endob minut médooy de étew do lagéy brab do libun munur bé Kadnane.

¹⁵ Atin ménbantug i de mékégaif rénigoy de apostol. Mélaw nuwit i de étew dob de aguwon i de démérueun. Féniro ro bero dob de katri brab dob de bénékah ikam inok buluk témara i Pedrowe, gébéla i anlung ne dob berowe.

¹⁶ Atin énggumah soy médoowe étew tidéw dob de kloh ingéd géliwét dob Jerusalem. Brab nuwit roy de démérueun bero brab de étew rénahukoy de saitan. Atin kéluhana ro ménadi-adi.

I kérasay i de apostol

17 Tidéw béno, i gérotore fadi brab de dumo no sani de Saduseo, ménadaléw ro bé de apostol. Mélaw ménséfagayun ro bé rigoné ruwe.

18 Atin kénéfo roy de apostol brab fénrisu ro bero.

19 Endob bé béno kélungonon, nungka i télakiy Kadnaney de bengaway férisunone. Tidéw béno nuvitén bero mésut brab bénréhén mano,

20 “Taus gom dob lawi i Tuluse brab uret gom dob de étew i fantage bé ni mantu umul.”

21 Tidéw béno, nodoroy de apostol i bénréh i télakiwe ni. Mélaw amun géfuwénén, ménahur ro dob lawi i Tuluse brab témenoro ro.

Atin i gérotore fadi brab de dumo no, ténavag roy de odoroy de Judio inok sélimud i de kéfédéway de Judio. Tidéw béno, séménugu ro mangéy dob férisunone inok uwité roy de apostol mangéy dob adafa ruwe.

22 Endob amun énggumah i de sénugu dob férisunone, énda énggito roy de apostol. Mélaw ménséfule ro mangéy dob de kéfédéwan do ménlimud brab nuret ro maro,

23 “Amun énggégumah gey dob férisunone, énggito gey i de bengawan do ménkandado brab diyo soy de guwardiya mantay dob liyuwe. Endob amun nungka gey, énda i énggito gey étew dob rahure.”

24 Mélaw i de odoroy de fadi brab kafitane odoroy de guwardiya bé lawi i Tuluse, amun énggelingoo roy ni, toow ro fo ménggaif. Atin fégitungé roy ati énggérigonoy de apostol.

25 Tidéw béno, wén i énggégumahe ménlolok dob berowe mano, “I de lagéy do fénrisu gom, diyo ro témoreo bé de étew dob lawi i Tuluse.”

26 Mélaw ménangéy i kafitane dob lawi i Tuluse

beroy de guwardiya no. Atin kénéfo roy de apostol brab nuwit ro séfule. Endob énda féndawéto ro bero non mégilak ro bé de étew diyo ké ibéro ro bero batéw inok féléhué ro bero.

²⁷ Nuwit roy de apostol mangéy dob adafay de ménlimud do odoron. Atin i gérotore fadi ménbéréh dob bero mano,

²⁸ “Génlé geyén begom bé kagomén témodo fan>tag bé Jesuse, éndob énda nodoro kom de. Téngténg gom, ménlégébén dob Jerusaleme niy kétoro gome, atin bénréh gom, begey i ménméléhue bé Jesuse.”

²⁹ Endob séménumbul i Pedrowe brab de dumo no do apostol maro, “Fatut odoro key i Tuluse, békén étew.

³⁰ Amun énggilid gomén fénléhu i Jesuse bé kékélabo gome de dob kruse, i Tulus i de katufua tom i ménfétébulee de.

³¹ Atin féndiyat i Tuluse mangéy dob kuwono nuwe inok Been i Méguléwe brab Mémukase. Mélaw Been i émfésagade bé de sala tom do Judío amuk gésénule tom.

³² Géureto key i de ni non énggito gey, loo soy Rémodor i Tuluse muret, sani Rémodore iray i Tuluse dob de étew munur dob Beene.”

³³ Atin i de odoron ni ménlimud, amun énggelingoo roy ni, toow ro fo ménkérit brab ménuyot ro ké féléhuén i de apostol ni.

³⁴ Endob i ségétéwe bé de Fariseo féndawét Gamaliel téménindég dob kérara ruwe ménlimud. Beeney témoree bé kitabe brab toow fo fégadatay de étew. Atin fénfésutén i de apostol.

³⁵ Tidew bénou ménbéréh mano, “Do dumo gu do Judío, ingata kom ké ati kérigo gome bé de ni do étew.

36 Bé do gétah wén i ségétéwe étew féndawét Teudas, ménbéréh been kun i toowe ménbantug gérotor étew. Atin fot ratuh gétew i ménwaléye kuyugén. Endob wén i ménméléhu de atin i de kuyugén ménbéragar ro brab énda i énggérigono ro.

37 Tidéw béno, dob de gaiy késinsuse bé émfélistay kéluhanay de étew, énggumah man i ségétéwe étew féndawét Judas tidéw Galilea. Atin médooy soy ménwaléye kuyugén. Endob amun fénléhu soy Judase, ménbéragar soy de kuyugén.

38 Ségiléw so keeyén bé kéléhu Jesuse. Mélaw béréhé ku begom, katom kémukum brab fédayaé tomén i de ni do étew. Non amuk aturay kéilawane saén, énda soy gérigono ro brab énda i rugaya ro.

39 Endob amuk aturay Tuluse, énda gégéléo tom bero, non waléy tom saén sébanil bé Tuluse.”

Atin i de ménlimud do kénéfédewan, ménagayun ro bé bénréh Gamaliele ni.

40 Tidéw béno, fénahur ron man i de apostol brab fentafés ro bero. Atin génlé ron man bero bé békénén muret ro fantag bé Jesuse. Tidéw béno, téngangéy ro bero.

41 I de apostol amun ménasut ron tidéw dob de ménlimud do odoron, toow ro fo ménoror non kénarang i Tuluse médait ro kéfasangan brab kémalanen sabaf bé kéunur ruwe bé Jesu Kristowe.

42 Atin sénga fuweh ménangéy ro dob lawi i Tuluse brab dob de lawi i de étew. Atin diyo ro témoreo bé Fiyowe Uret fantag bé Jesu Kristowe.

6

I de fitéw gétew do témabang

¹ Bé do no do gai, amun minutén médooy de munur bé Kristowe, wén i de tete kégébaa no bé de munur do Judio do sébéréh Griego dob de munur do Judio do sébéréh Hebreo. Ménbéréh i de Judio do sébéréh Griego bé émfédaya kun i de baléw bero, énda méirayan ro bé de kailanga ro sénga fuweh.

² Mélaw i de folo bra ruwo gétew do apostol ténimu roy kéluhanay de munur bé Kristowe brab bénréh ro dob berowe maro, “Enda fiyo no ké begey i sémaare bé de kailanga kom sénga fuweh, non fatut gey démoyun muret bé kékéréh i Tuluse, brab énda fatut diguré key i galbék geye.

³ Mélaw do dumo gey, fémili gom fitéw gétew lagéy, do métileédtéd brab fémanduo Rémogor i Tuluse. Atin iray gey beroy aturane bé de ni,

⁴ inok i begeye do apostol fakay gey démasal brab muret fantag bé Tuluse sénga tékélid.”

⁵ Atin ménagayun i kéluhana ruwe bé bénréh i de apostol ni. Mélaw fénemili roy Estebane, ségétew méégét i kéunur ne brab fémanduo Rémogor i Tuluse. Fénemili ro soy ro Filipihe, Prokoro, Nikanor, Timon, Parmenas, brab Nikolas tidéw Antiokia ségétew békén Judio, éndob ménrugayén i kéunur ne bé kukumay de Judio.

⁶ Atin nuwit ro bero mangéy dob de apostol. Tidéw bénou, ténegréy de apostol i de bumbuna ro bé kéadasala ruwe bero inok tabangay Tuluse bero bé mantuwe ni aturan.

⁷ Atin mélaw ménlégébén i urete fantag bé Tuluse. Atin minut médooy munure bé Kristowe dob Jerusalem. Atin médoonén i de fadi méganay so munur.

I kékéfoe bé Estebane

⁸ Atin i Estebane toow fo fénfiyoy Tuluse inok wén i barakatén rémigo do mékégaif dob téngaangay de étew.

⁹ Endob wén i de étew ménsébanil bé Estebane. Beroy de étew dob simbaane féndawét “Méntangéy étew”. I de dumo bero do Judio tidéw Siren, brab tidéw Alejandria, I de ni do étew beroy de dumoy de Judio tidéw. Silika brab Asia, méngganay ro séédél bé Estebane.

¹⁰ Endob toow fo fénggétigay Rémogor i Tulusey Estebane émbéréh. Mélaw énda i ségétew gésumbul bero.

¹¹ Mélaw niraya ro kurta i de étew inok bérhéhe roy éndae toow fantag bé Estebane maro, “Enggelingoo key i ni étew ménbéréh tete fantag bé Moisese brab Tuluse.”

¹² Mélaw fénkérít roy de étew brab de odoroy de Judio brab de témooro kitab. Atin kénéfo roy Estebane brab nuwit ro dob adafay de ménlimud do kéfédewan.

¹³ Tidéw béno, nuwit roy de étew émbéréh bé éndae toow fantag bé Estebane maro, “I Estebane ni démoyun émbéréh tete fantag bé mékétéfuwe lawi i Tuluse brab de kukuman sénulat Moisese.

¹⁴ Enggelingoo key bénréhén bé i Jesuse tidéw Nasaret, gébaé no kun i lawi i Tuluse brab fégaliné noy adate énggégéfaganada tom tidéw dob Moisese.”

¹⁵ Tidéw béno, ténéngténg i kéluhanay de odoron i Estebane. Atin énggito roy rangih ne maak falas télaki.

1 Mélaw i gérotore fadi fénénginsaa noy Estebane mano, “Aw toow i de ni?”

2 Atin séménumbul i Estebane mano, “Do dumogu brab do lukés gu, fégélingo gom i béréhé kuwe ni. I toowe fo ménbantug barakatan Tulus méntefégitobat dob katufua tome Abraham amun bati de séna dob Mesopotamia, bé énda séna ménagéwén de mangéy Haran.

3 Atin bénréhén de mano, ‘Tagakém i de samungém brab ingéd me atin agéw go mangéy dob gonone toroé ku beem.’

4 Mélaw ténagakén i ingéd ne Kaldeo brab ménagéw mangéy Haran, atin diyo ménbati. Atin amun ménléhu i boh Abrahame, fénagéw i Tuluse man mangéy dob ni ingéd gono kom bati béléewe ni.

5 Bé do no do gai, énda nirayay Tulusey Abrahame fantad fiyon kloh. Endob fénasad i Tuluse dob Abrahame bé irayén dey ni fantad brab dob de séfuén témundug de, fiyon fo ké énda sénay nga Abrahame de.

6 Ay niy bénréh i Tuluse bé Abrahame mano, ‘I de séfuém bati ro dob ségiyowe ingéd toow fo mérayu atin waléy ro do rifén diyo. Atin mérasya ro taman fot ratuh gébélantuwa.

7 Endob kukumé kuy de étew rémifén bero. Atin i de séfuém tékédan ro dob nan ingéd atin féngadafé ro Begén dob ni gonon.’ Been i niy bénréh i Tuluse.”

8 Atin féntaus Estebaney kébéréh ne mano, “Tidéw béo, sénugu i Tuluse dob Abrahamey ni adat sani kétulie inok wén i tanda bé ni fasad. Mélaw ténuli Abrahamey nga ne Isak amun

ménwaléwén gétérésangan ménumlah. Atin i Isake ténulién soy nga ne Jakob. Atin i Jakobe ténulién soy de folo bra ruwo gétew ngaén. Atin beroy de katufua tom do Judio.

⁹ “Endob i de nga Jakob méndaléw ro bé tuwaréy ruwe féndawét Jose. Mélaw fénbéléy ro atin ménwaléy rifén dob ingéde Egipto. Endob Tulus i dumo nuwe.

¹⁰ Atin ténabangay Tuluse inok énda i sug-sugén fiyon fo ké médooy kérégénone. Atin amun diyo i Josehe dob adafay datue dob Egipto, fénfiyyo Tuluse brab niraya no kégétawan. Mélaw ménuyot i datue de. Tidéw béno fénwaléy i datuey Josehe odoron dob no ingéd brab beene soy odorone dob lawi i datue ni.

¹¹ Tidéw béno, énggumah i dakéle lénggob dob ingéde Egipto brab dob Kanaan. Atin toow ro fo ménrasay. Atin i de katufua tom énda i amaé ro.

¹² Mélaw amun énggelingoo Jakobe wén i faréy dob Egipto, sénuguén i de ngaén, sani de katufua tom mangéy diyo bé gésungu nuwe.

¹³ Dob gérubo nuwe gule ménangéy ro diyo, méntefégéloyoy Josehe dob de dumo no sétiman boh. Atin énggétway datuey fantage bé de samung Jose.

¹⁴ Mélaw fénksamfay Josehey kékérén ne bé féangéyén i boh ne Jakob brab kéluhanay de samungén. Atin fitéw ro folo bra limo kéluhanan.

¹⁵ Tidéw béno, ménagéw i ro Jakobe mangéy Egipto. Atin diyo ménléhu loo soy de ségiyo katufua tom.

¹⁶ Atin nuwit i de bangkay ro mangéy Sekem, atin lénébéng ro dob lóbéngone bénléy Abrahame

dob de étew Hamor.”

¹⁷ Atin fentaus Estebaney kékérén ne mano, “Amun gédétén i gaiwe métuman i fasad i Tuluse dob Abrahame, toowén fo médooy de Judio dob Egipto.

¹⁸ Atin bé beno, ségiyonén i datue dob Egipto, atin énda énggétiga noy fantage bé Josehe.

¹⁹ Enda fo fiyoy ni datu. Fénggakara noy de katufua tom. Atin fénrasayén fo bero toow. Non fénégésén i de katufua tom bé ibéré roy de nga ro inok méléhu.

²⁰ Atin bé no do gai, ménunah i Moisese, toow fo fiyo nga. Rénitoy idéng ne sungu dob lawi ruwe taman télén gétérésang kélungonon.

²¹ Amun fénliyu roy ngae dob lawie, éndot i libune nga i datue dob Egipto. Atin fénagifatén maak kaan so nga.

²² Mélaw mémentoro i Moisese bé kéluhanay kégétuwane dob Egipto. Atin ménwaléy énggétigan étew dob de kékérén brab dob de rigoné no.

²³ “Amun fotén folo gébélintuwa i Moisese, ménuyot témuak bé de dumo no do Judio.

²⁴ Atin amun énggumah dob de dumo no, énggito noy kédusay ségétéwe tidew Egipto bé dumo nuwe Judio. Mélaw tétabangén i dumo nuwe ni Judio brab séménuli fénléhuén i étewe tidew Egipto.

²⁵ Brab mano ké i de dumo no do Judio énggésobuto roy been i usaréy Tuluse tétabang bero inok métangéy ro. Endob énda énggésobuto ro de.

²⁶ Bé gétunduge de fuweh, énggito noy ruwowe gétew Judio sétiboh. Atin génléén bero mano, ‘Kagom sétiboh! Ségiléw gom falan Judio.’

27 Endob i ségétéwe de férasayé noy dumo nuwe ni, dénrién i Moisese brab ménbéréh mano, ‘Békén beem i odoro keye taloo no kéfédéwa key.

28 Aw méuyot go méméléhu begén loo bé kéféléhu me bé ségétéwe tidéw Egipto natémégéno?’

29 Amun énggelingoo Moisesey ni, ménraréy tidéw Egipto brab ménangéy bati dob ingéde féndawét Madian. Atin diyo énggélawag brab wén i ngaén ruwo gétew lagéy.”

30 Atin féntaus Estebaney kébéréh ne mano, “Amun ménifus i fote folo gébélantuwa, méntéfégito dob Moisesey télakiwe dob mérinoe kayéw dob gonone énda i étew de bati, gédét dob tuduke féndawét Sinai.

31 Toow fo ménggaif i Moisese bé ni énggiton. Atin amun ménfégédét inok gito no fo toow, énggelingoo noy béréh i Kadnane mano,

32 ‘Begény Tuluse fénéngadaf i de katufua kom, ro Abraham, Isak, brab Jakob.’ Atin i Moisese léménukub bé kégilak ne brab éndaén géténgténg no de.

33 Atin ménbéréh man i Kadnane mano, ‘Kéda moy sinilas me non i gono muwe témindég mékétéfu fantad.

34 Enggito guy kéférasye bé de étew gu dob Egipto. Brab énggelingoo kuy de dogés ro. Mélaw ménlusu inok fétangéy gu bero. Atin béleewe, sugué ku beem magéw mangéy Egipto.’ ”

35 Atin féntaus Estebaney kébéréh ne mano, “Nikaay de dumo no Judioy Moisese bé kébéréh ruwe maro, ‘Békén beem i odoro key taloo no kéfédéwa key!’ Endob beeney sénugu i Tuluse méguléw bero brab émfétangéye bero. Atin i

télakiwe méntéfégito dob beene dob mérinoe kayéw i téménabangane de.

³⁶ Atin fénanangguwitén i de étew mésut tidéw Egipto. Rénigo noy de mékégaif dob Egipto brab dob dogote féndawét ‘Furo Dogot’ brab dob gonone énda i bati diyo amun ménagéw ro diyo bé fote folo gébélantuwa.

³⁷ Atin i Moisesey ménbéréh dob de Judio mano, ‘Emféuwit i Tuluse mangéy dob begome ségétew sarigo no muret bé kékéréh ne ségiléw bé kéféuwit ne begén. Been soy ségétewe bé de séfu Israele.’”

³⁸ Atin fentaus Estebaney kékéréh ne mano, “Moisesey dumoy de Judio ménsélimud dob gonone énda i ségétew étew bati diyo, bero soy de katufua tom brab télakiwe ménsébéréh de dob tuduke Sinai. Brab beeney énggégédote bé kékéréh i Tuluse inok irayén so dob betome. I kékéréh i Tuluse ni énda mékéda no taman sa taman.

³⁹ “Endob i de katufua tom énda ménodor ro bé de sugu Moises. Yamula ménika ro de brab ménuyot ro séfule mangéy Egipto.

⁴⁰ Mélaw bénréh ro dob Arone sani ofo Moisese maro, ‘Rigo go do kéninontow inok wén i féngadafé key, brab inok wén i manangguwit betom. Non énda gétiga key ké ati énggérígono Moisese sani ménanangguwite betom tidéw Egipto.’”

⁴¹ Atin fentaus Estebaney kékéréh ne mano, “Bé no do gai réménigo ro kéninontow maak falas nati safi. Atin téménulak ro dob adafa nuwe brab kénandulio ro inok fégito roy kéroror ruwe bé ni rénigo ro.

⁴² Endob sabaf bé ni, té nagak i Tuluse bero brab féndayaén bero méngadaf bé de gitoon dob lawayo

loo bé sénulat i sénarigoy Tuluse féndawét Amos mano, ‘Do étew Judio, békén Begén i ténulaka kome dob gonone énda i ségétew de bati bé lala i kédiyo gome bé ménfote folo gébélantuwa. Yamula ségiyoy fénéngadaf gome.

43 Non nuwit gom i batiroy sébaane tulus féndawét Molok brab sébaane kéninontow maak giton tulus féndawét Renfan. Do kéninontow i fénéngadaf gome, mélaw féangeyé ku begom fingé na diyo bé ingéde Babilonia.’”

44 Atin féntaus Estebaney kékérén ne mano, “I de katufua tom wénén i ginise lawi sani tandaé énda tagakéy Tuluse bero. Nuwit ro amun ménagéw ro dob gonone énda i étew de bati. Rénigo roy ni loo bé bénréh i Tuluse bé Moisese, ségiléw bé fénggitoy Tuluse de.

45 Amun ménifus i firoye gébélantuwa, i de katufua tom énggédot roy ni tidew dob de lukés ro. Atin i de katufua tom nuwit ro dob de ingéd ténaba ro bé gaiy kédédél i Tuluse bé de étew mésut dob do no gonon inok wén i batiroy de Judio. Atin i odoro ruwey lagéye féndawét Josue. Atin fénbati roy lawi i Tuluse diyo taman bé gai Datu Dabide.

46 Toow fo ménswat i Tuluse bé Dabide. Atin nongotén dob Tuluse inok tungkasé no rémigo bé lawi i Tuluse, sani Tuluse fénéngadaf Jakobe.

47 Endob i nga Datu Dabide féndawét Solomon i réménigowe bé nan lawi.

48 “Endob béréhé ku begom, i toowe fo gérotor Tulus énda batién dob de lawi rénigoy kéilawane. Non bénréh i ségétéwe sénarigoy Tuluse féndawét Isias mano,

49 ‘Bang i Tuluse, laway i sara kuwe, atin i duniyaey ténaa kuwe bé de sékéy gu. Enda i lawi gérígono kom inok batio ku taloo no téréno ku.

50 Békén ba Begén i réménigowe bé kéluhanay éntingayéne?’ ”

51 Atin fentaus Estebaney kébéréh ne mano, “Toow fo métégas i de uléw gom! Enda séna fo ménfégalin i de fédew gom loo bé kétayay Tuluse. Brab toow gom fo do énda mégélingo bé kébéréh i Tuluse. Ségiléw gom so bé de katufua kom non atuho kom i Rémogor i Tuluse sénga tékélid.

52 I de katufua kom fénrasay roy kéluhanay de sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne bé do géyah. Fénléhu roy de sénugu i Tuluse muret fantag bé Kristowe sani métintuwe fo Sugu-suguéy Tuluse. Atin i begome, kénéfo gom brab fénléhu gom i Kristowe.

53 Enggétanggafa kom i de kukuman féniray i Tuluse bé de télaki, éndob énda nodoro kom de.” Been i niy bénréh Estebane.

I kénéféléhue bé Estebane

54 Amun énggélingooy de odoron i kébéréh Estebane, toow ro fo ménkérít. Kémigét i de kifé ro bé kékérít ruwe.

55 Endob i Estebane toow fo fénémanduooy Rémogor i Tuluse, brab léménéngag dob lawayo, atin énggito noy kéréndaw i Tuluse brab énggito noy Jesuse témindég dob kuwonoy Tuluse.

56 Atin ménbéréh i Estebane mano, “Téngténg gom! Enggito guy lawayo ménungka, brab i Nga i Kéilawane témindég fingé dob kuwonoy Tuluse.”

57 Toow fo ménkérit i de odoron ni, mélaw néféng roy de kélingo ro brab ménékes ro. Atin sénréngana roy magayase de gémamak.

58 Atin séngguyud ro mésut dob ingéde ni brab nibéro ro batéw. Atin i de témebo de, kénda roy de gérubo lafin bé de kégal ro, atin fénled ro dob kénogo lagéye féndawét Saulo.

59 Atin i lala ruwe mibéron batéw bé Estebane, déménasal dob Kadnane mano, “O Kadnan Jesus, tanggafém i rémogor guwe!”

60 Atin ménlingkuwéd brab ménbéréh métanug mano, “Kadnan, fésagadém i ni sala ro.” Sonom bénou, ménléhu.

8

I kérasay i de munur

1-2 Atin i Saulowe ménagayun bé kéféléhue bé Estebane. Atin i Estebane, lénébéng i de étew munur bé Kristowe brab toow fo rénuung ro. Atin méntidéwén bé no térsang i kékérasayay de munur bé Kristowe. Brab kéluhana ro, saliyu bé de apostol, ménbéragar ro tidéw Jerusalem mangéy Judia brab Samaria.

3 Atin i Saulowe ténulama no binasanén i kéféngintulus i de munur bé Kristowe, ahuro noy séngae lawi brab kéfoé no séguyudén i de étew munur bé Kristowe. Brab uwité no bero dob férisunone, do lagéy brab do libun.

I kélégréb i Fiyowe Uret dob Samaria

4 Atin amun ménbéragar i de étew munur bé Kristowe dob de ségiyo ingéd, nuret roy fantage bé Jesuse.

5 Atin i Filipiwe ménangéy dob sébaane ingéd diyo dob Samaria, atin diyo nureténi Jesuse Been i Kristowe sani fénémili i Tuluse méguléw.

6 I de étew, amun énggelingoo roy kékérén ne brab énggito roy kéluhanay de mékégaif rénigo no, toow fo fénggelingo roy kékérén Filipihe.

7 Fénféraréyén i de saitan réménahuk dob de médoou étew, atin ménékes ro bé lala ruwe tékedan. Brab fén-adi-adi noy médoowe do fikat brab do kimoyén.

8 Mélaw toow fo ménoror i de étew dob no ingéd.

9 Wén i ségétewe lagéy dob no ingéd féndawét Simon, ségétew béliyan. Bé de énggétah do gai, fénggaifén i médoowe do étew dob Samaria bé de tete kéfagakarén. Ménfabantug-bantug bé beene kun i gérotore étew.

10 Atin i kéluhanay de étew dob no ingéd do méskinan brab do kawasa, fénggelingo ro. Bénréh ro maro “I ni étew féndawét Ménbantug Barakatan, sani barakat i Tuluse.”

11 Ménrugay i kéfegaif ne bero bé de tete kéfagakarén. Mélaw toow ro fo fénggelingo.

12 Endob amun énggelingoooy de étew i Fiyowe Uret nuret Filipiwe fantag bé kéféguléw i Tuluse brab Jesu Kristowe, ménunur ro brab ménfábautis ro, do lagéy brab do libun.

13 Atin fiyon i Simone ménunur so bé Kristowe. Brab amun ménbautisén, démoyun ménodor bé Filipiwe. Atin toow fo ménggaif i Simone bé de énggito no rénigo Filipiwe.

14 Amun énggelingoooy de apostol dob Jerusalem i kétayakuf i de étew dob Samaria bé kékérén i Tu-

luse, fénuwit roj ro Pedrowe brab Juane mangéy diyo.

¹⁵ Amun énggégumah ro diyo, dénasala roy de étew munur bé Kristowe inok tayakufé roy Rémogor i Tuluse.

¹⁶ Non i Rémogor i Tuluse, énda séna énggumahén dob berowe fiyon ségettew. Ménbautison ro saén inok fégito roy kénéunur ruwe bé Kadnane Jesus.

¹⁷ Tidéw béno, ténégé Pedrowe brab Juaney de bumbuna ro. Atin ténanggaf roy Rémogor i Tuluse.

¹⁸ Atin énggitoy béliyane ni Simon i kétanggaf ruwe bé Rémogor i Tuluse bé kétégéy de apostol bero. Mélaw bénréhén dob Pedrowe brab Juane bé iraya no bero kurta.

¹⁹ Brab bénréhén mano, “Irayanu so bé ni barakat inok amuk wén i tégené ku, gétanggaf so bé Rémogor i Tuluse.”

²⁰ Endob sémenumbul i Pedrowe mano, “Mékukum go damén begom i kurta me, non mamo ké gébéléyo mo bé kurtaey niray i Tuluse.

²¹ Enda fakay go mamung bé galbék geye non énda séna métintuy fédew me dob adafay Tuluse.

²² Fatut go gésénule bé ni tete kéfégitungém brab dasal go dob Kadnane inok fésagada no beem bé ni salaém.

²³ Non énggito guy toow fo mésina go brab bénlanggu i salae beem.”

²⁴ Tidéw béno, sémenumbul i Simone mano, “Dasala kom begén dob Kadnane inok énda i métuman damén bé de bénréh gom dob begéne.”

²⁵ Atin i ro Pedrowe brab Juane, amun énggilid ron muret bé gétiga ruwe fantag bé Kristowe, brab bénréh roy kóbéréh i Kadnane, ménséfule ro

mangéy Jerusalem. Bé késéfule ruwe, ménawét ro dob médoowe do ingéd dob Samaria brab nuret roy Fiyowe Uret diyo.

I Filipihe brab odorone

²⁶ Atin i Filipihe, sénugu i télikiy Kadnane mano, “Tafay go brab angéy go déligdigan dob agéwone tidéw Jerusalem mangéy Gasa.” (I ni agéwon éndaén i étew de magéwon.)

²⁷ Mélaw ménangéy diyo i Filipihe. Tidéw béno, énggébalaka noy ségétéwe lagéy kafun sarigoy baiwe dob ingéde Etiopia. Beeney ségétéwe gérotor étew mitong bé kurtae dob no ingéd. I ni étew séfule bé béno bé kéagéw ne ménangéy méngadaf dob Jerusalem.

²⁸ Diyo dob kalesah ne brab basané noy librowe sénulat i méntélatae sénarigoy Tuluse féndawét Isaías.

²⁹ Atin bénréh i Ré mogor i Tuluse dob Filipihe mano, “Ay go fégédét diyo brab odor go bé nan kalesah.”

³⁰ Mélaw i Filipihe ménségéta mangéy fégédét brab énggélingoo noy kébasa nuwe bé librowe sénulat Isaïase. Atin fénénginsaa Filipihe mano, “Aw gésobuto moy nan basané mo?”

³¹ Séménumbul i ni sarigon mano, “Ati kégésobut guwe de ké énda i témo de begén?” Tidéw béno, féndaén i Filipihe dob kalesah ne atin ménséfingé ro ménsar.

³² Ay niy ménsulate dob libro Isaïase, bénasa no, “Beeney maake bili-bili fénléhu. Beeney maake nati bili-bili mantés ké kéléngén i buk ne, non énda fo ménbéréhén fiyon sétaga.

33 Toow fo ménfémala brab énda méntintuy kékukume de. Atin énda i gébérél fantag bé de séfuén non ménléhuén brab éndaén dini ro dob duniyae ni.”

34 Atin ménénginsa i ni sarigon dob Filipihe mano, “Ati ni étew ménusat dob ni? Aw bénréh i sarigoy Tulusey fantage bé kaane lowoh taloo no ségiyo étew?”

35 Tidéw béno, fénggétiga Filipihe dob beeney atag ni bénasa no brab nureté i Fiyowe Uret fantag bé Jesuse.

36 Atin amun diyo ro séna lowoh aguwon, énggumah ro dob gonone wén i wayég de. Atin ménbérél i ni odoron mano, “Ay wén i wayég dob ni. Aw fakayu mébautis?”

37 Séménumbul i Filipihe mano, “Fakay bautisé ku beem amuk tintu gon munur bé Kristowe dob fédew me.”

Atin séménumbul i ni sarigon mano, “Munuru bé Jesu Kristowe, bé Beeney Nga i Tuluse.”

38 Atin i ni sarigon féntéré noy kalesah ne brab ménlus bero Filipihe ménangéy dob wayége atin bénautis Filipihe.

39 Amun géménaun ron tidéw dob wayége ni, nuwit i Rémogor i Kadnaney Filipihe. Endaén énggitoy sarigone niy Filipihe, éndob méntaus magéw toow fo moror.

40 Atin i Filipihe méntekow énggégumah dob sébaane ingéd féndawét Asdod. Atin tidéw diyo ménuret bé Fiyowe Uret fantag bé Jesuse dob kéluhanay de ingéd énggétaraa no bé kéagéw ne mangéy dob ingéde féndawét Sesaria.

9*I kéwaléy Saulowe munur*

¹ Atin i Saulowe bé do no do gai, féntausén soy kérigo nuwe bé de kuyug i Kadnane. Non ménbéréh féléhué no kun bero. Atin ménangéy dob gératore fadi,

² brab ménongot sulat dob beene mangéy dob de odoroy de Judio dob de lawi fénégadafa ro dob ingéde Damasko inok kéfoé noy kéluhanay étewe gito no diyo do modor dob Agéwo Jesuse brab uwité no bero mangéy Jerusalem, do lagéy brab do libun.

³ Atin ménagéw i Saulowe mangéy Damasko. Amun gédétén dob no ingéd, méntékow wén i réndaw tidéw dob lawayo géliwét de.

⁴ Atin ménggétélengkéb i Saulowe dob fantade brab énggelingoo noy émbéréhe mano, “Saulo! Sedek ferasayé mo Begén?”

⁵ Ménénginsa i Saulowe mano, “Ati Beeme, Kadnan?”

Atin séménumbul mano, “Begéney Jesuse ferasayé mo.

⁶ Tindég go brab taus go mangéy Damasko, atin diyo wén i étewe béréhé no beem i fatute rigoné mo.”

⁷ Atin i de étew dumo Saulowe magéw, téménréno. Ménantés ro non énggelingoo roy émbéréhe ni éndob énda gito ro de.

⁸ Atin i Saulowe téménindég brab bénékahén i de moto no, éndob énda gérito no. Mélaw narak i de dumo no taman Damasko.

⁹ Atin méntéléw gétérésangan énda gérito no, brab énda ménamaén taloo no méniném.

10 Atin diyo dob Damasko wén i ségétéwe kuyug Jesuse féndawét Ananias. Atin wén i fénggitoy Tuluse dob beene non ténavag i Kadnane mano, “Ananias!”

Séménumbul mano, “Ay niwu so Kadnan.”

11 Atin ménbéréh i Kadnane mano, “Angéy go dob agéwone féndawét ‘Mééntang’ brab taus go dob lawi Judase brab fénginsaém diyo i lagéye féndawét Saulo tidéw Tarsus. Démasal sénay ni étew béní.

12 Brab wén i fénggitoy Kadnane, brab dob ni énggito noy ségétéwe lagéy féndawét Ananias énggumah dob beene brab ténegé no inok gérito man.”

13 Séménumbul i Ananiase mano, “Kadnan, énggelingoo kuy uret i médoowe étew fantag bé ni lagéy, brab kéluhanay tetee rénigo no dob de kuyugém dob Jerusalem.

14 Atin ménangéy dini dob Damaskowe ni non wén i kuwagibe tidéw dob de odoroy de fadi inok kéfoé noy kéluhanay munure Beem brab de lémabit bé dawét me ké démasal ro.”

15 Endob ménbéréh i Kadnane mano, “Angéy go diyo non fénemili guy ni étew inok waléy sugusuqué ku muret fantag bé Begéne dob de étew békén Judio brab dob de datu brab dob de Judio so.”

16 Brab fégétiga ku dob beene bé waléy so toow fo mérásay sabaf bé kéunur ne Begén.”

17 Mélaw ménagéw i Ananiase mangéy diyo. Amun énggégumah dob lawie ménahur so brab ténegé noy Saulowe ni. Atin bénréhén de mano, “Saulo, dumo gu, sénugu i Kadnane begén mangéy dob beeme. Beeney Jesuse sani méntefégitowe dob

beeme dob aguwone bé kéangéy me dini. Sénuguén begén inok waléy go man gérito brab fémanduoyn Rémogor i Tuluse beem.”

¹⁸ Sonom béno, i de maak éner ménlawu tidéw dob de moto Saulo brab énggégito. Atin ménagayas témindég brab ménfóbautis.

¹⁹ Amun énggilid mama, ménséfule i kébagér ne. Atin ménbati i Saulowe dob de kuyug Jesus dob Damasko bé ménfiroye gétérésangan.

I kéuret Saulowe dob Damasko

²⁰ Atin i Saulowe ménagayas ménahur dob de lawi féngadafay de Judio brab nureté i fantage bé Jesuse. Bénréhén mano, “I Jesuse ni, Beeney Nga i Tuluse.”

²¹ Atin i kéluhanay de énggégélingo de toow ro fo ménggaif brab ménséfénginsa ro maro, “Aw békén ba beeney étewe tidéw Jerusalem méméléhu bé de munur bé Jesuse? Aw békén ba ménangéy dini inok kéfoé noy de kuyug Jesus, inok uwité no mangéy dob odoroy de fadi dob Jerusalem?”

²² Endob ménwaléy toow fo émbagér muret i Saulowe brab fénggétiga no dob de Judio dob Damasko i Jesuse, Been i Kristowe, sani méguléwe tidéw dob Tuluse ongot-ongoté ro. Atin énda i énggésumbul bero.

²³ Amun ménifus i firoye gétérésangan, i de Judio ménsélimud ro atin ménséfagayun ro bé féléhué roy Saulowe.

²⁴ Fuweh na kélungonon i kékantaya ruwe de dob de bengaway ni ingéd inok féléhué ro. Endob wén i ménlolok dob Saulowe fantag bé ni rigoné ro.

²⁵ Mélaw wén i no kélungonon, i de kuyugén nuwit roy Saulowe dob gérotore diding fénggédiding bé ni

ingéd. Atin nahur ro dob dakéle biton brab ténuntu ro mangéy fingé bala dob faliluwangay didinge ni.

26 Atin ménule i Saulowe mangéy Jerusalem brab téménlama magiyamongan bé de kuyug Jesus. Endob mégilak ro de brab énda munur ro de ké ménwaléyén kuyug Jesuse.

27 Tidew béno, i Bernabewe nuwitén i Saulowe mangéy dob de apostol. Atin i Bernabewe nuretén dob berowey kétéfégítøy Kadnane brab késébéréh ne dob Saulowe dob aguwone. Atin bénréh Bernabewe soy kébaraw Saulowe muret fantag bé Jésuse dob Damasko.

28 Mélaw i Saulowe ménbati dob berowe dob Jerusalem. Brab séménugud muret fantag bé Kadnane dob kéluhanay de gonon dob Jerusalem.

29 Atin ménsébéréh brab ménséédél bé de Judio do sébéréh Griego. Mélaw ténlama ro féléhuén i Saulowe.

30 Amun énggétigay de dumo no munur bé Jésuse, dénura ro mangéy Sesaria brab fénule ro mangéy Tarsus.

31 Atin bé do no gai, énda ménrasay i de munur bé Kristowe dob Judea brab dob Galilea brab dob Samaria. Ménwaléy ro do méégét munur brab méninut ro médooyun ménagéw mangéy dob de médooyun ménagéw mangéy do ingéd. Amun nangeyén ténu kaw i de dumo no munur bé Kristowe dob Lida,

I Rénigo Pedrowe

32 Atin i Pedrowe, démoyun ménagéw mangéy dob de médooyun ménagéw mangéy do ingéd. Amun nangeyén ténu kaw i de dumo no munur bé Kristowe dob Lida,

33 diyo énggébalaka noy ségétéwe lagéy féndawét Eneas. I Enease ni kimoyén brab ménwaléwén gébélintuwa i éndae kégétekén.

34 Atin ménbéréh i Pedrowe dob beene mano, “Eneas, uwaé Jesu Kristowe beem. Tek go brab dili moy iroo muwa nan!” Sonom béno énggétek i Enease ni.

35 Enggitoy kéluhanay de étew dob Lida brab dob Saron i ni lagéy ménadi-adi. Mélaw ménunur ro bé Kadnane.

36 Atin diyo dob Jopa, wén i ségétéwe libun munur so bé Kristowé féndawét Tabita. (Taloo no Dorkas dob késébéréhe Griego. Atin i atag ne “séladéng”.) Sénga tékélid rémigo fiyo dob de méskinan, brab tabanga no bero.

37 Bé do no gai, ménwaléy démeruun brab ménléhu. Mélaw i de dumo no, nurah roy bangkay ne brab féndiyo ro dob sibéye dob rotor i lawie.

38 Enda mérayu i ingéde Jopa dob ingéde Lida. Mélaw i de kuyug Jesus dob Jopa, amun énggelingoo ro diyo i Pedrowe dob Lida, séménugu ro ruwo gétew lagéy mangey diyo inok béréhé ro dob Pedrowe bé magayas mangéy dob berowe.

39 Mélaw ménodor i Pedrowe bero. Amun énggumah ron, nuwit roy Pedrowe mangéy dob sibéye dob rotor i lawie. Atin i kéluhanay de libun do baléw ménfégédét ro dob Pedrowe, kémérew ro brab fénggito roy de kégal rénigo Dorkase bé kéuyag ne séna.

40 Tidéw berno, fénsut Pedrowe bero dob sibéye atin ménlingkuwéd démasal. Tidéw berno, sénaréwén i bangkaye brab ménbéréh mano, “Tabita, tek go!” Tidéw berno, bénékahén i de moto no brab amun

énggito noy Pedrowe, méntek.

⁴¹ Atin i Pedrowe, génamakén i de kémérén brab féntindégén. Tidéw béno, ténawagén i kéluhanay de munur bé Kristowe brab de libun do baléw, atin fénggito no beroy Dorkase ménuyag.

⁴² Atin i urete fantag bé ni ménlégéb dob ingéde Jopa. Mélaw ménwaléy médooy ménunure bé Kad-nane.

⁴³ Atin ménrugay i Pedrowe dob Jopa. Ménbati dob lawi i ségétewe lagéy gémalbék léminis do kulit safi féndawét Simon.

10

I Pedrowe brab Korneliowe

¹ Dob Sesaria, wén i ségétewe lagéy féndawét Kornelio. Beeney kafitay de sundalo tidéw Roma sani de sundalo féndawét ro “Do tidéw Italiana”.

² I ni kafitan toow fo méngintulus, loo soy kéluhanay de dumo no dob kaane kuréngon. Démoyun miray tabang dob de Judio do méskinan. Brab sénga tékélid démasal dob Tuluse.

³ Wén i no sébaan fuweh, géraraan lémudug i térésange de, wén i fénggitoy Tuluse dob beene. Tintu fo énggito noy télakiy Tuluse ménahur dob lawi ne. Atin ténawag i télakiwe ni mano, “Korne-lio!”

⁴ Atin ténéngténgén i télakiwe ni brab toow fo ménggilak. Atin séménumbul mano, “Ati no?”

Atin ménbéréh i télakiwe ni mano, “Mésuwat i Tuluse bé kégédaw me bé de fiyo rénigo mo brab kédasal me. Atin énggétédémo no beem.

⁵ Béleewe ni, sugu go do étew mangéy Jopa inok angéyé roy ségétewe lagéy féndawét Simon Pedro.

6 Diyo bati dob lawi i lagéye gémalbék léminis do kulit safi féndawét so Simon. I ni lawi gédét dob dogote.”

7 Tidéw béno, méntékédan i télakiwe ni. Atin i Korneliowe ténavagén i ruwowe gétew bé de sugu-sugué no, brab ségétéwe bé de sundalo no toow fo méngrintulus. Beene soy ségétéwe bé de sarigo no.

8 Atin bénréhén beroy ni ménrigo. Tidéw béno, sénuguén bero mangéy dob ingéde Jopa.

9 Dob gétunduge de fuweh, amun gédét ron dob Jopa, i Pedrowe ménénik dob datare atéf i lawie batio no brab déménasal. Géutuhén bé béno.

10 Atin toowén fo mélayah brab ménuyot fo mama. Endob i lala i de étew dob nan lawi témafay séna bé amaé ruwe, wén i fénggitoy Tuluse dob Pedrowe ni.

11 Enggito noy lawaye ménungka brab wén i maake dakél safut térimféna mangéy fantad ténutun fot i sugud ne.

12 Diyo ménfuyut i kéluhanay séségiyo-giyowe do binatang do magéw brab do rémagaf dob fantade brab do kloh manok.

13 Brab énggelingoo noy émbéréhe mano, “Pedro, étek go! Sumbaliém brab amaém.”

14 Endob séménumbul i Pedrowe mano, “Aba, énda fo gérígono ku de, Kadnan. Non tidéw féganay, énda séna ménamaubé de amaén liyén dob adat geye do Judio.”

15 Atin énggelingoo no man i émbéréhe ni mano, “Kago béréhén liyén taloo no tete i bénréh i Tuluse fiyo.”

16 Téléw gule ménrigoy ni. Tidéw béno, i ni méntutun ménbatun séfule mangéy dob lawayo.

17 I lala Pedrowe mégitung bé atiy atag i ni énggito no, énggumah i de sénugu Kornelio. Non amun fénénginsa roy hon i lawie gono Pedrowe bati, ménangéy ro diyo. Brab diyo ro dob liyuy béngawane.

18 Atin téménawag ro brab fénénginsa ro ké diyo bati i lagéye féndawét Simon Pedro.

19 Atin i Pedrowe tafay so fégitungé noy atiy atag i ni énggito no. Tidéw béo, i Rémogor i Tuluse ménbéréh dob Pedrowe mano, “Pedro, wén i télew gétew lagéy séméléd beem.”

20 Tek go brab lus go, brab kago magalang-galang modor bero non Begén i séménugu bero.”

21 Mélaw ménlus i Pedrowe brab bénréhén bero mano, “Begén i nan sélédé kom. Ati funa kome séméléd begén?”

22 Séménumbul ro maro, “Sénugu kafitan Korneliowe begey mangéy dini. I ni étew toow fo métintu brab méngintulus, atin i kéluhanay de Judio fégadata ro. Ménbéréh i téakiwe dob beene bé féangeyé no beem dob lawi ne inok fégélingoé noy ati béréhé muwe.”

23 Atin i Pedrowe ténayakufén bero dob lawie ni batio no, brab ménbati ro diyo ségékélungonon.

Atin bé démoe de ménodor bero brab wén soy do dumo bé de munur bé Kristowe dob Jopa ménodor de.

24 Dob gétunduge de fuweh, énggumah ro dob Sesaria. Diyo nongot-nongot Korneliowe bero. Atin ténawagén i kéluhanay de samungén brab do dumo no séloyuk. Mélaw diyo ro so.

25 Amun énggumahén i Pedrowe, bénalak Korneliowe brab ménlingkuwéd dob adafa Pedrowe inok

féngadafé no.

²⁶ Endob féntindég Pedrowe brab ménbéréh mano, “Tindég go, non i begéne kéilawanu so loo bé beema nan.”

²⁷ Atin fentaus Pedrowey késébéréh-béréh ruwe bé lala ruwe mahur dob lawie ni, atin énggito noy médoowe étew ménlimud.

²⁸ Tidew béno ménbéréh i Pedrowe mano, “Gétiga komén i adat geye do Judio. Enda fakayén dob kitab geye ké sémugud gey mangéy dob de lawi gom do békén Judio taloo no sélawék gey begom. Endob fénggétigay Tuluse begén bé mantuwe ni séna, bé fiyon fo ké ati no étew, éndaén fégitungé ku de mékérésik.

²⁹ Mélaw amun fén-angéy gom begén dini, éndaén ménsédélu de. Mélaw fénginsaa ku begom, ati funa kome ménfétawag begén?”

³⁰ Séménumbul i Korneliowe mano, “Amun naméntéléwo, loo so béri géraraan lémudug i térsange de, déménasalu dob lawi guwe ni. Méntekow méntéfégíttoy lagéye toow fo sémélínang i kégal ne téménindég dob téngaanga kuwe.

³¹ Atin ménbéréh mano, ‘Kornelio, énggélingooy Tulusey kédasal me brab énggétédémo noy kégédaw me brab de fiyo rénigo mo.

³² Mélaw sugu go étew mangéy Jopa témawag bé lagéye féndawét Simon Pedro. Diyo bati dob lawi i lagéye gémalbék léminis do kulit safi féndawét Simon gédét dob dogote.’

³³ Mélaw ménagayasu séménugu mangéy témawag beem. Atin mégedaw go non ménangéy go dini. Atin ay ni gey ménlimud dob adafay Tuluse inok mégélingo bé fébéréh i Kadnane beem.”

I kékéréh Pedrowe

34 Atin ménbéréh i Pedrowe mano, “Béleewe ni énggétiga ku, i Tuluse énda i isu ramigo no bé de étew.

35 Non tayakuféy Tulusey étewe mégadatan de brab rigoné noy fatute kétayay Tuluse, fiyon fo ké ati katufua nuwe taloo no ké ati tidéwo nuwe de.

36 Gétiga kom i kéisiray i Tuluse bé kékéréh ne dob de Judio. Dob berowe fénayagén i Fiyowe Uret fantag bé kékéfiyowe fédéw sabaf bé Jesu Kristowe. Endob Beeney Kadnay kéluhanane.

37 Gétiga kom ké ati ménrigowe dob kéluhanay de ingéd dob Israel, méngganay dob Galilea amun i Juane nureté i fantage bé kékautis ne.

38 Brab énggétiga kom i fantage bé Jesuse tidéw Nasaret. I Tuluse nirayén témantu dob Beeney Rémogor ne brab barakat ne. Séménugud dob kéluhanay de ingéd, rémigo bé fiyowe brab fén-adi-adi noy de étew fénrasay Satanase. Enggérigono noy de ni non dob Beeney Tuluse.

39 Brab begey i énggégítowe bé de ni rénigo no dob de ingéd i de Judio brab dob Jerusalem. Endob i de étew fénléhu roy Jesuse dob kruse.

40 Endob ténebule i Tuluse dob gétéléw ne gétérésang brab fénggito noy Jesuse ménuyag.

41 Enda ménteférito no dob kéluhanay étewe éndob dob begeye saén ménteférito do fénemili i Tuluse. Ménséréngan begey mama brab miném amun méntebuleén.

42 Atin sénuguén begey mangéy muret bé Fiyowe Uret dob kéluhanay étewe brab muret bé Beeney fénemili i Tuluse kémukum bé de méuyag brab bé de ménléhu.

43 Atin i kéluhanay de énggétah do sénarigoy Tuluse muret bé kébérén ne, nuret roy fantage bé Jesuse. Atin bénréh ro bé i kéluhanay munure dob Beene, fésagaday Tulusey de sala ro sabaf bé barakat i dawéti ne.” Been i niy bénréh Pedrowe.

I kégumah i Rémogor i Tuluse dob de békén Judio

44 Amun émbérén sénay Pedrowe, i Rémogor i Tuluse méntérimféna mangéy dob kéluhanay de mégélingo bé uret ne.

45 Atin i de kuyug Jesus do dumo Pedrowe ménodor de tidéw Jopa do Judio ro. Atin toow ro fo ménggaif bé kéiray i Tuluse so témantu bé Rémogor ne dob de étew békén Judio.

46 Enggétiga ro niray i Tulusey Rémogor ne dob de békén Judio non énggélungoo roy késébérén ruwe bé de ségiyo késébérén énda gétiga ro de brab dénayéw roy Tuluse. Mélaw bénréh Pedrowe bero mano,

47 “I de ni do étew ténanggaf roy Rémogor i Tuluse, ségiléw so bé betome. Mélaw énda fakayén ké énda bautisén ro bé wayége.”

48 Mélaw bénréhén bero fatut fébautis ro inok féténgténg roy kéunur ruwe bé Jesu Kristowe. Tidéw bénoré, fénbati ro nay Pedrowe dob berowe bé ménfiroye gétérésangan.

11

I Pedrowe dob Jerusalem

1 Atin i de apostol brab de dumo ro munur bé Kristowe dob Judea, énggélungoo roy fantage bé de étew békén do Judio ménwaléy ro munur bé kébérén i Tuluse.

² Mélaw amun ménénagé i Pedrowe mangéy Jerusalem, i de munur bé Kristowe do Judio, dénowoy roy Pedrowe,

³ maro, “Séménugud go mangéy dob lawi i de békén Judio, sani de énda méntuli. Atin ménseréngan go na bero mama.”

⁴ Mélaw nuret Pedrowe beroy kéluhanay ménrigowé tidéw féganay.

⁵ Ménbéréh i Pedrowe mano, “Amun diyou dob Jopa, déménasalu atin wén i fénggitoy Tuluse begén. Énggito gu tidéw dob lawayoy maake dakél safut ténutun fot i sugud ne. Atin ménténa dob téngaanga kuwe.

⁶ Tidéw béno, ténéngténg gu fo toow atin énggito gu diyo ménfuyut i séségiyo-giyowe do ayam brab do mérayar binatang do magéw brab do rémagaf dob fantade, brab do kloh manok.

⁷ Tidéw béno énggelingoo kuy émbéréhe mano, ‘Pedro, tindég go, sumbaliéh brab amaém.’

⁸ Endob séménumbulu maku, ‘Aba, énda fo gérígono ku de, Kadnan. Non énda séna énggéamau bé kéluhanay amaéne ménbéréh liyén dob adat geye do Judio.’

⁹ Endob énggelingoo ku man ségule i ni émbéréh tidéw dob lawayo mano, ‘Kagonén bérhéhén liyén taloo no tete i bénréh i Tuluse fiyo.’

¹⁰ Téléw gule ménrigoy ni. Tidéw béno, ménbatun séfule mangéy dob lawayoy ni maak safut ménféno do binatang.

¹¹ Bé béno so, énggumah dob lawie gono ku bat i téléwe gétew lagéy sénugu tidéw dob ingéde Sesaria mangéy témawag begén.

¹² Atin i Rémogor i Tuluse bénréhén begén bé magéwu brab békénu magalang-galang modor bero. Tidéw béno, ménodor so begén i de ném ni gétew do munur do dumo gu tidéw Jopa mangéy Sesaria. Amun énggumah geyén dob lawi Korne-liowe, ménahur gey.

¹³ Atin bénréhén begey i fantage bé télakiwe énggito no dob lawi ne. Atin bénréh i télakiwe de kun mano, ‘Sugu go étew mangéy téma wag bé lagéye féndawét Simon Pedro dob Jopa.

¹⁴ Ureté no beem i funa muwe méfukas dob de salaém begom i de samungém.’ Been i niy bénréh i télakiwe dé kun.”

¹⁵ Atin féntaus Pedrowey kékérén ne mano, “Amun méngganayu séna émbérén dob de étew ni dob Jopa, i Rémogor i Tuluse ménlus mangéy dob berowe ségiléw bé kéangéy ne dob betome do Judio bé féganayo.

¹⁶ Tidéw béno énggétédémo kuy bénréh i Kadnane mano, ‘I Juane mautis bé wayége éndob bautison gom bé Rémogor i Tuluse.’ ”

¹⁷ Atin féntaus Pedrowey kékérén ne mano, “Enggitonén i kéiray i Tuluse bé Rémogor ne dob de ni étew békén Judio ségiléw bé kéiray ne de dob betome amun ménunur tom bé Kadnane Jesu Kristo. Mélaw énda i kuwagib gu mélén bé Tuluse miray bé Rémogor ne dob berowe.”

¹⁸ Amun énggélingoo roy ni kékérén Pedrowe, téménrén ron bé kéadowoy ruwe de. Atin dénayéw roy Tuluse maro, “Mégédaw so wayoy Tuluse bé de étew békén Judio non amuk gésénule ro, gédoté ro soy umule magufusa.”

I de munur dob Antiokia

¹⁹ I de munur bé Kristowe ménbéragar ro non bé kéférasaye bero tidéwén bé kéfélhue bé Estebane. Mélaw énggégumah ro dob de mérayu ingéd. I de dumo de dob Fenisia atin i de dumo de dob Sipri brab dob Antiokia. Atin nuret roy Fiyowe Uret dob de Judio saén.

²⁰ Endob wén i de dumo de tidéw Sipri brab do tidéw Sirin, amun énggégumah ro dob Antiokia nuret ro so dob de békén Judioy Fiyowe Uret fantag bé Kadnane Jesus.

²¹ Atin i barakat i Kadnane té nabangén bero funay médoowe do étew énggésénule brab ménunur bé Kadnane.

²² Atin i urete fantag bé de ni énggumah dob de munur bé Kristowe dob Jerusalem. Mélaw fénuit roy Bernabewe mangéy Antiokia.

²³ Amun énggumah diyo, énggitoy kégédaw i Tuluse bero. Toow fo ménoror i Bernabewe brab bénréhén bero kéluhanan bé fédayday ro bé kéunur ruwe dob kéluhanay de fédew ro brab modor ro bé de sugu i Kadnane.

²⁴ Toow fo fiyo étew i Bernabewe ni. Fénémanduoy Ré mogor i Tuluse brab méégét i kéunur ne. Mélaw sabaf bé kétoro ne, médooy de énggésénule brab ménunur ro bé Kadnane.

²⁵ Tidéw béno, ménangéy Tarsus i Bernabewe inok sélédé noy Saulowe.

²⁶ Amun énggitoy no, nuvitén mangéy Antiokia. Atin mén ségébélintuwa diyo ro beroy de munur bé Kristowe brab téménoro ro dob de médoow étew. Atin diyo dob Antiokia, ménféganay i kétawage bé de munur bé Kristowe “Kristiyano”.

27 Bé do no do gai, wén i de sénarigoy Tuluse muret bé kékéréh ne énggumah dob Antiokia tidéw Jerusalem.

28 Téménindég i ségetéwe bero féndawét Agabo brab fénbéréd i Rémogor i Tuluse bé wén moso i géggumah dakél lénggob dob kéluhanay de ingéd dob duniyae ni. (Atin énggégumah i ni bé gaiy kékéguléw Klaudiowe dob Roma.)

29 Atin i de kuyug, ménséfagayun ro bé émféuwit ro tabang bé atiy tamay gagane ruwe mangéy dob de dumo ro do kuyug bati dob Judea.

30 Atin been i niy rénigo ruwe, brab fénuit ro bé ro Saulowe brab Bernabewey karowe tabang do kurta mangéy dob de odoroy de munur diyo dob Judea.

12

Ikérasay i de munur

1 Bé do no do gai, féngganay i datue féndawét Herod i kékérasay ne bé de dumo bé de munur bé Kristowe.

2 I Santiago dumo Juane sétiman idéng, fénféléhu Herode bé sundange.

3 Atin amun énggito no toow fo ménsuwat i de Judio bé ni rénigo no, fénkéfoén i Pedrowe. (Ménrigoy ni bé gaiy kékanduli i de Judio féndawét “Témara”, sani kandulie mama ro fan énda i fégéférük de.)

4 Amun énggékéfoo roy Pedrowe, fénrisu ro brab fénbantaya ro bé fote lumfuk do sundalo. Wén i fot gétew dob séngae de sétumfuk. Atin bénantak Herode kukumén i Pedrowe dob téngaangay de étew amuk gilid i kékanduli ruwe.

5 Mélaw ménbati i Pedrowe dob férисуноне. Atin i de dumo no munur bé Kristowe téménantu ro démasal dob Tuluse inok tabanga noy Pedrowe.

I kétangéy Pedrowe tidéw dob férисуноне

6 Amun ségékélungonon séden i télaa Herode kémukum bé Pedrowe, bé no kélungonon ménfidong i Pedrowe dob kérara i ruwowe gétew sundalo mantayan de. Brab nikét roy Pedrowe bé ruwowe timan sangkali. Atin wén soy do sundalo mantay dob bengaway férисуноне ni.

7 Atin tékow méntefégitoy télakiy Kadnane brab ménggékaya i sibéy ne dob férисуноне. Atin i télaikiwe ni kénuyungén i Pedrowe dob wara nuwe inok ulégé no brab ménbéréh mano, “Fagayas go tek!” Sonom béno ménukoh i de sangkali dob de kémérén.

8 “Sintoro go brab sinilas go”, bang i télaikiwe ni. Atin nodoro Pedrowey bénréh i télaikiwe ni. Ménbéréh man i télaikiwe ni mano, “Kégalém i géruwowe lafin kégalém brab odor go begén.”

9 Atin ménodor i Pedrowe bé télaikiwe ni brab ménsut. Endob énda gétiga no de ké toow i ni rénígoy télaikiwe ni, look fénggitoy Tuluse de dob téginéfe saén.

10 Ténaraa roy sunguwe brab géruwowe gonoy de sundalo ni do mantay. Tidéw béno, énggumah ro dob bengaway férисуноне ni futow i fintu ne. Atin ménungka so fiyon fo ké énda i ménungka de. Atin amun énggésut ron, ménlaus ro magéw brab amun énggéliyuno ron i sébaane aguwon, tékow ménalfa i télaikiwe ni.

11 Tidéw béno énggétiga Pedrowe nén i ni ménrigo, mélaw énggékérého no mano, “Béleewe

énggétiga kun toow wayoy ni ménrigo! Sénugu i Kadnaney télaki nuwe témangéy begén inok énda gérígono Herode brab de Judioy kétaya ruwe rigoné ro dob begéne.”

¹² Amun énggétiga noy ni, méntaus mangéy dob lawi Mariahe idéng Juan Markose. Diyo ménlimud i médoowe étew démasal.

¹³ Amun énggumah i Pedrowe, téménuktuk dob liyuy fintue dob fésayawane. Atin ménfégédét i ségétéwe sugu-suguén kénogon féndawét Roda inok angéyé no susinén.

¹⁴ Amun énggélolo noy béréh Pedrowe, toow fo ménoror. Endob énda nungkaén i fintue. Yamula sabaf bé kéoror ne ménsegéta séfule mangéy dob de étew brab bénréhén bero i Pedrowe diyo dob liyuwe.

¹⁵ Endob ménbéréh ro maro, “Bunég go!” Endob énda téméré no émbéréh bé i Pedrowe diyo dob liyuwe. Mélaw bénréh ro maro, “Télaki Pedro keey i no.”

¹⁶ Tafay so témuktuk i Pedrowe ni. Tidéw béno nungka roy fintue ni brab amun énggitoy roy Pedrowe, toow ro fo ménggaif.

¹⁷ Endob séniniyasa Pedrowe bero bé féantés ro, brab nureténi beroy kéfésut i Kadnane de tidéw dob férisunone. Atin ménbéréh mano, “Uret gom i ni dob Santiagoye brab dob de dumotom munur bé Kristowe.” Tidéw béno, ménagéw i Pedrowe mangéy dob ségiyowe gonon.

¹⁸ Amun géfuwénén, i de sundalo mantayan bé Pedrowe, toow ro fo ménggaif brab ménggilak. Enda énggétiga ro de ké ati énggérígono Pedrowe.

19 Atin fénséléd Herodey Pedrowe. Atin amun énda énggito ro de, fénénginsaa Herodey de mantay bé férисуноне, atin fénféléhuén bero. Tidéw béno, léménudug i Herode mangéy Sesaria tidéw Judea brab diyo ménrugay batí.

I kéléhu Herode

20 Bé béno gai, ménkérít i Herode bé de étew tidéw Tiro brab de étew tidéw Sidon. Mélaw ménséfagayun ro mangéy ro dob beene. Bé énda séna ménangéy ro dob Herode, ménsébérék ro bé sarigo nuwe dob lawi ne féndawét Blasto bé odoro no bero mangéy dob Herode inok ongoté ro de ké kédané noy kékérít ne bero. Non énda i ségiyo édoto ro bé amaé ruwe ké békén dob ingéde sakuf Herode.

21 Amun énggumahén i télaa ruwe mangéy diyo, i Herode kéménégal kégal datu brab ménsar dob saray datue. Tidéw béno nureto no bero.

22 Atin ménkes i de étew démayéw bé Herod maro, “Tulus i ni émbérék, békén kéilawan.”

23 Sonom béno, kénukum i télakiy Kadnaney Herode non ténayakufén i kékéngadaf ruwe de, brab énda fékéngadafé no bero bé Tuluse. Mélaw ménsofotén i lowoh ne atin ménléhu.

24 Atin bé do no gai, i urete fantag bé Tuluse ménlégéb dob de ingéd atin minut so médooy munure bé Kristowe.

25 Atin i ro Bernabewe brab Saulowe amun énggilid ron i galbék ruwe, ménséfule ro tidéw Jerusalem mangéy Antiokia, brab nuwit roy Juan Markose.

13

Ikésuge bé Saulowe brab Bernabewe

¹ Diyo dob Antiokia, wén i de sénarigoy Tuluse muret bé kékéréd ne brab do témodo. I de ni, ro Bernabe, Saulo, Simeon (féndawét so mitam lagéy), Lusio (tidéw Sirin), brab Manaen (sani dumo Herode ménggéséeruk).

² Wén i no sébaan fuweh, amun ménengadaf ro dob Tuluse brab ménfuwasa ro, i Rémogor i Tuluse ménbéréd mano, “Iray gom Begén i ro Bernabewe brab Saulowe inok rigoné roy galbéke fénemili gu iray gu bero.”

³ Mélaw ménfuwasa ro brab déménasal ro brab ténege roy ro Bernabewe brab Saulowe. Tidéw bénou sénugu ro bero.

Dob Siprus

⁴ Atin i Bernabewe brab Saulowe do sénugu i Rémogor i Tuluse, ménagéw ro mangéy Selusia, atin tidéw Selusia ménda ro barko mangéy dob bungéde féndawét Siprus. Ménodor soy Juan Markose.

⁵ Amun téménéfad ro dob ingéde Salamis, nuret roy kékéréd i Tuluse dob de lawi féngadafay de Judío. Atin téménabang soy Juan Markose.

⁶ Atin amun énggífara ronén i ni bungéd mangéy dob ingéde Pafos, diyo énggébalaka roy béliyan ségetéw Judío féndawét Bar-Jesus. (I dawét ne Elimas dob késébéréd Griego.) Bénréhén been kun i sénarigoy Tuluse muret bé kékéréd ne.

⁷ Brab i ni béliyan, been i dumoy ségetéwe gobernador dob no bungéd féndawét Sergio Paulo, toow fo métileté. Atin i ni gobernador fentawagén i ro

Bernabewe brab Saulowe non méuyot mégélingo bé kékéréd i Tuluse.

⁸ Endob i béliyane ni Elimas, toow fo ménsébanil bero. Atin ténulama no balengén i fédew i ni gobernador inok énda munurén.

⁹ Tidew béno, i Saulowe (fénawé so Pablo) toow fo fénemanduo Rémogor i Tuluse. Atin fénandangén fo toow i ni béliyan.

¹⁰ Brab ménbéréd i Pablwe mano, “I beema nan, nga Satanas go! Tintu sébanil go bé kéluhanay fiyowe. Ménfeno go bé tugie brab akar. Atin télamané mo féwaléyén tugi i toowe tidew dob Kadnane.

¹¹ Bé béri so, kukuméy Tuluse beem bé waléy go langafén brab mérugay énda gégito go.”

Sonom béno, i Elimase ménlangafén brab séménléd étew marak de.

¹² Atin i gobernadore ni ménunur bé Kristowe amun énggito noy ni ménrigo. Toow fo ménggaif bé kétoroe fantag bé Kadnane.

Dob Antiokia sakufi ingéde Pisidia

¹³ Atin i Pablwe brab de dumo no ménda ro man barko dob Pafos, brab énggégumah ro dob gonone féndawé Perga sakuf i ingéde féndawé Pamfilia. Endob i Juan Markose ménsésuway bero atin ménséfule mangéy Jerusalem.

¹⁴ Atin tidew Perga, méntaus ro mangéy Antiokia sakuf i ingéde Pisidia. Atin bé gaiwe kétérén, ménahur ro dob lawie féngadafay de Judio brab ménsar ro.

¹⁵ Amun énggilid i kékásawe bé de kitab sénulat Moisese brab de sénulat i de sénarigoy Tuluse, i de odoron dob lawie féngadafan fénbéréd roy ro

Pablowe brab Bernabewe maro, “Do dumo gey, amuk wén i kéuyoto kom béréhé kom dob de étew ni émféfiyo bé de fédew ro, kagom séko méangga, béréh gom so bero.”

16 Mélaw téménindég i Pablowe brab séniniyasa no bero bé de kémérén inok mantés ro. Tidéw béno, ménbérék mano, “Do dumo gu do Judio, brab begome do étew békén Judio do méngintulus, toow gom fégélingo.

17 I Tuluse féngadafé tom do Judio, i ménémilie bé de katufua tom. Atin fénwaléyén bero médo amun ménbati ro dob mérayue ingéd Egipto. Endob fénésut i Tuluse so bero tidéw Egipto bé barakat ne.

18 Atin téningkéloy Tuluse bero bé ménfote folo gébélantuwa dob gonone énda i étew de bati.

19 Amun énggilid ténaba noy de fitew timan ingéd dob Kanaan, nirayén i fantade ni dob de Judio.

20 I kérugay i kéluhanay de ni fot ratuh bra limo folo gébélantuwa.

“Atin amun énggilid i ni, nirayay Tuluse bero do kénéfewan inok wén i méguléw bero taman dob gai Samuele, ségétew sénarigoy Tuluse muret bé kékérék ne.

21 Tidéw béno, i de Judio ménongot ro dob Tuluse datu ro. Atin fénemili i Tulusey ségétewé lagéy féndawét Saulo nga Kis tidéw dob katufua Benjamene. Atin ménwaléy datu roy Saulowe bé ménfote folo gébélantuwa.

22 Amun kénday Tulusey Saulowe, Dabid i fénwaléy ne datu ro. Bénréh i Tuluse mano, ‘Enggito guy Dabide, nga Jessewe, kénsuwata ku. Rigoné noy kétaya kuwe.’”

23 Atin féntaus Pablowey kébéréh ne mano, “Jesusey ségétéwe bé de séfu Datu Dabid. Brab Beeney fénwaléy i Tuluse Mémukas bé de étew Judio loo bé fénasad ne.

24 Amun énda séna féngganay Jesusey galbék ne, i Juan Bautistawe, nuretén dob kéluhanay de étew do Judio bé fatut ro gésénule bé de sala ro brab fébautis ro.

25 Atin amun gédétén gilid i galbék Juane, bénréhén dob de étew mano, ‘Békén katabuwan i kékarang gome begén. Non békénu Kristo sani ongot-ongoté kome. Endob gégumah gétundug begén. Atin gérotor na begén brab fiyon foy ikét i safatos ne, énda méaitu de mukoh.’ ”

26 Atin féntaus Pablowey kébéréh ne mano, “Do dumo gu do séfu Abraham, brab de begom do békén Judio do méngintulus so, betom i fén-uwitoy Tuluse bé ni Fiyo Uret fantag bé Mémukase.

27 I de étew dob Jerusalem brab de odoro ro énda énggétiga ro de ké Jesusey Mémukase. Brab énda énggésobuto roy ménsulate kébéréh i de sénarigoy Tuluse muret bé kébéréh ne fiyon fo ké bénasa ro sénga fadiyan bé de gai kétérén. Endob fiyon fo ké loo bé ni, ténuma ro soy ménsulate bé kékukum ro bé Jesuse.

28 Atin fiyon fo ké énda i funa ro kémukum bé Jesuse, nongot ro so dob Pilatowe féléhuén i Jesuse.

29 Amun énggétumana ron i kéluhanay Ménsulate Kébéréh i Tuluse fantag bé Jesuse, kénda roy bangkay ne dob kruse brab lénébéng ro dob takube.

30 Endob ténebule i Tulusey Jesuse.

31 Atin dob ménfiroye gétérésangan, médoogule

méntefégíttoy Jesuse dob de étew ménodor de amun ménagéw mangéy Jerusalem tidéw Galilea bé gétahe. Atin béleewe ni, beroy ménurete dob de Judío.

³²⁻³³ Brab ay ni gey inok ureté key dob begomey ni Fiyo Uret, sani Urete fantag bé fasad i Tuluse dob de katufua tom rigoné no. Atin i fasade ni, méntuman so dob betome do séfu ro non ténébuleén i Jesuse. Ay niy ménsulate dob géruwowe Kanta dob Ménsulate Kébérélh i Tuluse mano, ‘Beemey Nga guwe, béleewe ménwaléyu Bohém.’ ”

³⁴ Atin féntaus Pabloney kebérélh ne mano, “Ay niy bénréh i Tuluse fantag bé kétébule ne bé Jesuse inok énda mérénah i lowoh ne mano, ‘Tintu iray gu begom i kéluhanay kéfyonone loo bé fénasad guwe dob Dabide.’ ”

³⁵ Atin bénréhén so dob Tuluse mano, ‘Enda fidayaé moy lowoh i fiyowe sugu-sugué mo mérénah.’ ”

³⁶ Atin féntaus Pablone man i kebérélh ne mano, “I ni sulat békén fantag bé Dabide, non amun énggilid rénigo Dabidey kénsuwatay Tuluse, ménléhu brab lénébéng dob sékuloy de katufua no atin ménréh i lowoh ne.

³⁷ Endob ténébule i Tulusey Jesuse, énda ménréh i lowoh ne.

³⁸ Mélaw do dumogu, fatut gétiga kom i sabaf bé Jesuse saén i géureto keye begom, wén i kéfésagadén bé de sala gom.

³⁹ Atin i kéluhanay de méginugut dob Beene émfésagad i de sala ro. Enda émfésagad gom sabaf bé kéodoro kome bé de kitab sénulat Moisese.

⁴⁰ Mélaw, ingat gom inok énda mérigo dob begomey bénréh i de sénarigoy Tuluse maro,

41 ‘Téngténg gom, begom i de démiyangka bé Tuluse. Mégaiif gom bé rigoné kuwe bé béri brab méléhu gom non énda méngginugut gom de, fiyon fo ké wén i téménoro de begom.’ ” Been i niy bénréh Pablowe.

42 Tidew bérno, ménsutén i Pablowe brab Bernabewe tidew dob lawie ni féngadafan. Atin bé lala ruwe mésut, rénafit i de étew man bero séfule bé gétunduge gai kétérén inok ureto ro man bero ségule fantag bé de ni.

43 Amun ménsutén i kéluhanane, médooy de Judio brab do békén Judio do ménggéodor bé kéféngintulus i de Judio, ménodor ro bé ro Pablowe brab Bernabewe. Atin i de ni apostol, nureto ro bero bé fétausé roy kétayakuf ruwe bé kégédaw i Tuluse bero.

44 Amun dob gétunduge man gai kétérén, gédét kéluhanay de étew dob no ingéd ménangéy ro dob lawie féngadafan inok mégélingo ro man bérkéh i Kadnane.

45 Atin toow fo mén达尔éw i de Judio amun énggitoy de médooy do étew. Mélaw ménbéréh ro sébanil bér de bérkéh Pablo, brab fénéngiras ro.

46 Endob toow na fo ménfébaraw émbéréh i ro Pablowe brab Bernabewe maro, “Fatut ureté key i kérkéh i Tuluse dob begome do Judio sungu. Endob amun ménika gom de, fénggitoy gom énda médait gom gégédot bér umule magufusa. Mélaw tagaké key begom brab mangéy gey muret dob de békén Judio.

47 Non been i niy sugue niray i Kadnane begey mano, ‘Féuwit gu begom maak do solo dob de étew békén Judio, inok i kéluhanay étéwe dob duniya ni

gélingoo roy kéuret gome brab méfukas ro.' "

⁴⁸ I de étew békén Judio, amun énggelingoo roy ni kéuret Pablwe brab Bernabewe, toow ro fo ménoror brab dénayéw roy kékéréh i Kadnane. Atin i de étew fénemili i Tuluse gégédot bé umule magufusa, ménunur ro bé Kristowe.

⁴⁹ Atin i kékéréh i Kadnane ménلالag dob kéluhanay de gonon dob no ingéd.

⁵⁰ Endob i de Judio rénimbur roy de odoron do lagéy dob no ingéd brab de gérotor libun do békén Judio do ménintulus. Atin féngganaya roy kéférasay ruwe bé ro Pablwe brab Bernabewe brab fénférraréy ro bero dob no ingéd.

⁵¹ Mélaw i de apostol ni, téntagtag roy de bubuk sébuwan dob de sékéy ro inok fefégétiga ro bé de étew bé kukuméy Tuluse bero. Atin méntaus ro mangéy Ikonium.

⁵² Atin i de munur dob Antiokia dob sakuf i ingéde Pisidia, toow ro fo ménoror brab fénémanduoy Rémogor i Tuluse bero.

14

Dob Ikonium

¹ Atin loo so bé ménrigowe dob Antiokia, i ménrigowe dob Ikonium. I Pablwe bero Bernabewe ménahur ro so dob lawie féngadafay de Judio. Atin toow fo fiyoy kétoro ruwe, mélaw médooy de Judio brab do békén Judio ménunur bé Kristowe.

² Endob wén i de Judio do énda méginugut ro brab rénimbur roy de étew békén do Judio inok waléy ro mémérit bé de munur.

³ Endob i ro Pablwe brab Bernabewe, ménrugay ro na ménbati diyo. Brab ménfébaraw ro muret

fantag bé Kadnane. Atin nirayay Kadnane bero barakat inok gérigo ro do mékégaif. Mélaw énggétigay de étew ni, toow i kéuret ruwe fantag bé kégédaw i Tuluse.

⁴ Endob énda géséfagayun i de étew dob no ingéd. I de dumo bé de étew ménagayun ro dob de Judio. Atin i de dumo bero ménagayun ro dob de apostol.

⁵ Tidéw béno, i dumo bé de Judio brab de dumo bé de étew do békén Judio, beroy de odoro ro, bénantak ro bé dusané ro brab ibéro ro batéw i de apostol inok méléhu ro.

⁶ Endob amun énggélingooy de apostol i ni bantak ro, ménraréy ro mangéy Listra brab Derbe, brab dob de ségiyo gonon dob sakuf i ingéde Lisonia.

⁷ Atin diyo nuret roy Fiyowe Uret.

Dob Listra

⁸ Atin diyo dob Listra, wén i ségétéwe lagéy fikat non ménasdil i de sékéyén brab énda géagéwén tidéw fanay kéumahén.

⁹ Ménstar brab fénggélingoén i kétoro Pablowe ni. Atin énggitoy Pablowej kéunur ne funa no fakay waléy adi-adi. Mélaw ténéngténg Pablowe fo toow.

¹⁰ Atin féntanugén i kébéréh ne mano, “Fééntang go tindég.” Sonom béno, ménagayas tésongkow témindég i ni lagéy brab ménadi-adi, brab ménagéw-agéw.

¹¹ Amun énggitoy de étew i rénigo Pablowe ni, ménkes ro dob karowe késébéréh dob no ingéd Lisonia maro, “Ménlus i de tulus méntéfuwaléy ro do kéilawan mangéy dob betome!”

¹² Mélaw féndawét ro Seus i Bernabewe brab féndawét ro Hermes i Pablowe non beeney murete.

Non Seus brab Hermes i ruwowe bé de tulus kun féngadaféy de étew ni.

¹³ Atin i lawie féngadafa ro bé tulus ruwe féndawét Seus, diyo dob liyuy bengaway ingéd ruwe. Atin amun énggelingooy béliya ruwey ni rénigo Pablowe brab Bernabewe, nuwito no do safi brab do flores inok témulak beroy de étew dob adafay de apostol.

¹⁴ Amun énggétiga ro Bernabewe brab Pablowej ni rénigo ro, sénkusi roy de kégal ro inok fégito roy kéika ruwe bé ni rigoné ro. Brab léménantu ro mangéy dob kérara i de étew ni ménribuk brab ménkes ro maro,

¹⁵ “Kagom rigonén i nan! Do kéilawan gey so loo bé begoma nan. Ménangéy gey dini inok ureté key i Fiyowe Uret fantag bé Jesuse inok ikaa komén i de ni do adat énda i do lantékén. Méuyot gey de ké féngadafé kom i tintuwe Tulus sani réménigowe bé lawaye, fantad, dogot, brab kéluhanay éntingayéne.

¹⁶ Bé de énggétah do gai, féndaya i Tuluse rigonéy de étew i kéluhanay karowe kétayan.

¹⁷ Endob tidéw féganay, sénga tékélid fénggétiga noy fantage bé Beene dob de kégédaw rénigo no. Iraya no begom rana tidéw dob lawayo inok méruk i de nohok gom ké gai ro. Iraya no begom amaé kom atin féfiyoné noy de fédéw gom.”

¹⁸ Endob fiyon fo ké loo bé nan i kóbéréh ne, ménkérégénan i Pablowe brab Bernabewe gémélé bero bé kétulaka ruwe bero.

¹⁹ Endob wén i do Judio énggégumah dob no ingéd do tidéw Antiokia sakuf i ingéde Pisidia brab do tidéw Ikonium. Atin bénaleng roy fédéw i de étew ni inok sébanil ro bé Pablowe. Mélaw nibéro ro batéw

i Pablowe ni inok méléhu ro damén. Tidéw béno, génuyud ro mésut i Pablowe tidéw dob ni ingéd, atin té nagak ro non marok ménléhuén.

20 Endob amun énggégumah i de dumo no munur bé Kristowe atin sénliwéto ro, téménindég i Pablowe brab ménahur man dob no ingéd. Atin bé démoe de ménagéw i ro Pablowe brab Bernabewe mangéy Derbe.

I késéfule ruwe mangéy Antiokia

21 Amun énggumah ro dob Derbe, nuret Pablowe brab Bernabewey Fiyowe Uret atin médooy ménunure bé Kristowe. Tidéw béno, ménséfule ro mangéy Listra brab Ikonium brab Antiokia dob sakuf i ingéde Pisidia.

22 Brab fénbagér roy fédéw i de munur diyo brab bénrého ro bero bé fétausé roy kéodor ruwe brab késarig ruwe bé Jesuse. Brab ménbéréh ro maro, “Kamarasayan tom na médooy gule sungu atin géahur tom dob kéféguléw i Tuluse.”

23 Atin dob séngae do ménlimud do munur, i de apostol, ménémili ro do étew inok waléy ro odoroy de munur. Atin démasal ro brab fuwasa ro atin sarigé ro bero dob Kadnane, sani unuro ruwe.

24 Atin ménagéw ro témará bé ingéde Pisidia atin énggumah ro dob Pamfilia.

25 Nuret roy Fiyowe Uret dob ingéde Perga. Tidéw béno léménudug ro mangéy Atalia.

26 Tidéw Atalia, ménada ro barko séfule mangéy Antiokia, dob sakuf i ingéde Siria sani ingéde gonoy de dumo ro munur séménarig bero dob Tuluse inok tabanga no bero bé galbék ruwe mantu séna fénggilid ro.

²⁷ Amun énggumah ro dob Antiokia, lénimud roy de munur bé Kristowe atin nuret roy kéluhanay de rénigoy Tuluse bé kéagéw ruwe brab fantag bé kékéngaw i Tuluse bé agéwone inok i de étew békén do Judio géunur ro bé Kristowe.

²⁸ Atin ménrugay ro ménbati diyo beroy de dumo ro munur bé Kristowe.

15

I késélimude dob Jerusalem

¹ Bé béno, wén i de étew ménangéy Antiokia tidéw Judea brab ténero roy de munur bé Kristowe maro, “Taman énda fétuli gom loo bé ménbéréhe dob kitabe sénulat Moisese, énda méfukas gom dob de sala gom.”

² Endob i Pablowe brab Bernabewe ménika ro bé kétoro ruwe ni brab toow ro fo ménkérít brab ménsédél ro bé de ni do étew. Atin ménséfagayun ro kéluhanan bé i ro Pablowe brab Bernabewe brab de dumo do munur dob Antiokia, mangéy ro dob de apostol brab dob de odoroy de munur dob Jerusalem inok fénginsaé roy fantage bé ni.

³ Atin i de étew do munur dob Antiokia sénugu ro bero mangéy Jerusalem. Atin bé kéagéw ruwe, énggétara ro dob de ingéd féndawét Fenisia brab Samaria. Atin diyo nuret roy fantage bé de étew do békén Judio ménwaléy do munur. Mélaw i de munur dob do no ingéd toow ro fo ménoror amun énggélingoo roy de ni.

⁴ Amun énggégumah ro dob Jerusalem, i de munur brab de apostol brab do odoron, tényakuf ro bero. Atin i Pablowe brab Bernabewe nuret roy kéluhanay rénigoy Tuluse dob berowe.

5 Endob i de dumo bé de Fariseo do ménwaléy munur bé Kristowe, téménindég ro brab ménbéréh ro maro, “Fatut tulién i de étew do békén Judio do ménwaléy munur bé Kristowe brab fatut suguéen ro bé odoro roy kéluhanay de kukuman sénulat Moisese.”

6 Atin ménsélimud i de apostol brab do odoron inok sétiyawane roy fantage bé ni.

7 Amun ménrugay ron ménsébéréh-béréh, téménindég i Pedrowe brab ménbéréh mano, “Do dumo gu, énggétiga kom i ni: Bé i kéluhana tome dini, fénemili i Tuluse begén bé do gétah inok ureté kuy Fiyowe Uret dob de békén Judio inok munur ro so.

8 I Tuluse gétiga noy fédew i kéluhanay étewe. Atin fenténgtengén i kétayakuf ne bé de békén Judio bé kéiray ne bé Rémogor ne dob berowe ségiléw so bé kéiray ne de dob betome.

9 Enda fénsebida no betom bé berowe non léinisén soy de fédew ro non ménunur ro bé Kristowe.

10 Aw méuyot gom rémigo bé kéikaay Tuluse funa no kémukum begom? Aw féodoro kom beroy de sugu tidew dob kitab Moisese fiyon foy de katufua tom brab betome énda énggéodoro tom de?

11 Békén i nan! Munur tom bé méfukas tom sabaf bé kégédaw i Kadnane Jesus, betom ségiléw so bé berowe.”

12 Tidew béno, ménantés ro kéluhanan amun énggelingoo roy bénréh ro Bernabewe brab Pablowe fantag bé de mékégaif fénrigoy Tuluse bero amun diyo ro dob de étew békén Judio.

13 Amun énggilid ron émbéréh, ménbéréh i Santagiowe mano, “Do dumo gu, fégélingo gom!

¹⁴ I Simon Pedrowe, mantu séna nureténi dob betomey sunguwe kégédaw i Tuluse dob de békén Judio amun fénémilién i de dumo bero ménwaléy so do kaan étew munur bé Beene.

¹⁵ Ségiléw so bé niy bénréh i de méntélata do sénarigoy Tuluse muret bé kékéréh ne. Non sénulat ro mano,

¹⁶ 'Ménbéréh i Kadnane mano, séfuleu moso dob de séfu Datu Dabid. Brab fétindégé ku man bero non ségiléw ro bé sébaane lawi ménrundas.

¹⁷ Rigoné kuy ni inok i kéluhanay de étew munur ro dob Begéne, loo soy de étew békén Judio do fénemili gu waléy kagén do étew.

¹⁸ Been i niy bénréh i Kadnane, sani ménfégétigane bé de ni tidéw féganay.' "

¹⁹ Atin féntaus Santiagowey kékéréh ne mano, "I kagéne de karang, énda damén férégéno tom i de étew békén Judio énggésénule ron brab munur ro bé Tuluse.

²⁰ Yamula, sulata tom bero, bé békén ro sa mama bé amaéne ménwaléyén mékérésik dob adafay Tuluse non ténulak dob de kéninontow, brab békén ro bigaén, brab békén amaé roy de binatang énda ménsumbalién, brab békén ro mama dara.

²¹ Fatut rigoné roy ni inok énda mékérít i de Judio non ménrugayén i de kitab sénulat Moisese, ménbasanén dob kéluhanay de lawi féngadafay de Judio sénga gai kétérén, atin ménureténi dob kéluhanay de ingéd."

Isulate mangéy dob de munur do békén Judio

²² Tidéw béo, i de apostol brab de odoron brab kéluhanay de munur bé Kristowe, ménséfagayun ro ménémili bé de dumo bero. Atin fénuwit ro bero

mangéy Antiokia ménodor ro bé Pablowe brab Bernabewe. Brab fénémili roy Judase (féndawét so Barsabas) brab Silase sani de ruwo gétew fo basanay de munur.

²³ Atin fénuit ro beroy sulate ni émbéréh mano, “I de begey do apostol brab do odoron, sani de dumo gom munur bé Kristowe dob Jerusalem, ségifaé key begom do dumo gey munur bé Kristowe do békén Judio bati dob Antiokia, dob Siria, brab dob Silisia.

²⁴ Enggelingoo key wén i do dumo gey ménangéy dob begome brab fénbuku roy de fédew gom bé de kébéréh ro. Endob énda sénugu gey bero rémigo bé de ni.

²⁵ Mélaw ménséfagayun gey ménemili do lagéy inok sugué key bero mangéy dob begome. Modor ro bé Pablowe brab Bernabewe sani de kégédawa key do dumo tom.

²⁶ Beroy de étew niray roy férénawa ruwe dob galbék i Kadna tome Jesu Kristo.

²⁷ Mélaw sugué key i ro Judase brab Silase inok ureté ro dob begomey ségiléwe bé ni sénulat gey.

²⁸ I Rémogor i Tuluse fénggésobutén begey brab ménagayun gey bé éndaén férégénon gom saliyu bé de ni do sugu:

²⁹ Kagom mama bé éntingayéne ténulak dob de kéninontow, brab kagom mama dara, brab kagom mama bé de binatang énda ménsumbalién, brab kagom bigaén. Fijo ké odoro kom i de ni. Been say niy béréhé keye begom. Salamat.”

³⁰ Tidéw béo, ménagéw i de sénugu ro ni mangéy Antiokia. Amun énggégumah ro diyo, ténawag roy kéluhanay de munur bé Kristowe brab niray roy ni

sulat.

³¹ I de étew diyo amun énggébasana roy ni sulat, toow ro fo ménoror bé de ni kékérél funay de fédew ro ménfiyo.

³² Atin i ro Judase brab Silase (beroy de sénarigoy Tuluse muret bé kékérél ne), ménrugay i kéureto ruwe bé de étew inok waléy fiyoy de fédew ro brab inok waléy méégét i kénur ruwe bé Kristowe.

³³ Atin ménbati ro diyo bé ménfiroye géfadiyan. Tidew béno, fénséfule i de dumo ro munur bero mangéy Jerusalem dob de étew séménugu bero. Atin ménbérél ro mano, “Fiyo damén i kéagéw gome.”

³⁴ Endob i Silase ménbati dob Antioquia.

³⁵ I Pablowe brab Bernabewe ménbati ro dob Antioquia bé ménfiroye gétérésang kélungonon. I berowe brab de médo do dumo ro munur bé Kristowe, nuret ro brab ténero roy kékérél i Kadnane dob de étew.

I késésway Pablowe brab Bernabewe

³⁶ Enda ménrugayén tidew béno, i Pablowe bénréhén dob Bernabewe mano, “Séfule to mangéy dob de ingéd nureto to bé kékérél i Kadnane inok angéyé to tukawén i de dumo tom munur bé Kristowe brab inok gétiga to ké ati falas ruwe diyo.”

³⁷ Atin i Bernabewe méuyot de ké uwitén i Juane Markose.

³⁸ Endob i Pablowe ménika muwit bé Juan Markose non téragakén bero dob Pamfilia brab énda ménfédaydayén modor bero dob galbék i Tuluse.

³⁹ Mélaw i Pablowe brab Bernabewe toow ro fo énggésédél fantag bé Juan Markose. Tidew béno

ménsésuway ro. Nuwit Bernabewey Juan Markose
méra bé barkowe mangéy Siprus.

⁴⁰ Atin i Pablwe fénémilién i Silase modor de.
Atin i de dumo ro do munur déménasal ro dob Kad-
nane inok Been i manangguwit bero bé kéagéw
ruwe brab mégadaw bero.

⁴¹ Atin ménagéw ro mangéy Siria brab Silisia,
brab fénbagér roy kéunur i de dumo ro munur bé
Kristowe dob de ni do ingéd.

16

Ménodor i Timoteowe

¹ Atin i Pablwe ménangéy dob de ingéd féndawét
Derbe brab Listra. Diyo wén i ségétéwe lagéy
munur bé Kristowe féndawét Timoteo. I idéng ne
ségétew libun Judio, munur bé Kristowe. Endob i
boh ne békén Judio, i beene ségétew lagéy Griego.

² Atin i kéluhanay de munur bé Kristowe dob
Listra brab Ikonium bénréh roy fiyowe fantag bé
Timoteowe.

³ Atin i Pablwe ni ménuyot muwit bé Timote-
owe ni modor bero. Mélaw ténulién loo bé adat i
de Judio. Rénigo noy ni inok énda siyawéy de Judio
de, non i kéluhanay de Judio dob de ingéd ayo ro,
gétiga roy békén Judioy boh ne.

⁴ Atin ménagéw ro man. Amun ménawét ro dob
de ingéd, nuret ro dob de munur bé Kristowey
de sugu sénfagayunoy de apostol brab do odoron
bé késélimud ruwe dob Jerusalem. Atin bénréh ro
bero bé odoro roy de ni do sugu.

⁵ Mélaw i de ménlimud do munur bé Kristowe
ménwaléy émbagér i kéfeginugut ruwe brab méninut
ro médo sénga fuweh.

Dob Troas

⁶ Ménagéw ro témara bé de sakuf i de gonon féndawét Frigia brab Galasia, non i Ré mogor i Tuluse énda ténungkasén bero muret dob Asia.

⁷ Amun énggumah ro dob gonone féndawét Misia, témenlama ro mangéy Bitinia. Endob i Ré mogor Jesuse énda ténungkasén bero mangéy diyo.

⁸ Mélaw léménudug ro mangéy dob ingéde Troas dob fé doror i dogote, témara bé gonone Misia.

⁹ Amun bé kélungonone de wén i énggétéginéfo Pablowe, non wén i fénggitoy Tuluse de. Atin énggito noy ségettéwe lagéy tidéw Masedonia témenindég brab nongotén dob Pablowe mano, “Ay go dini dob Masedoniawe ni brab tabangén gey.”

¹⁰ Amun énggilid i ni téginéf, ménagékés gey mangéy Masedonia, non gétiga key téna wag i Tuluse begey dob Masedonia inok toroé key diyo i Fiyowe Uret.

Dob Filipos

¹¹ Dob Troas, ménda gey barko fééntang mangéy dob bungéde Samotrasia. Atin bé gétunduge de fuweh, méntaus gey mangéy Neapolis.

¹² Atin tidéw man Neapolis, ménagéw gey dob ingéde féndawét Filipos. Been i niy mélagae dakél ingéd dob sakuf i Masedoniawe. Brab médooy de étew tidéw Roma bati diyo. Atin mén bati gey diyo bé ménfiroye gétérésangan.

¹³ Bé gaiy kétéréne, mén sut gey tidéw dob ingéde ni brab ménangéy gey dob fé doror i dakéle wayég, non makey ké diyo i gonoy de Judio démasal. Amun

énggumah gey diyo, ménsar gey brab ménsébéréh-béréh gey i de libun ménlimud diyo.

14 I ségettéwe bé de ni do libun, i dawét ne Lidia, tidéw dob ingéde féndawét Tiatira. I galbék ne émfébéléy bé de balilaga furo safut. Tintu fo méngintulus i ni libun. Atin féntayakuf i Kadnaney fédew ne atin ménunur bé de kétoro Pablo.

15 Mélaw ménfébautis i ni libun brab de dumo no sétifon. Tidéw béo bénréhén begey mano, “Amuk gékaranga kom tintuwu fo munur bé Kadnane, ay gom dob lawi guwe atin diyo gom batí.” Mélaw fénodorén begey.

I Pablowe dob férисуноне

16 Wén i no sébaan fuweh, bé lala geye magéw mangéy dob gonone démasal, wén i ségettéwe rifén kénogon énggébalaka no begey. Rénahukoy saitane, komon gébérého noy ati mérigowé moso dob de géumah do gai. Atin dakél i gédotéy de gefe de kurta bé ni galbékén béréhé noy ati mérigowé moso dob de étew.

17 Atin ménfuray begey ro Pablowe brab ménkes mano, “I de ni do étew, beroy sugu-suguéy toowe fo gérotor Tulus. Ureté ro dob begomey atiy géfukase begom.”

18 Beeniy rénigo nuwe bé ménfiroye gétérésangan taman ménrarék i Pablowe. Mélaw sénaréwén ténegténgén i ni kénogon brab ménbéréh dob saitane mano, “Dob barakat Jesu Kristowe, sugué ku beem tékédan dob ni kénogon!” Sonom béo, ménékédan i saitane dob beene.

19 Endob i de gefe bé ni rifén, amun énggitó ro éndaén gégedot ro de kurta, ménkérit ro fo toow. Atin kénéfo roy ro Pablowe brab Silase, atin

génuyud ro bero mangéy dob de gémamak kukuman dob fadiyane.

²⁰ Atin nuwit ro bero mangéy dob adafay de odoron tidéw Roma, brab bénréh ro maro, “I de ni do étew, do Judio. Rimburé roy katome ni ingéd.

²¹ Toroé roy adate sébanil bé de kukuma tom. Do Romano tom, brab énda fakayén odoro tom i nan adat toroé ro.”

²² Atin médooy de étew ménamung lémubag bé ro Pablowe brab Silase.

Atin i de odoron fénkéda roy de kégal ro Pablo brab Silas brab fénbadas ro bero.

²³ Amun énggilid ro bénadas fo toow i ro Pablowe brab Silase, fénrisu ro bero, atin bénréh ro dob mantaye bé férisunone bé toow fo bantaya no bero.

²⁴ Mélaw fénahurén bero dob sibéye dob kérara i férisunone brab fénatungén i de sékéy ro dob toowe fo émbécat do dakél kayéw inok énda géagéw ro.

²⁵ Amun kérara kélungononén, i ro Pablowe brab Silase déménasal ro brab kéménanta ro dob Tuluse. Atin fénggélingo i de dumo ro férisu.

²⁶ Atin méntékow léménuba toow fo émbagér, atin i férisunone ni ménkuyung fo toow. Brab sonom so bénou, ménungka i kéluhanay de fintu. Atin ménukoh i de sangkali fénggéikét bé de sékéy i de férisu.

²⁷ Atin ménulég i mantaye bé de férisu. Amun énggito no ménungka i kéluhanay de fintu, manok énggésut i kéluhanay de férisu. Mélaw nawitén i sundang ne dob rumá ne brab fétoyoén damén, non gétiga no féléhuéy de odoron amuk énggésut i de férisu.

²⁸ Amun gédétén damén fétoyo, ténavag Pablowe mékes mano, “Kago fétoyo, ay ni gey so kéluhanan!”

29 Atin i mantaye ni bé de férisu, téménawag ménongot solo brab ménségéta mahur dob férisunone ni. Toow fo léménukub bé kégilak ne, brab méntéléngkéb dob adafay de sékéy ro Pablo brab Silas.

30 Tidéw béno, nuwitén bero mésut brab fénénginsaa no bero mano, “Ati fatute rigoné ku inok méfukasu dob de sala gu?”

31 Atin séménumbul ro maro, “Unur go bé Kadnane Jesus atin méfukas go. Beeme brab de samungém so.”

32 Atin nuret roy kékéréh i Kadnane dob beene brab dob kéluhanay de dumo no sétifon.

33 Atin bé béno so kélunganon, i mantaye ni nurahén i de fali ro. Atin tidéw béno, ménagayas ménfélautis beroy de samungén.

34 Atin fénlowotén i ro Pablwe brab Silase dob lawi ne brab fénamaén bero. Atin i ni ségékuréng toow fo ménoror non ménunur ron bé Tuluse.

35 Atin bé géfuwéne de, i de odoron bé no ingéd, sénugu roy de sarigon mangéy dob férisunone inok tangéyé ro bero.

36 Mélaw i mantaye bé férisunone bénréhén dob Pablwe mano, “I de méguléw séménugu ro bé féésutén go brab Silase. Mélaw ésut gomén brab kagomén émbuku.”

37 Endob ménbéréh i Pablwe dob de sarigon mano, “Enda i funa ro begey kémukum. Gido loo bénadas ro begey dob téngaangay médoowe étew, brab fénrisu ro begey fiyon fo ké énda méntiyawan gey. Brab i begeye do Romano so! Atin béleewe bunéyé ro saén i kénéésut ruwe begey! Enda

fakayén! Béréh gom dob de méguléw tidéw Roma, beroy mangéye dini émféésut begey.”

³⁸ Atin i de sarigon ménséfule ro dob de méguléw tidéw Roma brab nuret roy kékérél Pablowe. Atin amun énggelingoo ro Romano so wayoy ro Pablowe brab Silase, toow ro fo ménggilak.

³⁹ Mélaw ménagéw ro mangéy dob férisunone brab nongot ro dob Pablowe brab Silase bé fésagadé ro bero. Tidéw béo, nuwit ro bero mésut tidéw dob férisunone brab nongot ro dob berowe bé tékédan ronén dob ni ingéd.

⁴⁰ Atin i ro Pablowe brab Silase, amun mésut ronén dob férisunone, méntaus ro mangéy dob lawi Lidiahe. Atin diyo énggito roy de dumo ro munur bé Kristowe. Brab bénréh ro beroy fiyowe inok fiyoy de fédéw ro. Tidéw béo méntékédan ro.

17

Dob Tesalonika

¹ Atin amun méntaus magéw i ro Pablowe brab Silase, énggétara ro dob de ingéd féndawét Amfipolis brab Apolonia, atin énggégumah ro dob ingéde féndawét Tesalonika. Atin diyo wén i lawie féngadafan kay de Judio.

² Atin i Pablowe loo bé adat ne ménahur dob lawie ni féngadafan. Méntéléw gé-Sabadoy no, sani gaiy kétéré ruwe, i Pablowe ménsebérél-bérél bé de étew atin i kékérél ne tidéw dob Ménslate Kékérél i Tuluse.

³ Fénggétiga no bero tidéw dob ni ménslat bé mérasy i Kristowe brab tébule. Ménbérél i Pablowe mano, “Béréhé ku begom i toowe fantag

bé Jesuse. Beeney Kristowe, sani fénémili i Tuluse méguléw."

⁴ Atin wén i de ménunur bero brab nodoro roy ro Pablowe brab Silase. Loo soy médoowe do Griego méngintulus brab do gérотор do libun.

⁵ Endob i de Judio ménadaléw ro, mélaw lénimud roy de tete étew do énda i galbék ro tidéw dob de aguwon atin rénimbur roy ingéde ni. Atin dénunsuk roy lawi i ségétewe lagéy féndawét Jason inok sélédé roy ro Pablowe brab Silase, brab inok uwité ro bero dob adafay de médoo étew.

⁶ Endob amun énda énggito ro bero, nuwit roy Jasone brab de dumo no munur bé Kristowe mangéy dob de méguléw bé ni ingéd. Atin ménkes ro maro, "Wén i de étew réménimbur bé kéluhanay de ingéd. Atin béléewe ni, ay ni ro énggégumah dob katome ni ingéd.

⁷ Atin i Jasone ni, fénbatién bero dob lawi ne. I kéluhana ruwe réménigo ro bé békéne fatut dob kitabe tidéw dob Datu tome dob Roma. Non bénréh roy wén i ségiyo datu, sani féndawéte Jesus."

⁸ Amun énggelingoo roy ni kékérél, ménrimbur i de médoo do étew ménlimud brab de méguléw bé ni ingéd.

⁹ Tidéw bénó, i de méguléw fénégés roy Jasone brab de dumo no mayad loo bé adat ruwe inok métangéy ro. Tidéw bénó fénsut ro bero.

Dob Berea

¹⁰ Amun kélungononén, i de dumo ro munur bé Kristowe, fénuwit roy Pablowe brab Silase mangéy dob ingéde féndawét Berea. Amun énggégumah ro diyo, ménangéy ro dob lawie féngadafay de Judio.

11 Atin i de étew dob Berea, toow na fo fiyoy adat ruwe bé de étew dob Tesalonika. Toow ro fo méuyot mégélingo bé kétoro Pablowe. Atin féganadé roy Ménsulate Kébérélh i Tuluse sénga fuweh inok susiné ro ké toow i kétoro Pablowe.

12 Atin médo ro ménwaléy munur bé Kristowe. Loo soy de Griego, do lagéy brab do libun do gérotor dob no ingéd.

13 Endob i de Judio dob Tesalonika, amun énggélingoo roy Pablowe muret bé kékérélh i Tuluse dob Berea, ménangéy ro diyo brab rénimbur roy de médo étew diyo.

14 Mélaw i de munur bé Kristowe fénagayas ro fénuwit i Pablowe mangéy dob féedoror i dogote, éndob ménbati i Silase brab Timoteowe dob Berea.

15 I de déménuran bé Pablowe ménodor ro de taman Atenas. Tidéw béno ménséfule ro mangéy Berea. Atin nuwit roy kékérélh Pablowe dob ro Silase brab Timoteowe bé furay ro de magad.

Dob Atenas

16 I lala Pablowe ongot-ongot bero dob Atenas, toow fo ménbuku non médo foy de kéninontow dob no ingéd.

17 Mélaw i Pablowe ménsébérélh bé de Judio brab de békén do Judio do méngintulus dob lawie féngadafan. Brab sénga fuweh ménsébérélh-bérélh so dob fadiyane bé de étew témaria.

18 Ménsébérélh soy Pablowe bé de maistéro témoror bé kéfégitung i de Griego diyo féndawét Epikureo brab Estoiko. Atin ménbérélh i de dumo bero maro, “Ati bérélhéy nan félangka-langka étew énda i gétiga-tiga no?”

Atin bang i de dumo de, “Béréhé no keeyén i de tulus dob de ségiyo ingéd.” Bénréh roy ni non nuret Pablowey fantage bé Jesuse brab kétébulee.

¹⁹ Mélaw nuwit roy Pablowe mangéy dob adafay de ménlimud do odoron, sani féndawét ruwe Areopayo brab ménbéréh ro maro, “Méuyot gey gétigan fantag bé ni mantu kétoro béréhé mo.

²⁰ Enda gésobuto key i de dumo bé de kékérém non toow fo ségiyo bé kageye kékégitung. Brab méuyot gey de ké gétiga key i atag i de ni.”

²¹ (Loo bé niy kékérém ruwe non i kéléuhanay de étew dob Atenas brab de étew tidéw dob de ségiyo ingéd bati diyo, méuyot ro mégélingo brab séuret-uret bé de mantu uret sénga tékélid.)

²² Mélaw téménindég i Pablowe dob téngaangay kéléuhanay de odoron diyo ménlimud. Atin ménbéréh mano, “Do étew dob Atenase ni, énggito gu toow gom fo mégérör méngadaf.

²³ Non amun ménsgud-sugudu dob kagome ni ingéd brab ténéngténg guy de gono kom méngadaf, énggito guy sébaane gono kom méngadaf témulak. Wén i sénulate de mano, ‘Dob ni, féngradafén i tuluse énda gélolono.’ I nan féngradafé kom fiyon fo ké énda gélolo gom de, Been i ni ureté ku begom.

²⁴ I Tuluse léménimbag bé duniyae ni brab kéléuhanay éntingayéne. Been i Kadnay lawaye brab duniyae. Atin énda batien dob de lawi rénigoy kéilawane.

²⁵ Atin énda i éntingayén kailanga no géiray i étewe de tidéw dob de génalbéko no. Non Beeneey méniraye bé kéuyage brab férénawawe dob kéléuhanay de étew brab Been soy miraye bé kéléuhanay éntingayéne kailanga tom.

26 Tidéw dob ségétéwe étew, rénigo noy kéluhanay de séségiyo-giyo do étew brab bénragarén betom dob duniyae ni. Atin Been i ménémilie bé de gai tom brab de gono tom bati.

27 Rénigo noy ni inok i de étew sélédé roy Tuluse brab dob késéléd ruwe de, gito ro so keeyén. Endob i toowe, énda mérayu i Tuluse dob betome do étew.

28 ‘Non tidéw dob Beeney kéuyag tome brab férénawa tome brab kégéagéw tome.’ Loo so bé niy bénréh i de dumo gom do muret binuwaya maro, ‘Betome soy de ngaén.’ ”

29 Atin féntaus Pablowey kékéréh ne mano, “Non betom i do nga i Tuluse, katom karangén de ké i falas i Tuluse loo bé falas i de kéninontow do bélowan taloo no do filak taloo no do batéw rénigoy kékilawane.

30 Féndaya i Tulusey éndae kégéloy de étew de bé do gétah, brab énda kénukumén bero. Endob béléewe ni sénuguén i kéluhanay de étew dob kéluhanay de ingéd bé fatut ro gésénule bé de tete rigoné ro brab fatut tagaké ro.

31 Non fénemili i Tuluse nén i gaiwe ké kukumé non i kéluhanay de étew dob duniyae ni bé toowe fo métintu. Atin i fékukumé nuwe Been i fénemili ne. Atin fénggélolo noy ni dob kéluhanay de étew bé kékétébule ne de tidéw bé kéléhu ne.”

32 I de dumo bé de étew diyo, amun énggélingo roy kékéréh Pablowe fantag bé kétébulee, déniyangka roy Pablowe. Endob i de dumo de ménbéréh ro maro, “Méuyot gey man mégélingo beem muret féruman fantag bé de ni.”

33 Mélaw méntékédan i Pablowe tidéw dob de ménlimud ni do étew.

34 Atin i de dumo bé de étew ni ménwaléy ro munur bé Jesuse brab nodoro roy Pablowe. Ségettew beroy lagéye féndawét Dionisio, ségettew kéfédewan diyo. Brab ségettew so libun féndawét Damares brab wén soy do ségiyo do étew do ménunur.

18

Dob Korinto

1 Amun énggilid i ni, méntékédan i Pablowe dob Atenas brab ménangéy dob ingéde féndawét Korinto.

2 Diyo énggébalaka noy ségettewe Judio féndawét Akila tidew Ponto. Mantu séna énggumah tidew Italia beroy bawag ne féndawét Prisila, non i datue féndawét Klaudio, fentekéda noy kéluhanay de Judio diyo dob Roma. Atin nangéy Pablowe bero lénangu.

3 Atin ménbati diyo non ségiléw i galbék ruwe Akilawe rémigo tulda. Brab ténabanga no bero gémalbék.

4 Sénga gai kétérén, ménangéy i Pablowe dob lawie féngadafay de Judio, atin ménsébérén bé de étew diyo inok i de Judio brab de békén Judio waléy ro géunur bé Kristowe.

5 Amun énggumah i ro Silase brab Timoteowe tidew Masedonia, éndaén géménalbék i Pablowe saliyu bé kéuret ne fantag bé Jesuse. Nureténeb dob de Judioy Jesusey Kristowe, sani fénemili i Tuluse méguléw.

6 Amun ménwaléy ro sébanil bé Pablowe brab bénrého ro do tete, ténagtag Pablowej de bubuk sébuwan dob kégal ne, brab ménbérén mano,

“Békénén kagén aturan ké énda méfukas gom. Yamula do begom soy séndito kom de. Tidéw béeleewe ni mangéyun muret dob de békén Judio.”

⁷ Mélaw méntékédan diyo brab ménangéy batidob lawi i ségétéwe lagéy békén Judio méngintulus féndawét Titio Justo. Ménsedoror i lawi ne dob lawie féngadafay de Judio.

⁸ Atin i lagéye féndawét Krispo, beeney méguléwe bé lawie féngadafan. I ni lagéy tintu fo ménunur bé Kadnane, loo soy kéluhanay de samungén. Atin wén i de médooy do ségiyo étew dob Korinto énggelingoo roy Fiyowe Uret, brab ménunur ro brab ménfábautis ro.

⁹ Wén i no sébaan kélunganon, i Pablowe wén i énggétéginéfo no brab i Kadnane ménsébéréh de mano, “Kago mágilak! Fétausém i kéuret me. Fiyon fo ké ati mérigowe, kago térenon i galbék me.

¹⁰ Non démoyunu modor beem. Enda gésug-sug go non médooy de kagén étew dob ni ingéd.”

¹¹ Mélaw ménbati diyo bé rugay i ségébélintuwae bra ném gétérésang kélunganon témoreo bé kékéréh i Tuluse.

¹² Amun ménwaléy gobernador i lagéye féndawét Galion dob Akaya, ménsélimud i de Judio brab kénéfo roy Pablowe brab nuwit ro dob adafay gobernadore ni inok kukumé no.

¹³ Atin bénréh ro maro, “I ni lagéy, fíféngintulusé noy de étew bé békéne fatut dob kitab geye.”

¹⁴ Amun émbéréhén damén i Pablowe, ménbéréh i gobernador Galione dob de Judio mano, “Amuk tete i rénigo nuwe taloo no énda nodoro noy kukumay de Romano, fakay gétingkélo ku begom do Judio brab begén i kémukum de.

15 Endob i de ni funa kom de sébanil, been say fantage bé de dawét brab de kékéréh dob kagome kitab. Mélaw begom séden i kémukum de, non békén begén i kémukum de.”

16 Brab fentekéda no bero dob gonone ni kémukum.

17 Tidéw béno, kénéfo roy lagéye méguléw bé lawie féngadafay de Judio féndawét Sostenes brab lénubag ro dob téngaangay gonone kémukum. Endob féndaya Galione saén, brab énda méntete i fédew ne de.

I késéfule ro Pablowe mangéy Antiokia

18 Amun ménggilid i ni, ménbati nay Pablowe dob Korinto bé ménfiroye gétérésangan. Tidéw béno, ménggétaw dob de dumo no munur bé Kristowe. Amun énggumah dob Senkrea, ménfétébungow non méntumanén i fasade rénigo no. Tidéw béno, ménda barko bero ro Prisila brab Akila mangéy Siria.

19 Amun énggumah ro dob Efeso, ténagak Pablowy ro Akilawe brab Prisilawe atin ménangéy dob lawie féngadafay de Judio. Atin diyo ménsembéréh bé de Judio.

20 Atin nongot ro dob beene ké férugay na bati dob berowe. Endob énda ménagayu no.

21 Yamula amun mégétawén, bénréhén bero mano, “Amuk kétayay Tuluse, séfuleu so mangéy dini.” Tidéw béno, ménda barko brab méntékédan dob Efeso.

22 Amun déménunggu dob Sesaria ménangéy i Pablowe Jerusalem inok angéyé no ségifaén i de munur bé Kristowe diyo. Tidéw béno, méntaus mangéy Antiokia.

23 Atin ménbati saén diyo bé ménfiroye géfadiyan. Tidéw béno ménagewén man. Atin ménawét man dob de gonon dob sakuf i de ingéd féndawét Galasia brab Frigia brab fénégétén i kéunur i kéluhanay de kuyug Jesus diyo.

Fantag bé Apolose

24 Atin wén i ségetéwe Judio féndawét Apolos tidéw Alejandria, énggumah dob Efeso. Toow fo fiyo muret brab tintu fo gétiga noy Ménslate Kébéréh i Tuluse.

25 Méntoro fo bé fantage bé Agéwoy Kadnane. Atin toow fo émbagér i kéuret ne brab kétoro ne fantag bé Jesuse. Katabuwan fo brab toow i kétoro ne, éndob i gétiga nuwe saén i kébautis Juane.

26 Atin méngganay fébaraw émbéréh dob lawie féngadafay de Judio diyo, atin énggélingoo ro Aki-lawe brab Prisilawe. Mélaw nuwit ro mangéy dob lawi ruwe brab nuret ro dob beeney kéluhanay éndae séna gétiga no fantag bé Agéwoy Tuluse.

27 Tidéw béno, ménuyot i Apolose mangéy Akaya. Mélaw i de dumo no munur bé Kristowe dob Efeso, té nabanga ro atin séménulat ro dob de dumo ro munur bé Kristowe dob Akaya inok tayakufé ro ké gégumah diyo. Atin amun énggégumah i Apolose diyo, toow fo dakél i kétabang ne bé de étew do ménwaléy munur bé Kristowe sabaf bé kégédaw i Tuluse.

28 Non tabanan i de Judio de ké séédél ro dob téngaangay de médoó étew. Non tidéw dob Ménslate Kébéréh i Tuluse fénggélolo noy Jesuse, Beeney Kristowe.

19

I Pablowe dob Efeso

¹ Amun diyo i Apolose dob Korinto, i Pablowe ménawét dob de ingéd fingé dagé taman énggumah dob Efeso. Atin diyo énggito noy de dumoy de kuyug Jesus.

² Brab fénénginsaa no bero mano, “Amun munur gomén, aw énggumahén i Rémogor i Tuluse dob begome?”

Séménumbul ro maro, “Enda gétiga key de ké wén i Rémogor i Tuluse.”

³ Atin ménénginsa man i Pablowe mano, “Ati funa kome ménfébautis?”

Séménumbul ro maro, “Ménfébautis gey bé Juane inok fégito gey i kéunur geye bé kétoro ne.”

⁴ Atin ménbéréh man Pablowe mano, “I kébautis Juane, been i nan i fégéolonone bé kégésénule i de étew bé de sala ro. Atin bénréh Juane dob de Judio bé fatut ro munur bé étewe gégumah gétundug de, sani Jesuse.”

⁵ Amun énggelingoo roy ni, ménfébautis ro inok fégito roy kéunur ruwe bé Kadnane Jesus.

⁶ Atin ténégé Pablowe bero atin énggumah i Rémogor i Tuluse dob berowe. Atin énggéséréh ro bé de ségiyo késébéréh énda gétiga ro de brab nuret roy kébéréh i Tuluse.

⁷ Gédét ro folo bra ruwo gétew diyo.

⁸ Bé rugay i méntéléwe gétérésang kélungonon diyo, i Pablowe démoyunén mahur dob lawie fengadafay de Judio brab ménfébéréh bé de Judio diyo. Atin toow fo émbaraw muret émféunur bero bé kéguléw i Tuluse.

⁹ Endob i de dumo bero toow fo métégas i de uléw ro, mélaw mikä ro munur. Atin ménbéröh ro na tete fantag bé Agéwoy Kadnane dob téngaangay kéluhanay de étew ménlimud. Mélaw méntékédan i Pablowe diyo brab nuwitén i kéluhanay de kuyug Jesus. Atin féntausén i kétoro ne bero dob sékuwelahane ka Tiranowe sénga fuweh.

¹⁰ Atin téménoro diyo bé ménruwowe gébélintuwa. Mélaw i kéluhanay de étew bati dob Asia, do Judio brab do békén Judio, énggelingoo roy kékéréh i Kadnane.

I de nga Eskeba

¹¹ Atin fénrigoy Tuluse do médoô mékégaif i Pablowe.

¹² Fiyon i de munsala brab do tuwaliya nusar Pablowe, uwitén dob de démeruun atin waléy ro adi-adi brab i de saitan réménahuk dob de étew, ménraréy ro.

¹³ Atin wén i do Judio démoyun magéw brab do démédél saitan réménahuk dob de étew. Atin ténulama ro nusar i dawét i Kadnane Jesus fégédédél ro saitan. Ménbéröh ro dob de saitan maro, “Dob dawét Jesuse sani ureté Pablowe, sugué key beem méraréy.”

¹⁴ I de dumo bé de ni do lagéy réménigo bé de ni, been i de fitéw gétew nga i ségétewe gérotor fadi i de Judio féndawét Eskeba.

¹⁵ Endob dénawaay saitane bero mano, “Gélolo guy Jesuse brab Pablowe, éndob ati begoma nan?”

¹⁶ Tidéw béo, sénayaway lagéye bero rénahukoy saitane brab énda énggégaga ro bé ni lagéy. Atin lénubagén bero. Mélaw ménraréy ro tidéw dob lawi ne ménfali brab ménlékas ro.

17 Atin i kéluhanay de étew bati dob Efeso, do Judio brab do békén Judio énggelingoo roy fantage bé ni. Mélaw toow ro fo ménggilak. Atin ménumanan i kébantug i dawét i Kadnane Jesus.

18 Atin médooy de munur bé Kristowe ménangéy dob téngaangay de étew atin ménémayag bé de tete rigoné ro.

19 Atin i de dumo bero do béliyan nuwit roy de nusar ro do libro béliyan. Atin ténambak ro bero brab ténuwég ro dob téngaangay de étew. Atin bénilang ro ké firoy i laga i de ni do libro, énggégumah limo folo ngibu dob karowe kurta.

20 Atin loo bé niy kélalag i kékéréh i Kadnane dob de étew diyo, brab minut médooy de étew munur de.

I kérimbure dob Efeso

21 Amun énggilid i de ni, ménuyot magéw i Pablwe mawét dob de gonon sakuf i de ingéd féndawét Masedonia brab Gresia mangéy Jerusalem. Brab ménbéréh i Pablwe mano, “Amuk gérumahu dob Jerusalem, fatutu so mangéy Roma.”

22 Endob fénétah Pablwey de ruwo gétew tétabangan de ro Timoteo brab Erasto mangéy Masedonia. Atin i beene ménbati na dob Asia.

23 Bé do no do gai, toow fo mégukét i de étew dob Efeso sabaf bé Agéwoy Kadnane.

24 Diyo wén i ségétéwe lagéy fanday féndawét Demetrio, méndot médooy de étewén rémigo do kéninontow do filak. Atin i de ni kéninontow rénigo ro loo bé lawie féngadafan bé libune tulus ro

féndawét Diana, atin féléléy ro brab gégédot ro de médoo kurta.

²⁵ Tidéw béno, i ni fanday féndawét Demetrio ténavagén i kéluhanay de étewén rémigo do kéninontow beroy de dumo ro na géségiléw galbék brab bénréhén dob berowe mano, “Gétiga kom i funa tome kawasa non bé ni galbék tom do rémigo kéninontow.

²⁶ Endob énggito gomén brab énggelingoo komén i rigoné Pablwe ni. Bénréhén dob de étew, i de tulus do rénigo tom békén kun tintu tulus. Atin médooy de étew énggáfénurén. Békén saén dob ingéd tome ni Efeso, éndob loo soy kéluhanay de ingéd dob Asia.

²⁷ Mélaw mébinasa keeyén i katome ni galbék sabaf bé nan kétoro, non émbéréh tete i de étew fantag bé katome ni galbék. Brab saliyu na bé nan, tagakéy de étew moso i lawie féngadafa tom bé libune tulus Diana. Atin been i nan i funay ménbantuge tulus Diana mécédan. Beeney féngadaféy kéluhanay de étew dob ingéde Asia brab dob duniyae ni, éndob éndaén mosoén fégadata ro de.”

²⁸ I de ménlimud do étew, amun énggelingoo roy ni, toow fo ménkérít ro brab ménkes ro maro, “Toow fo ménbantug i Dianahe sani tulus tome do tidéw Efeso.”

²⁹ Tidéw béno, rénimbur roy ingéde. Atin kenéfo roy ruwowe gétew lagéy tidéw Masedonia ménodor bé Pablwe féndawét Gayo brab Aristarko. Atin fénagayas ro nuwit mangéy dob dakéle lawi dob adafay de ménlimud do étew.

³⁰ Atin i Pablwe méuyot damén mangéy so dob adafay de ménlimud ni do étew. Endob i de dumo

no munur énda fénagéw ro de.

³¹ Atin i de dumo bé de méguléw dob Asia sani de dumo Pablo, ménféuwit ro kékéréh nongot ro so bé békén mangéy i Pablowe dob adafay de étew ni ménlimud.

³² Atin toow fo ménrimbur i kéluhanay de étew ni ménlimud atin kéluhana ro mékes séségiyo-giyoy béréhé ruwe, non i kédoono ruwe énda gétiga roy funa ruwe ménslimud.

³³ I de dumo bero marok Alejandrowey funa ruwe ménslimud non féntindég i de Judio dob adafay de étew. Atin i Alejandrowe séniniyasa noy de étew bé békén ro selekén inok émbéréh bé mamfil so dob berowe.

³⁴ Endob amun énggétiga ro Judio soy beene, ménkes ro séréngan bé ménruwowe géuras maro, “Toow fo ménbantug i Dianahe, sani tulus tome do tidéw Efeso.”

³⁵ Tidéw béo, i ségetéwe bé de méguléw bé ni ingéd, féntanékén i de étew brab ménbéréh mano, “Do dumo gu dob Efesowe ni, i kéluhanay de étew énggétiga ro dob Efesowe niy gonoy lawie féngadafan bé ménbantuge tulus Diana brab mémétéfuwe batéw ménlawu tidéw dob lawayo.

³⁶ Enda i gédirung de. Mélaw kagomén mémérit taloo no rémigo gom tete bé éndae métayéw funa no.

³⁷ Nuwit gom diniy de étew ni fiyon fo ké énda mon ménénakaw ro dob de lawi féngadafan taloo no ménbéréh ro tete fantag bé tulus tome Diana.

³⁸ Mélaw i Demetriowe beroy de dumo no fanday, amuk wén i téboé ro, fatut ro mangéy dob de kémukum bé fatute gai. Atin fakay témbo ro diyo.

³⁹ Endob amuk wén nay ségiyo kétaya kom, fakay

fétiyawa kom bé kéluhanay de étew sélimud begey do odoro kom.

⁴⁰ Non fakay betom i météboe bé ni késérimbur ménrigo béeleewe ni. Brab énda géséliyah tom de non énda foy funa tom mérimbur.”

⁴¹ Amun énggilid bénréhén i ni, fénuleén i kéluhanay de étew.

20

Dob Masedonia brab Akaya

¹ Amun éndaén sérimbur ro, féntawag Pablowey kéluhanay de munur bé Kristowe inok sélimud ro. Atin fénbagérén i de fédew ro bé kékérén ne. Tidew beno, ménggétawén dob berowe brab ménagéw mangéy Masedonia.

² Nangeyén ténuakaw i de ingéd diyo brab fénfiyo noy fédew i de munur bé de kétoroén. Atin méntaus magéw taman énggumah dob Akaya.

³ Atin ménbati diyo télew gétérésang kélungonon. Amun magéwén damén mangéy Siria, énggelingoo noy bénantak i de Judio diyo féléhué ro. Mélaw ménséfule i Pablowe témará bé Masedoniawe.

⁴ Atin wén i de lagéy de ménodor ro Sopater nga Piro tidew Berea, ro Aristarko brab Segundo tidew Tesalonika, Gayo tidew Derbe, brab Timoteo, brab Tikiko brab Trofimo do tidew Asia.

⁵ I de ni do lagéy méntah ro mangéy Troas atin nongot-nongot ro begey diyo.

⁶ Amun énggilid i kékandulione bé kéamae bé fane énda i fénggfééruk de, ménda gey barko tidew Filípos mangéy Troas. Ménlimo gétérésangan tidew bé no, énggumah gey dob Troas atin diyo énggumaha

key i de dumo gey. Atin ségfadiyan gey ménbati diyo.

Dob Troas

⁷ Bé sunguwe fuweh bé no fadiyan, ménsélimud gey mama bé fane émfégétédém bé kéléhu Jesuse. Atin i Pablowe ménuret toow fo mérugay énggumah kérara kélungonon, non magéw so bé démoe de.

⁸ Atin médooy de solo dob sibéye dob rotor i lawie gono key ménsélimud.

⁹ I nan sibéy, been i toowe fo gérotor dob lawie ni télém géandana i kégérotor ne. Wén i kénogo lagéy diyo féndawét Eutiko, ménsar dob faliluwangay gérotore ni sibéy. Endob énggfidong i ni kénogo lagéy, non toow fo métaah i uret Pablowe. Tidéw béno, ménlawu mangéy fantad tidéw dob gono nuwe ni ménsar brab ménléhu. Atin amun nangéy ro fénurut, énggito ro ménléhuén.

¹⁰ Endob ménlus soy Pablowe brab fénagayasén nangéy nékéf. Brab ménbéréh mano, “Kagom émbuku, méuyag so!”

¹¹ Tidéw béno, ménénik man i Pablowe brab sénkébeng-kébengén i fane atin ménama. Atin féntausén i kéureto nuwe bero taman sémbangén i térsange. Tidéw béno, ménagéw i Pablowe.

¹² Atin nuwit i de étew mule i kénogo lagéye ni méuyag. Atin ménfiyoy de fédéw ro non méuyag so.

Dob Mileto

¹³ Tidéw béno, ménsésuway gey bé Pablowe dob Troas, atin ménda gey barko mangéy Asos. Diyo nongot-nongot gey i Pablowe loo bé késugu ne begey, non méuyot mémantad tidéw Troas mangéy Asos.

14 Amun énggéségito gey dob Asos, ménda soy Pablowe dob barkowe, atin kéluhana key méntaus mangéy Mitilin.

15 Tidew béno, ménangéy gey Kios bé démoe de. Atin bé gétunduge de fuweh énggumah gey dob Samos. Dob gétunduge de man fuweh énggumah gey dob Milet.

16 Atin i Pablowe ménuyot de ké témara gey saén dob Efeso inok énda méanggaén dob Asia non toow fo magayas. Méuyot de ké gérumah dob Jerusalem bé gay Pentekostese, amuk fakay.

Ménggétaw i Pablowe

17 Mélaw tidew Milet, i Pablowe ménfieuwit kébéréh mangéy Efeso brab fentawagén i de odoroy de munur bé Kristowe diyo inok balaké ro.

18 Amun énggumah ronén, ménbéréh i Pablowe mano, “Enggética kom i kébati guwe dob begome tidew fanay kégumah gu dob sakuf i ingéde Asia.

19 Atin gétiga kom rénigo guy galbék i Kadnane bé béno. Atin énda téfégérotoru, yamula kéménrewu sabaf bé kégédaw guwe begom. Atin téméningkélu bé kéluhanay de mérégén énggéagéwo ku bé de tete rénigoy de Judio dob begéne.

20 Enda i sébaan dénígur gu bé funa kome fiyo dob de kétoro gu begom dob adafay médoowe étew taloo no dob de lawi gom.

21 Méégét i kébéréh guwe dob de Judio loo so dob de békén Judio bé fatut ro gésénule bé de sala ro atin munur ro bé Kadnane Jesus brab rigoné roy kétayay Tuluse.

²² Atin béleeewe ni fénémanduoy Rémogor i Tuluse begén bé mangéyu Jerusalem. Atin énda gétuwa ku de ké ati mérigowe dob begéne diyo.

²³ Been say niy gétuwa kuwe, dob séngae ingéd nawéto ku, i Rémogor i Tuluse fénингатén begén bé mémférisuwu brab mérégén i géagéwo kuwe.

²⁴ Endob énda gulaané kuy umul guwe brab ulan den ké méléhuu, amuk géfégilid gu saén i galbékéniray i Kadnane Jesus begén, sani kéurete bé Fiyowe Uret fantag bé kégédaw i Tuluse.

²⁵ “Ménangeyu dob begome kéluhanan muret fantag bé kékéfuguléw i Tuluse bé de étewén. Atin gétuwa ku béni, éndaén géségitom man ségule.

²⁶ Mélaw béréréku begom béleeewe ni, amuk wén i ségétew begom énda munurén bé Jesuse, békénén atura ku.

²⁷ Non nuret gun begom i kéluhanay kétayay Tuluse.

²⁸ Ingat gom brab diyaga gom i de lowoh gom loo soy de munur sénarig i Rémogor i Tuluse begom inok énda mékedan i de kéunur gom. Begom i maake témalima bé de bili-bili. Atin i de munur bé Jesuse beroy de maak do bili-bili. Atin i Tulusey gefee bé de bili-bili sabaf bé kéléhu i Nga ne.

²⁹ Gétuwa ku, amuk tékédanun dini, wén i do gérumah do tugién témoro. Atin féteteé roy de fédew i de munur.

³⁰ Atin wén mosoy do étew tidéw so dob begome ménlimud, émbéréh bé de tugi inok géuwito roy de munur dob békéne katabuwan agéwon.

³¹ Mélaw ingat gom, brab kagom lifotén i de ténero gu begom kéluhanan, fuweh na kélungonon bé méntéléwe gébélintuwa. Atin toow fo kénrewo

kuy kétoro guwe begom sabaf bé kégédaw guwe begom.

³² “Atin béléewe ni, sarigé ku begom dob Tuluse non tabanga no begom. Atin i kéuret guwe fantag bé kégédaw ne tabanga no so begom. Beeney émfébagére bé de kéunur gom, brab Been say miraye bé de kéfiyonon loo bé rigoné nuwe dob kéluhanay de étewén.

³³ Enda méningaru bé éntingayéne kagom, fiyon filak, taloo no bélwon taloo no kégal.

³⁴ Gétiga kom i kégalbék guwe inok gédoté kuy kéluhanay kailanga keye begey i de dumo gu.

³⁵ Fénggito gu begom i kéluhanay de rénigo gu bé fatut mégéror tom inok gétabanga tom i de étew mérasay. Brab katom lifotén i kébéréh i Kadnane Jesus mano, ‘Toow na fo moror i étewe miray bé étewe médot.’ ”

³⁶ Amun énggilid i Pablowe émbéréh, ménlingkuwéd ro kéluhanan brab déménasal ro.

³⁷ Kéménrew ro kéluhanan brab nékéf roy Pablowe atin narék ro. Tidéw béno ménggétawén.

³⁸ Ménlabi foy kétete i fédéw ruwe bé bénréh Pablowe bé éndaén kun gito ro de férumán. Tidéw béno, dénura ro mangéy dob barkowe édaa no.

21

I kéagéw geye mangéy Jerusalem

¹ Amun énggégéfégétaw geyén dob berowe, ménda gey brab méntaus gey mifar fééntang saréw dob bungéde Kos. Amun bé démoe de énggumah gey dob bungéde Rodas. Tidéw béno méntaus gey mangéy Patara.

² Diyo énggito gey i sébaane barko mangéy Fenisia, mélaw ménda gey diyo.

³ Ménagéw gey taman énggékulaya key i bungéde Siprus, atin téménara gey saén mangéy de fingé déligdigan atin méntaus gey mangéy Siria. Atin déménungu gey dob ingéde Tiro non fentéfad roy de médo do uwit diyo.

⁴ Atin diyo énggito gey i de munur bé Kristowe, mélaw ménbati gey diyo ségéfadiyan. Atin non fénémanduoy Rémogor i Tuluse bero, féngginau roy Pablowe bé békén taus mangéy Jerusalem.

⁵ Endob amun énggumahén i gaiwe magéw gey, méntékédan gey dob no inged. Atin i kéluhana ruwe dénura ro begey mangéy dob barkowe, bero soy de bawag ro brab de nga ro. Atin amun énggumah gey dob dénsaane, ménlingkuwéd gey kéluhanan brab déménasal gey.

⁶ Amun énggilid gey démasal, ménggétaw gey. Tidéw béno, ménda geyén man dob barkowe ni, atin ménule ro so kéluhanan.

⁷ Atin tidéw Tiro méntaus gey magéw taman énggumah gey dob ingéde féndawét Tolemaida. Diyo énggito gey i de dumo gey munur bé Kristowe. Atin téménrén gey diyo ménsegétérésangan.

⁸ Dob gétunduge de fuweh, méntaus gey mangéy Sesaria. Amun énggumah gey diyo, ménbati gey dob lawi i ségétéwe lagéy muret bé Fiyowe Uret fantag bé Jesuse féndawét Filipi. Beeney ségétéwe bé de fitew gétew ménrugayén fénémili dob Jerusalem waléy témabang.

⁹ Atin wén i do fot gétew do ngaén falan kénogon do muret so bé kékéréd i Tuluse.

10 Ménfiroy gétérésang tidéw bé kégumah geye diyo, énggumah i ségétéwe lagéy tidéw Judea fendawét Agabo. Beeney sénarigoy Tuluse muret bé kékéréd ne.

11 Tidéw béo, ménfégédét dob begeye brab éndotén i sintoro Pablowe brab nikétén i de kaan sékéy brab de kémérén brab ménbéréd mano, “Ay niy bénréh i Rémogor i Tuluse mano, ‘I gefee bé ni sintoro ikétéy de Judio dob Jerusalem loo bé ni brab atéé ro dob de étew békén Judio.’ ”

12 Amun énggélingoo key i ni, i begeye brab de dumo gey munur diyo ménfégédaw-gédaw gey bé Pablowe bé békén damén taus mangéy Jerusalem.

13 Endob i Pablowe séménumbul mano, “Sedek kémérew gom? Kagom fébukuén begén! Fakayun féikét dob Jerusalem brab fakayun méléhu sabaf bé Kadnane Jesus.”

14 Atin énda fo génaga gey i gémélée bé Pablowe. Mélaw téménrén gey gémélé de brab ménbéréd gey makey, “Mérigo damén i kétayay Kadnane.”

15 Amun énggilid i firoye gétérésangan, téménifés gey atin méntaus gey mangéy Jerusalem.

16 Atin wén i do ménodor begey do munur bé Kristowe do tidéw Sesaria brab nuwit ro begey mangéy dob lawi i lagéye fébatio ro begey. Been i ségétéwe lagéy tidéw Siprus féndawét Mason. Beeney ségétéwe bé de toow fo énggétah do munur bé Kristowe.

Ténukaw Pablowy Santiagowe

17 Atin amun énggumah gey dob Jerusalem, i de dumo gey do munur bé Kristowe ménoror ro témayakuf begey.

18 Atin bé gétunduge de fuweh, i begeye Pablowe nangéy gey ténuakaw i Santiagowe, sani odoroy de munur dob Jerusalem. Atin diyo soy kéluhanay de odoroy de munur bé Kristowe.

19 Amun gilid sénggifa Pablowe bero, nureténi i kéluhanay fénrigoy Tuluse de dob de békén Judio.

20 Amun énggelingoo roy ni, dénayéw roy Tuluse. Atin bénréh ro dob Pablowe maro, “Gétiga mo adih, firoy ngibuy Judiowe ménunur bé Kristowe, atin toow fo nodoro roy de kukuman tidéw dob Moisese.

21 Enggelingoo roy fantage bé kétoro me kun dob kéluhanay de Judio bati dob de ségiyo ingéd beroy de békén Judio bé békénén odoro roy de kukuma Moises. Brab bénréhém kun éndaén tulién i de nga ro taloo no odoron i adat i de Judio.

22 Ati mélaw i fatute rigoné tom? Non gélingoo ro sékoy fantage bé kégumah me dini.

23 Mélaw rigo moy ni béréhé key beem. Wén i do fot gétew lagéy dini, réménigo ro fasad dob Tuluse loo bé adat tome do Judio.

24 Mélaw odor go bero brab amung go bé adat i kéfelinise dob adafay Tuluse. Atin sukaya mo bero bé ni kéfelinis. Tidéw béno, fétébungow ro loo bé adat tome do Judio. Mélaw fégito mo dob kéluhanay étewe bé odoro moy kukuma Moisese, inok gétiga ro kéluhanan bé békén toow i urete fantag bé beeme.

25 Endob fantag man bé de étew do békén Judio do ménwaléy munur bé Kristowe, sénulata key bero bé békén ro mama bé éntingayéne ténuak dob de kéninontow, taloo no mama dara, taloo no mama bé éntingayéne énda ménsumbalién, taloo no ké bi-

gaén ro.” Been i niy bénréh ro Santiagowe dob Pablowe.

²⁶ Mélaw dob gétunduge de fuweh, nuwit Pablowej de fot ni gétew do lagéy brab ménfélinis ro dob adafay Tuluse loo bé adat ruwe do Judio. Tidéw bénou ménahur dob lawi i Tuluse, atin fénggétiga no dob de fadi i gaiy kékéfamilid i kékélinise brab kéray ruwe tulak bé de ni fot gétew lagéy.

I kékéfoe bé Pablowe

²⁷ Amun gédétén gilid i fitéwe gétérésangan, wén i de Judio tidéw Asia énggito roy Pablowe dob lawi i Tuluse. Atin rénimbur roy de étew ni ménlimud atin kénéfo roy Pablowe.

²⁸ Ménkes ro maro, “Do dumo gey do Judio, tabangan gey! Been i niy étewe démoyun magéw mangéy témore dob kéluhanay de étew dob séngae ingéd bé békén odoro roy kukumane tidéw dob Moisese. Brab sébanil betom do Judio brab lawi i Tuluse. Atin saliyu na bé ni, ménuwit do békén Judio mahur dob lawi i Tuluse ni. Mélaw fénwaléyén mékérésik i mékétéfuwe ni gonon.”

²⁹ (Loo bé niy kékérehan ruwe non énggito roy ségétewe lagéy békén Judio féndawét Trofimo tidéw Efeso méniséodor bé Pablowe mangéy Jerusalem. Atin marok nuwit Pablowe mahur dob lawi i Tuluse ni.)

³⁰ Ménrimbur i de étew dob Jerusalem. Atin maak dunuk i étewe gégumah tidéw dob kéluhanay de gonon diyo. Kénéfo roy Pablowe brab génuyud ro mésut tidéw dob lawi i Tuluse. Tidéw bénou, fénintu roy bengawane.

³¹ Amun télamané ro damén féléhuén, wén i ménangéye mélolok dob odoroy de sundalo

tidéw Roma, bé mérimbur i kéluhanay étewe dob Jerusalem.

³² Sonom so béno, i odoroy de sundalo ni, nuwitén i de sundalo no ségetá mangéy dob gonoy de étew ni. Atin amun énggitoy de étew ni énggumah i de sundalo beroy odoro ruwe, ténréno roy kélubag ruwe bé Pablowe.

³³ Tidéw béno, i odoroy de sundalo ni, ménfégédét dob Pablowe brab kénéfoén. Atin fénikétén bé de sundalo no bé ruwowe timan sangkali. Tidéw béno fénénginsaa no bero mano, “Ati ni étew? Ati rénigo nuwe?”

³⁴ Atin ménkes i de étew ni séségiyo-giyoy késumbul ruwe. Atin i odoroy de sundalo ni énda énggésobuto noy ni ménrigo non toow ro fo selekén. Mélaw fénuwitén i Pablowe bé de sundalo no mangéy dob kutae.

³⁵ Amun énggumah ron dob géday kutae, nénat i de sundaloy Pablowe non bé kékérit i de étew ni.

³⁶ Ménfuray i de étew ni mékes maro, “Féléhu gom!”

I kéuret Pablowe

³⁷ Amun gédét ron féahurén dob kuta i de sundalo ni, ménbéréh i Pablowe dob odoroy de sundalo ni mano, “Aw fakay gésébéréhu beem?”

Atin séménumbul i odoroy de sundalo ni mano, “Aw gétigan go wayo sébéréh Griego?

³⁸ Makuk beemey étewe tidéw Egipto méngganay bé késétibohe bé de gémamak kukuman. Atin ménanangguwit fot ngibu do méméléhu do étewén brab ménangéy ro bati dob gonone énda i do étew de bati.”

39 Séménumbul i Pablowe mano, “I begéne, ségétéwu Judio tidéw Tarsus dob Silisia, sani ménbantuge ingéd. Aw fakay so dob beeme ké gébéréhu dob de étew ni?”

40 Atin ténungkas i odoroy de sundalo ni. Mélaw téménindég i Pablowe dob gédane brab séniniyasa noy de étew bé fétanék ro. Amun méntanék ronén, ménbéréd i Pablowe dob Hebreowe, sani késébéréd i de Judio.

22

1 Bang Pablowe, “Do dumo gu brab do lukés gu, fégélingo gom i bérhékuwe ni bé kéamfilo kuwe bé lowoh guwe.”

2 Amun énggelingoo ro ménsébéréd dob karowe késébéréd, toow na fo ménantés ro. Atin féntaus Pablowyé kékéréd ne mano,

3 “I begéne, ségétéwu Judio ménumlah dob Tarsus dob Silisia. Endob dob Jerusaleme ni ménruku. Atin méngganadu dob toowe fo ménbantug témoro féndawét Gamaliel. Atin toow fo téneroén begén bé de adat tom do Judio loo bé kukumay de katufua tom. Atin toow fo ménuyotu modor bé kétayay Tuluse ségiléw so bé begome ni béléewe.

4 Fénrasay gu brab fénléhu guy de étew munur bé Jesuse. Atin kénéfo guy de lagéy brab do libun brab fénrisu gu bero.

5 I gérotore fadi brab kéluhanay de kéfédewan, gébéréh ro toow i ni bérhéku begom. Niraya ro begén sulat mangéy dob de dumo tom Judio dob Damasko. Atin ménangéyu diyo inok kéfoé kuy de munur bé Kristowe diyo, atin uwité ku damén dob

Jerusaleme ni ikétén bé sangkalie inok kukumén ro.

⁶ “Endob amun géutuh térésang, diyou dob agéwone gédét dob Damasko. Atin méntékow wén i réndaw tidéw dob lawayo mangéy dob begéne.

⁷ Sonom béno, ménggétéléngquébu dob fantade, atin énggelingoo kuy émbéréhe mano, ‘Saulo! Sedek férasayé mo Begén?’

⁸ Tidéw béno ménenginsau maku, ‘Ati beeme Kadnan?’ Atin séménumbul mano, ‘Begéney Jesuse tidéw Nasaret, sani férasayé muwe.’

⁹ Atin i de dumo gu ménodor begén, énggito roy ni réndaw éndob énda énggelingoo roy béréhe ni ménsébéréh begén.

¹⁰ Atin fénenginsaa ku maku, ‘Kadnan, ati fatute rigoné ku?’ Atin séménumbul i Kadnane mano, ‘Tindég go brab taus go mangéy Damasko. Atin diyo wén i étewe béréhé no dob beemey kéluhanay kétayay Tuluse rigoné mo.’

¹¹ Bé béno so, ménwaléyu langafén non bé réndawe ni énggito gu. Atin narak i de dumo gu begén taman énggumah gey dob Damasko.”

¹² Atin féntaus Pablowey kékéréh ne mano, “Atin diyo wén i ségetéwe lagéy fénadowé Ananias. Toow fo méngintulus brab toow fo nodoro noy de kitab tom. Atin tintu fo fénggadata noy kéluhanay de Judío bati diyo.

¹³ Atin ménangéy dob begéne brab ménbéréh mano, ‘Saulo, dumo gu, gérito gonén!’ Sonom béno, énggégítowu man atin téneqténg gu.

¹⁴ Atin ménbéréh man mano, ‘I Tuluse, fénengadaf i de katufua tom, fénémilién beem inok gétigan i kétaya nuwe, brab inok giton i métintuwe

sugu-sugué no féndawét Jesus, brab inok gélingoon i kékéréd ne.

¹⁵ Non waléy go muret dob kéluhanay de étew fantag bé Kristowe émbéréd hé énggito muwe brab énggelingoo muwe.

¹⁶ Atin béléewe, kagonén téangga-angga. Tindég go brab fébautis gon, brab dasal go dob Kadnane. Atin i de salaém mékédan.’’

¹⁷ Atin fentaus Pablowey kékéréd ne mano, ‘‘Tidéw béno ménséfuleu mangéy Jerusalem. Atin amun déménasalu dob lawi i Tuluse, wén i fénggitoy Tuluse begén.

¹⁸ Enggito guy Kadnane brab ménbéréd dob begéne mano, ‘‘Fagayas go, tagakém i Jerusaleme ni, non i de étew dini énda tayakufé roy kéuret me fantag bé Begéne.’’

¹⁹ Atin séménumbulu maku, ‘‘Kadnan, gétiga roy démoyune kéagéw gu mangéy kémfo brab lémubag bé de munur Beem dob de lawi féngadafa ro.’’

²⁰ Atin amun féléhué roy Estebane sani ségétéwe muret fantag bé Beeme, diyous de so ménagayun de. Begén i ménantay bé de kégal i de ménméléhu de.’’

²¹ Endob ménbéréd i Kadnane dob begéne mano, ‘‘Agéw go. Sugué ku beem mangéy mérayu dob de békén Judio.’’

²² Atin amun bénréh Pablowey ni fantag bé de étew békén Judio, éndaén mégélingo i de étew de. Atin ménkes ro toow fo métanug maro, ‘‘Féléhu gom, énda médaït méuyag i ni étew.’’

²³ Atin ménkes ro, brab sénavér roy de bubuk sébuwan mangéy rotor bé kékérít ruwe brab kenda roy de dumo bé de kégal ro brab nafir ro dob rotoro.

24 Mélaw i odoroy de sundalo ni, fénuwitén i Pablowe mahur dob kutae ni, brab sénuguén i de sundalo no bé badasé ro inok gébérého noy ati rénigo nuwe, sani funay de Judio ni mékes brab mémérit.

25 Endob amun nikét roy Pablowe inok badasé ron damén, ménbéréd i Pablowe dob ségétéwe kafitan mano, “Aw fakay badasén i ségétéwe Romano fiyon fo ké énda séna ménkukumén ménsala?”

26 Atin amun énggelingooy kafitaney ni bénréh Pablowe, ménangéy dob odoroy de sundalo brab ménbéréd mano, “Ati rigoné muwe? I ni étew ségétéw wayo Romano.”

27 Mélaw i odoroy de sundalo ménangéy dob Pablowe brab ménenginsa mano, “Aw Romano go wayo?”

Séménumbul i Pablowe mano, “Hoo.”

28 Atin ménbéréd i odoroy de sundalo ni mano, “I begéné, Romanowu so. Brab dakél i énggabayada kuwe inok waléyu Romano.”

Atin ménbéréd man i Pablowe mano, “Endob i begéné, ménumahu ségétéw Romano.”

29 Sonom béo, i de sundalo ni madasén damén bé Pablowe énggésunud ro. Atin i odoroy de sundalo ni toow fo ménggilak non fénikétén bé de sangkali i ségétéwe so Romano.

Dob adafay de kénéfikéwan

30 Atin i odoroy de sundalo ni ménuyot de ké gétiga noy funay de Judio ni témo bé Pablowe ni. Mélaw bé gétunduge de fuweh, fénkéda noy de sangkali fénggékét ro bé Pablowe. Atin sénuguén i de odoroy de fadi brab kéluhanay de kénéfikéway de

Judio sélimud. Tidéw béno, nuwitén i Pablowe brab féntindégén dob adafa ruwe ménlimud.

23

¹ Atin ténéngténg Pablowey de ménlimud ni brab ménbéréh mano, “Do dumo gu Judio, toow fo fiyoy fédew guwe dob adafay Tuluse fantag bé de rénigo gu taman so béleewe ni.”

² Tidéw béno, i gérotore fadi féndawét Ananias, sénuguén i de étew téménindég gédét dob Pablowe bé tamfilingé roy ba ne.

³ Atin ménbéréh i Pablowe mano, “I beema nan ubo-ubo go méngintulus! Tamfilingéy Tuluse so moso beem. Kukumé mo begén dob kitabe éndob rénigo moy éndae fakay dob kitabe bé kéfétamfiling me begén.”

⁴ Tidéw béno, ménbéréh i de étew gédét dob Pablowe maro, “Sedek émbéréh go tete loo bé nan dob gérotore fadi i Tuluse?”

⁵ Séménumbul i Pablowe mano, “Do dumo gu, énda gétuwa ku de ké beeney gérotore fadi. Amuk énggétiga ku, énda damén fémalané ku de. Non bénréh i Ménsulate Kébéréh i Tuluse mano, ‘Kago émbéréh tete fantag bé odoro kome.’ ”

⁶ Atin amun énggit Pablowey de dumo do lukés Saduseo brab de dumo do Fariseo, féntanugén i kékéréh ne dob de ménlimud do odoron mano, “Do dumo gu, i begéne, ségétewu Fariseo brab i de lukés gu do Fariseo so. Mékukumu béri sabaf bé kéunur guwe bé kétébule i de ménléhu.”

⁷ Amun énggilid bénréh Pablowey ni, méngganay so séédél i de Fariseo brab de Saduseo, atin ménsébaad ro.

8 (Non i de Saduseo énda munur ro bé kétébulee, taloo no munur ro bé wén i do télaki taloo no do rémogor. Endob i de Fariseo munur ro bé kéluhanay de ni.)

9 Atin minut métanug i kéékes ruwe. Atin i de dumo bé de témoreo kitab do Fariseo, téménindég ro brab émbagér i kékérédéh ruwe maro, “Enda i funa key kémukum bé ni lagéy. Wén keey i rémogor taloo no télaki tintu ménsébérédéh de.”

10 Atin minut toow fo méduf i késéédél ruwe ni. Atin i odoroy de sundalo ni, mégilak de ké mébinasay Pablowe ni. Mélaw sénuguén i de sundalo no mangéy dob kérara i de ménlimud étew brab nuwit roy Pablowe séfule mangéy dob kutae.

11 Dob gétunduge de kélungonon, téménindég i Kadnane dob sékulo Pablowe brab ménbérédéh mano, “Fébaraw go. Nuretém i fantage bé Begéne dob Jerusaleme ni. Atin fatut mangéy go so muret dob Roma.”

Ibantak i de Judio

12 Atin bé géfuwéne de, wén i de dumo Judio ménsélimud ro inok géséfagayun ro bé ati rigoné ruwe. Atin ménséfasad ro bé énda mama ro taloo no miném taman énda géféléhuo roy Pablowe ni.

13 Labi fot folo gétew i réménigowe bé ni.

14 Tidew béno, ménangéy ro dob de odoroy de fadi brab dob de odoroy de Judio brab ménbérédéh ro maro, “Séménafa gey bé énda mama gey taman énda géféléhuo key i Pablowe.

15 Mélaw ay niy rigoné tome. I begome brab de kékédewan, féuwit gom kékérédéh mongot dob odoroy de sundalo tidew Roma bé uwité noy Pablowe mangéy dob begome. Atin ubo-ubo toow

fo méuyot gom ménginsaan bé Pablowe. Endob i begeye bonoé key dob de agéwon.”

¹⁶ Endob i lagéye nga i libu Pablowe énggélungoo noy ni bantak ro. Mélaw ménangéy dob kutae brab fénlolokén i ni dob Pablowe.

¹⁷ Tidéw béno i Pablowe, ténavagén i ségétewe bé de sundalo brab ménbérélh mano, “Uwitém i ni kénogo lagéy mangey dob odoro kome. Non wén i béréhé no de.”

¹⁸ Atin nuvit i sundalowey ni kénogo lagéy mangey dob odoro nuwe brab ménbérélh dob odoro nuwe mano, “Féntawag i férisuwe Pablo begén brab féndura no begén i ni kénogo lagéy non wén kun i béréhé no beem.”

¹⁹ Tidéw béno, narak i odoroy de sundaloy ni kénogo lagéy brab ménférayu ro inok ruwo ro saén. Tidéw béno, fénénginsaa no mano, “Ati no béréhé mo begén?”

²⁰ Atin séménumbul mano, “I de odoroy de Ju-dio ménséfagayun ro bé ongoté ro dob beemey féuwitém démo i Pablowe mangéy dob de ménlimud do kéfédewan. Ubo-ubo saén fénginsaa roy Pablowe inok méuman i gétiga ruwe fantag bé beene.

²¹ Endob kago magayun bé nan. Non wén i labi fot folo gétew do lagéy rékunéy dob de agéwon inok bonoé ro. Séménafa ro bé énda kun mama ro taloo no miném ro taman énda géféléhuo roy Pablowe ni. Ténafaya ron béléewe ni brab ongot-ongoté ro séden i kaame kéfagayun.”

²² Atin séménumbul i odoroy de sundalo ni mano, “Kago ureténi ni bénréhém begén dob de ségiyo.” Tidéw béno, fénuleén i ni kénogo lagéy.

Sénugu i Pablowe mangéy dob Felikse

23 Tidéw béno, i odoroy de sundalo ni, téménawag ruwo gétew kafitan brab bénréhén bero mano, “Tafay gom ruwo ratuh sundalo, brab fitew folo do kuda brab do sundalo kémudaan bero, brab ruwo ratuh do sundalo muwit dilék inok magéw ro mangéy Sesaria alas siyow séko bé ni kélungonon.

24 Atin tafay gom soy kudae kudaa Pablowe brab uwit gom mangéy dob Gobernadore Feliks. Ingata kom fo toow inok énda gésug-sugén.”

25 Tidéw béno, séménulat i odoroy de sundalo ni mano,

26 “Ay niy sulate tidéw dob Klaudio Lisiase mangéy dob Gobernador Felikse. Fiyo téresang.

27 I ni lagéy kénéfo i de Judio brab féléhué ron damén. Endob amun énggétiga ku ségetew so Romano, fénanangguwit guy de sundalo gu brab nangéy gey tétabang.

28 Atin tidéw béno, ménuyotu de ké gétiga kuy funa ruwe de témo. Mélaw nuwit gu mangéy dob de ménsélimud do témiyanan.

29 Atin bé béno, énggétiga ku énda i tete rénigo no, funa ro de méméléhu taloo no férisonén. Fantag saén bé de kitab roy funa ruwe de témo.

30 Amun énggétiga kuy bénantak i de Judio bé féléhué ro, fénagayas gu fénuwit mangéy dob beeme. Atin bénréh gu dob de témo de bé mangéy dob beeme mélolok bé kéluhanay funa ruwe de témo.”

31 Amun fénggilid i odoroy de sundaloy sulat ne, nodoroy de sundaloy sugu ne. Mélaw nuwit roy Pablowe mangéy Antipatris bé no kélungonon.

32 Bé gétunduge de fuweh ménséfule i de ménagéw saén do sundalo mangéy Jerusalem. Endob i de

sundalo do kémuda, beroy déménurane bé Pablowe taus mangéy Sesaria.

³³ Amun énggumah ro dob Sesaria, fénira-ira roy Pablowe dob gobernadore brab niray ro soy sulate.

³⁴ Atin bénasay gobernadorey sulate ni. Tidéw béno, fénénginsaa noy Pablowe ké ati ingéde tidéwo no. Atin séménumbul i Pablowe mano, “Tidéwu Silisia.”

³⁵ Atin ménbéréh i gobernadore mano, “Fégélingoé ku beem dob gaiwe gégumah i de téumbo beem.” Tidéw béno, fénbantaya noy Pablowe dob lawie fénrigo télata Datu Herode.

24

I kétébo i de Judío bé Pablowe

¹ Ménlimo gétérésangan tidéw béno, i gérotore fadi féndawét Ananias ménangéy Sesaria beroy de dumo no odoroy de Judío brab ségetéwe gétigan bé kitab i de Romano féndawét Tertulo. Ménangéy ro dob adafa Felikse, sani gobernadore, inok téboé roy Pablowe.

² Atin i Felikse, amun féntawagén i Pablowe, fénbéréhén i Tertulowe. Mélaw féngganaya noy témbœ bé Pablowe mano, “Gobernador Feliks, toow fo fégadata key beem. Atin fiyoy kéféguléw me non i gaiy kaame kéféguléw énda sénay ménsetiboh de. Atin médooy de rénigo mo fiyo inok minut waléy fiyoy ingéd tome ni.

³ Atin sabaf bé ni, toow fo moror gey de brab fésalamat gey kéluhanan dob beeme sénga tékélid.

4 Endob inok énda kélébuwan go méangga, éndaén férugayé kuy kékéréd guwe. Mélaw fégédawan gey brab fégélingoén gey fiyon magad saén.

5 Enggétiga key i Pablowe ni toow fo samuk non rénimburén i de Judio dob kéluhanay de ingéd dob duniyae ni. Atin beeney odorone bé ségéklasiwe kéfengintulus féndawét Nasareno.

6 Atin ténlama no fénwaléy mékérésik i mékétéfuwe lawi i Tuluse, bé rénigo nuwe liyén. Mélaw kénéfo gey brab kukumé key damén dob kageye kitab.

7 Endob i odoroy de sundalo féndawét Lisias nangeyén nafas dob begeye bé lala geye de ménfélubag.

8 Tidéw béno, bénréhén begey bé angéyé key kun téboén i ni étew dob beeme. Atin amuk féninsaa moy ni lagéy, gétiga moy kéluhanay funa keye de témbó.”

9 Tidéw béno, i de Judio ménamung ro so témbó brab bénréh roy toow i de bénréh Tertulo ni.

I kéamfilo Pablowe bé lowoh ne

10 Tidéw béno, i gobernadore fénbérén i Pablowe. Atin ménbérén i Pablowe mano, “Gétiga ku toow gon fo ménrugay kémukum dob ni ingéd brab gétigan go odoro key do Judio. Mélaw toowu fo moror émbérén bé kéamfilo kuwe bé kagéne lowoh dob adafa muwe.

11 Ménfolo bra ruwo gétérésang saén i kégumah guwe dob Jerusaleme ni inok méngrintulusu. Fakay go méngrinsa dob de ségiyo étew inok toow fo gétiga moy ni.

¹² Atin i de Judio, énda énggito ro begén méniséédél bé de étew dob lawi i Tuluse taloo no rénimbur guy de étew dob de lawi féngadafan taloo no dob ségiyowe ingéd dob Jerusalem.

¹³ Atin énda i feféngito ro émfeféngintoow bé kétébo ruwe begén.

¹⁴ Endob fayagé ku beem i kéfengadaf guwe bé Tuluse fénéngadaf i de katufua key bé kéodor guwe dob Agéwo Kristowe. Been i niy bénréh i de étew ni békén toow kéfengintulus. Endob munuru so bé kéluhanay de kitab sénulat Moisese brab kéluhanay sénulat i de méntélata do sénarigoy Tuluse muret bé kékéréh ne.

¹⁵ Ségiléw so bé de ni étew témbo begén, munuru so bé kékétébule i Tuluse bé de ménléhu, do fiyo étew loo soy de tete étew.

¹⁶ Atin mélaw démoyunu toow fo témélama rémigo fiyo dob adafay Tuluse brab dob adafay de étew inok énda i sala gu.

¹⁷ “Amun dob ménfiroye gébélantuwa énda ménbatiu dob Jerusalem, ménféuleu mangéy diyo inok uwité kuy kurta i de dumo gu Judio brab inok témulaku.

¹⁸ Atin been i niy rénigo guwe bé kégito ruwe begén dob lawi i Tuluse, amun gilidu ménfélinis dob adafay Tuluse loo bé adat geye. Enda toow médooy étewe dumo gu diyo brab énda i rénimbur gu diyo.

¹⁹ Endob wén i de Judio énggumah diyo do tidéw Asia. Bero damén i mangéy dob beeme témbo begén amuk wén i funa ro begén témbo.

²⁰ Taloo no fébéréhém i de étew ni ménangéy dini ké ati salae énggito ro dob begéne bé kédini guwe

dob adafay de ménlimud do Judio do sétiyawan,

²¹ saliyu bé sébaane bénréh gu métanug amun diyou dob adafa ruwe maku, ‘Kukumé kom begén non munuru bé kétébule i de ménléhu.’ ”

²² Atin i Gobernador Felikse, toow fo gétiga noy fantage bé Agéwo Jesuse, mélaw téménrén kémukum. Atin ménbéréh mano, “Fégilidé kuy kékukum guwe amuk gégumah i Lisiase sani odoroy de sundalo tidéw Jerusalem.”

²³ Atin sénuguén i kafitane bé bantaya noy Pablowe, éndob niraya no so kuwagib i Pablowe rémigo bé kétaya nuwe. Brab ténungkasén soy de dumo Pablo magifat de.

²⁴ Amun énggilid i firoye gétérésangan, ménséfule mangéy diyo i Felikse brab bawag ne Drusila ségétew libun Judio. Atin féntawag roy Pablowe brab fénggélingo roy kéuret ne fantag bé kéunur ne bé Jesu Kristowe.

²⁵ Endob amun féntaus Pablowyé kéuret ne fantag bé méentange kéfaguyag brab kédigure bé de tete kétayan brab gaiwe gégumah i kékukum i Tuluse, ménwaléy ménggilak i Felikse. Mélaw ménbéréh mano, “Fakay gon séfule brab fétawagu man beem ké wén i gai gu.”

²⁶ Atin i dob fédéw Felikse ni, mano ké iraya Pablowe kurta. Mélaw féntawagén médoor gule inok séuret-uret de.

²⁷ Amun énggilid i ruwowe gébélantuwa, békénén Feliks i gobernadore. Endob i Felikse ménuyot de ké mésuwat i de Judio de, mélaw fénfayaén i Pablowe dob férisonone. Atin i ménwaléye gobernador i lagéye féndawét Porsio Festo.

25

I Pablowe brab Festowe

¹ Amun énggilid i tévéwe gétérésangan tidéw bé kégumah Festowe dob sakuf i Judea, ménagéw tidéw Sesaria atin ménangéy Jerusalem.

² Atin i de odoroy de fadi brab de odoroy de Judio ménangéy ro dob beene brab nuret ro diyo i funa ruwe téménébo bé Pablowe.

³ Atin ménfégédaw-gédaw ro dob Festowe ni bé féuwitén i Pablowe mangéy Jerusalem, non bénantak ro féléhuén dob de agéwon.

⁴ Séménumbul i Festowe mano, “I Pablowe ménférisu dob Sesaria, atin séfuleu so magad mangéy diyo.

⁵ Mélaw i de odoro kom fatut ro modor begén mangéy Sesaria brab tébo gom i nan étew ké wén i tete rénigo no.”

⁶ Atin i Festowe ménbati na dob berowe bé ménlabiwe ségfadiyan. Tidéw béno ménséfule mangéy Sesaria. Atin bé gétunduge de fuweh, ménangéy mésar dob gono nuwe kémukum brab séménugu bé uwitén i Pablowe mangéy dob adafa nuwe.

⁷ Amun énggégumah i Pablowe, i de Judio tidéw Jerusalem téménindég ro géliwét de, brab bénréh roy kéluhanay gétimale fo kétébo ro de. Endob énda i toow géfégito ro bé kétébo ruwe de.

⁸ Endob i Pablowe bénréhén i kéamfilo nuwe bé lowoh ne mano, “Enda i rénigo gu tete dob kitab geye do Judio, taloo no réménigowu tete sébanil bé lawi i Tuluse, taloo no dob toowe fo gérotor datu dob Roma.”

9 Endob i Festowe méuyot de ké mésuwat i de Judio de, mélaw fénénginsaa noy Pablowe mano, “Aw méuyot go mangéy Jerusalem inok diyo kukumé ku beem ké toow i de kétébo ro beem?”

10 Séménumbul i Pablowe mano, “Ay niy gono muwe kémukum, non wén i kuwagibém tidéw dob toowe fo gérotor datu dob Roma. Atin ay niwu dob adafa muwe brab beem i fatute kémukum begén. Enda i rénigo gu tete dob de Judio brab fiyon i beeme gétiga moy ni.

11 Amuk wén i rénigo gu tete dob kitabe atin fatutu féléhuén, énda méuyotu méraréy. Endob amuk énda toow i kéluhanay kétébo i de Judio begén, éndaén fatutu iray dob berowe. Ongoté ku dob beeme bé mangéyu dob adafay toowe fo gérotor datu dob Roma inok been i kémukume begén. Non ségétewu so Romano, brab wén i kuwagib gu méukum dob adafay datue dob Roma.”

12 Tidéw béo, ménsébéréh i Festowe dob de dumo no tétabang. Amun énggilid, ménbéréh dob Pablowe mano, “Amun nongotém i mangéye dob adafay datue dob Roma, mélaw uwitén go mangéy diyo.”

I Pablowe brab Agripawe

13 Amun ménggéléfas i firoye gétérésang, énggumah i datue féndawét Agripa brab bawag ne féndawét Berenis dob Sesaria. Nangéy ro ténuakaw i Festowe diyo.

14 Amun ménfiroy ron gétérésang énggumah diyo, nuret Festowe dob Agripahey fantage bé Pablowe mano, “Wén i ménférisuwe lagéy dini bé Feliks sénay méguléwe de.

15 Amun ménangéyu Jerusalem, i de odoroy de fadi brab de odoroy de Judio, ténebo ro dob begéne atin nongot roy féléhuén.

16 Endob bénréh gu dob berowe bé békén adat tom Romanoy matée bé ségétéwe étew méntébo ké énda séna énggésétengaang roy de témbo de taloo no énda séna méniraya no gai mamfilon bé kaane lowoh.

17 Atin amun ménangéy ro dini, fénagayas gu so bé démoe de fentawag dob gono kuwe kémukum i ni lagéy.

18 Amun énggésétengaang ron, téménindég i de téménébo de brab ménbérél ro. Endob énda wayoy tete rénigo no funa ro de témbo.

19 Endob i funa ruwe saén séédél i fantage bé kíféngintulus ruwe brab fantag bé ségétéwe lagéy féndawét Jesus. Ménléhuén i ni étew éndob i Pablwe bénréhén méuyag kun.

20 Bé béo, énda gétiiga kuy fiyowe kétiyawa ku bé ni, mélaw fénénginsaa kuy Pablwe ké méuyot mangéy Jerusalem atin diyo kukumén.

21 Endob i Pablwe nongotén bé bantayan brab mangéy dob adafay datu tome dob Roma inok been i témiyawane de. Mélaw fénséfule gu man dob férisunone taman énda séna gégéuwito ku de mangéy dob datue dob Roma.”

22 Atin ménbérél i Agripahe dob Festowe mano, “I begéne so, Méuyotu ké gélingoo kuy nan lagéy.”

Atin séménumbul i Festowe mano, “Fégélingoém fo démo.”

23 Amun bé démoe de, énggumah i ro Agripahe brab Berenise, beroy de odoroy de sundalo brab do gérotor étew dob no ingéd. Atin toow fo

féгадатан ro мénahur dob gonone kémukum. Atin i Festowe séménugu bé uwitén i Pablowe mangéy dob dakéle ni sibéy.

²⁴ Brab ménbéréd i Festowe mano, “Datu Agripa brab do kéluhana kom dini, ay niy lagéye ténebo i kéluhanay de Judio dob begéne, dini brab dob Jerusalem. Brab mékes ro énda kun médaitén méuyag.

²⁵ Endob énda mon i énggito gu de funan de méméléhu. Atin amun nongotén i mangéye dob toowe fo gérотор datu tom dob Roma, ménuyotu de ké féuwit mangéy diyo.

²⁶ Endob énda i gétiga ku sulaté ku mangéy dob datu tome fantag bé ni étew. Mélaw Datu Agripa, fén-angéy gu dob adafa muwe beroy kéluhanay ni étew inok amuk gilid énggésusino komén, wén i gésulata ku mangéy dob datue dob Roma.

²⁷ Non gétiga ku bé békén fatut féuwit i ségettéwe férisu mangéy dob datue dob Roma ké énda i féodorén de kétébo de.”

26

¹ Atin ménbéréd i Agripahe dob Pablowe mano, “Tungkasé ku beem émbéréd bé kéamfilo muwe bé lowoh me.”

Atin béntré Pablowey de kémérén bé kékéréd ne mano,

² “Datu Agripa, toowu fo moror béleewe non gébérého ku beem i kéamfilo kuwe bé lowoh guwe fantag bé kéluhanay de kétébo i de Judio begén.

³ Non toow fo gétiga moy kéluhanay de adat tom do Judio brab de funa tom séédél. Mélaw ongoté ku dob beeme, kago mératér mégélingo begén.

⁴ “Gétigay kéluhanay de Judioy kagéne adat tidéw fanay kékloh gu dob kagéne ingéd loo so dob Jerusalem.

⁵ Ménrugayén énggétiga ro begén, brab gégayaga ro toow i ni ké kétaya ro, ségétéwu toow fo méngintulus mamung dob de Fariseo modor fo toow bé de kitab tom.

⁶ Atin béléewe ni kukuménu non bé inam guwe, sani késarig guwe bé fénasad i Tuluse bé de katufua key.

⁷ Been soy ni fasade ongot-ongotéy kéluhana tome do Judio, do sénaar dob foloe bra ruwo gétribo, non wén soy inam ro de. Mélaw méngintulus ro fuweh na kélungonon. Atin sabaf bé ni inam gu o Datu, ténebo i de Judio begén.

⁸ Endob sedek toow fo mérégén i kéunur gome bé kéfétébule i Tuluse bé de ménléhu?”

⁹ Atin féntaus Pablowey kébéréh ne mano, “Atin fiyon i begéne, bé gétahe makuk fatut rigoné kuy kéluhanay sébanile bé de étew munur bé Jesuse tidéw Nasaret.

¹⁰ Atin bé gétaho, been i niy rénigo guwe dob Jerusalem. Atin méndotu kuwagib tidéw dob odoroy de fadi atin médooy fénrisu guwe bé de munur bé Tuluse. Brab amun kukumén ronén bé féléhuén ro, ménagayunu de so.

¹¹ Atin médooy gule ménangéyu dob de lawi féngadafan inok férasayé ku bero. Atin ténulama gu bero fénégés démirung bé kéunur ruwe bé Jesuse. Atin bé kékérit guwe bero ménangéyu dob de ségiyo ingéd inok férasayé ku bero diyo.

¹² “Been i nan i funa kuwe ménangéy Damasko, non tidéw dob de odoroy de fadi, wén i kuwagib gu

kémfo bé de munur bé Jesuse diyo.

¹³ Atin, Datu, amun diyou dob de agéwon mangéy Damasko bé géuntuhe térésang, énggito guy réndawe toow na fo géfékaya tidéw bé térésange, tidéw dob lawayo mangéy dob begéne brab dob de dumo gu.

¹⁴ Atin kéluhana key énggétélengkéb dob fantade. Atin énggelingoo kuy émbéréhe ménsébéréh begén dob késébéréh tome Judio mano, ‘Saulo! Sedek ferasayé mo Begén? Beem soy kérégénane bé nan rigoné mo non maak ayam go séménifa sabaf bé kéédéél i gefee beem.’

¹⁵ Tidéw béno ménénginsau maku, ‘Ati Beeme, Kadnan?’ Atin séménumbul mano, ‘Begéney Jesuse sani ferasayé muwe.

¹⁶ Tindég go! Méntefégitowu dob beeme inok beemey fémié kuwe waléy sugu-sugué ku. Uretém dob de étew i kégito muwe Begén béeewe ni brab de féténgténg gu beem moso.

¹⁷ Tabanga ku beem inok énda gébinasanay de Judio brab de békén Judio beem. Atin sugué ku beem mangéy muret dob de étew do békén Judio.

¹⁸ Féfégésobutém beroy fantage bé Begéne inok gésénule ro tidéw dob délémone agéwon brab gito roy géfékayaé tidéw dob Tuluse. Atin inok éndaén munur ro dob barakat Satanase, yamula munur ro bé barakat i Tuluse. Atin inok sabaf bé kéunur ruwe Begén i de sala ro émfasagadan, atin waléy ro so do étew i Tuluse sabaf bé kéunur ruwe dob Beene.’”

¹⁹ Atin féntaus Pablowey kébéréh ne mano, “Mélaw Datu Agripa, nodoro kuy no énggito gu tidéw dob lawayo.

20 Mélaw ménuretu sungu dob Damasko, tidéw béno dob Jerusalem. Tidéw béno dob kéluhanay de ingéd i de Judio, tidéw béno dob ingéd i de békén Judio. Nureto ku bero bé fatut ro gésénule bé de sala ro brab munur ro bé Tuluse. Atin fefégitoy kégésénule ruwe bé de fyo rigoné ro.

21 Been i niy funay de Judio kéménéfo begén dob lawi i Tuluse brab féléhué ron damén begén.

22 Endob taman so béléewe ni, té nabangay Tuluse so begén. Mélaw béléewe ni téménindégu dini muret dob kéluhanay de étew do gérотор brab do gérifantad. Atin i kéuret guwe ségiléw bé kékéréh Moisese brab de étew sénarigoy Tuluse muret bé kékéréh ne mérigo.

23 Bénréh roy fantage bé Kristowe, bé fatut kun ferasayén brab féléhuén. Atin Beeney sunguwe tébule inok fukasé noy de Judio brab de békén Judio.”

24 Amun émbéréh sénay Pablowe bé kéamfilo nuwe bé lowoh ne, ménkes i Festowe mano, “Pablo, bunég go! I dakéle kégétiga moy funa muwanan ménwaléy bunég.”

25 Endob séménumbul i Pablowe mano, “Gobernador Festo, békénu bunég. I ni kékéréh gu métintu brab toow.

26 Datu Agripa, gétiga moy kéluhanay de ni. Mélaw énda mégilaku de émbéréh dob beeme. Non gétiga ku, énda méndirungén dob beeme non ménrigoy de ni dob gonone gétigay kéluhanay de étew. Ménlalag mélaw i kéurete de.

27 Datu Agripa, aw munur go bé kékéréh i de étew sénarigoy Tuluse muret bé kékéréh ne? Gétiga ku munur go de.”

28 Tidéw béno ménbéréh i Agripahe dob Pablowe mano, “Dob ni foko kéureté, aw gékaranga mo géfuwaléyo mo begén munur bé Kristowe?”

29 Séménumbul i Pablowe mano, “Fiyon fo ké foko taloo no métaah, dasalé ku dob Tulusó bé i beeme brab kéluhanay de étew ni mégélingo begén, waléy gom munur bé Kristowe ségiléw bé begéne éndob békén méférisu loo bé begéne.”

30 Tidéw béno téménindég i datue, brab gobernadore brab libune féndawét Berenis brab kéluhanay de étew diyo atin ménagéw ro.

31 Amun ménagéw ron, ménsébéréh-béréh ro maro, “I ni étew, énda i tete rénigo no funan de méméléhu taloo no férisunén.”

32 Atin ménbéréh i Agripahe dob Festowe mano, “Amuk énda saén nongotén i mangéye dob datue dob Roma, fakayén damén tangeyén.”

27

I kénéagéw Pablowe mangéy Roma

1 Amun sénfagayuno ron i émféuwite begey dob barkowe mangéy Roma dob sakuf i dakéle ingéd Italiya, naté roy ro Pablowe beroy de ségiyo do férisu dob odoroy de sundalo tidéw Roma féndawét Julio. I de ni do sundalo, féndawét ro “Do sundaloy Datue”.

2 Ménada gey dob barkowe tidéw Adramitio, non tafayén mangéy dob de ingéd dob sakuf i Asiawe. Ménodor begey i Aristarkowe ségétew Masedonian tidéw Tesalonika.

3 Amun bé démoe de déménunggu gey dob Sidon. Atin i Juliowe, sani odoroy de sundalo, toow fo

mégédaw bé Pablowe brab ténungkasén mangéy lémangu bé de dumo no inok fagifaté ro.

⁴ Atin méntaus gey magéw tidéw diyo. Atin rénumfak i réfuruhey barko geye, mélaw ménéngindoror gey bé bungéde féndawét Siprus fingé tégenon inok mékélung gey bé réfuruhe.

⁵ Tidéw béno, nifar gey i dogote mangéy bé doror i de ingéd féndawét Silisia brab Pamfilia taman énggégumah gey dob Mira, sébaan ingéd dob sakuf i Lisiawe.

⁶ Atin diyo énggitoy kafitaney sébaane barko tidéw Alejandria mangéy Italia, mélaw féndaén begey dob ni barko.

⁷ Atin méntana i kéagéw geye bé ménfiroye gétérésangan brab ménrégén i kéagéw geye taman témenara gey dob ingéde féndawét Kinido. Atin éndaén méntaus gey mangéy fingé diyo non rumfakéy réfuruhey barko geye. Mélaw ménifar gey mangéy fingé bé déligdigay bungéde Kreta inok mékélung gey bé réfuruhe. Atin témenara gey ménindoror bé gonone Salmon.

⁸ Atin ménéngindoror gey brab ménrégén foy kégumah geye dob ingéde féndawét “Fiyo Dunguon” gédét dob ingéde Lisia.

⁹ Atin ménrugay gey na diyo bati taman éndaén mékégilak i magéwe dob dogote bé do no do gai non gai mélégénéy. Mélaw féngginau Pablowe bero mano,

¹⁰ “Enggito gu toow fo mékégilak i kéagéwe tidéw dini. Médooy de mébinasa bé de uwit dob barkowe brab barkowe so. Brab wén soy do dumo betom méléhu.”

11 Endob i odoroy de sundalo énda ménagayu no bé bénréh Pablowe, yamula nodoro noy kébéréh i kafitane bé barkowe brab gefee de.

12 Atin énda kun fiyo térenon i dungguone ni ké gai mélégénéy. Mélaw ménuyot i kédoono ruwe ké magéw ro inok gérumah ro dob Fenisia dob bungéde Kreta. Been i niy dungguone fingé dob élédoj déligdigane brab élédoj tégnone. Mélaw fiyoy téméréne diyo taman gilid i gaiwe mélégénéy.

I défuke

13 Atin bé béno so, méniyuf i réfuruhe énda émbagérén tidéw déligdigan. Mélaw i de étew dob barkowe maro ké fakayén i tause magéw mangéy Fenisia, loo bé bénantak ruwe. Brab bénatu ron i fériwatune atin ménagéw ro ménéngindoror bé dénsaane dob Kreta.

14 Endob énda ménrugayén tidéw béno, i toowe fo émbagér réfuruh féndawét “Tégénoy Sébangane” éngumah tidéw fantad.

15 Atin énggóbéla i ni réfuruh dob barko geye. Atin énda fakay gey gétaus magéw rémumfak bé réfuruhe ni. Mélaw féndaya gey séden i kéuwit i réfuruhe begey.

16 Atin amun énggétara gey dob sébaane kloh bungéd féndawét Kauda fingé sébangan, ménalang i réfuruhe diyo. Atin i klohe awang bénégéng i barkowe, éndot ro tidéw dob dogote éndob toow fo mérégén.

17 Atin amun ténaléy ron i awange ni, nikét roy géliwéte bé barkowe ni bé de dakél taléy inok énda mérundasén. Mégilak ro ké mélébéng i barkowe dob fantad i dogote non éndaén ménalémén gédét

dob Libia. Mélaw kénda roy layage brab ménteanur séden i barkowe modor bé kéfanir i réfuruhe de.

¹⁸ Atin énda so téménrén i émbagére ni défuk. Mélaw dob gétunduge de fuweh fèngganaya roy lémaue bé de uwit dob barkowe ni.

¹⁹ Atin bé gétunduge de man fuweh nibér roy de dumoy de usarén dob barkowe.

²⁰ Ménfiroy gétérésangan, i éndae kégito gey bé térésange taloo no do gitoon atin démayday soy défuke ni. Tidew béno, éndaén foy inam gey ké méuyag gey na.

²¹ Amun ménrugayén i éndae kégéama i de étew ni, téménindég i Pablowe dob téngaanga ruwe brab ménbérén mano, “Do dumo gu, amuk fénggélingo gom saén begén, énda damén méntékédan tom dob Kreta, brab énda damén i do ménsinggula brab do ménbinasa.

²² Endob béléewe ni ay niy béréhé kuwe begom, kagom mégilak non énda i ségétew méléhu betom. Endob i barkowe ni ménbinasa.

²³ Non bé nakélungonono méntefégito dob begénye télakiy Tuluse, sani Tuluse féngadafé ku brab gefee bé lowoh guwe.

²⁴ Ménbérén i télakiwe ni dob begéne mano, ‘Kago mégilak Pablo! Non fatut go témindég dob adafay datue dob Roma. Atin sabaf bé kégédaw i Tuluse beem, tabangé no soy kéluhanay de dumo mo ni dob kéagéw gome inok énda méléhu ro.’

²⁵ Mélaw,” bang Pablowe, “kagom mégilak non sémarigu dob Tuluse bé métuman i kéluhanay de bénréhén begén.

²⁶ Endob méfanir tom mangéy dob sébaane bungéd.”

27 Ménfoloén bra fot gékélungonon i kéfanir i réfuruhe bé barko geye dob dogote Medeteranean. Tidéw béno amun kérara kélungononén, i de étew gémalbék dob barkowe marok gédét geyén dob fantade.

28 Mélaw lénawu roy taléye wén i fériwatun de, inok témbuné roy kénéalmé ne. Atin énggétiga ro fot folo gémitroy kénéalmé ne. Atin énda ménrugayén tidéw béno, lénawu ron man i taléye ni atin télew folo gémitro séden i kénéalmé ne.

29 Atin non bé kégilak ruwe ké mésanggat i barkowe dob de dakél batéw, mélaw lénawu roy fote fériwatun tidéw dob igor i barkowe brab déménasal ro inok fuwehén damén.

30 Atin i de étew gémalbék dob barkowe ni sénfagayuno roy méraréye damén. Mélaw ténuntu roy klohe awang dob dogote. Ubo-ubo lawué roy de fériwatun dob uléw i barkowe ni.

31 Endob ménbérén i Pablowe dob odoroy de sundalo brab dob de sundalo no mano, “Amuk tékédan i de étew ni gémalbék dob barkowe ni, énda méuyag gom.”

32 Mélaw kénléng i de sundaloy de taléy fénggéikét bé awange ni brab féndaya ro mélawu inok ménanur sésuway bé barkowe.

33 Amun mangéyén fuweh, nongot Pablowej mama ro kéluhanan brab ménbérén mano, “Ménfoloén bra fot gétérésangan i kéongot-ongot gome atin énda i nama gom.

34 Mélaw ama gom! Toow fo kailanga kom i mamae inok méuyag gom. Béréhé ku begom i ni, énda i sébaan betom wén i sug-sugén.”

35 Amun énggilid bénréhén i ni, ménidot i

Pablowe bé fane brab ménfésalamat dob Tuluse dob téngaanga ruwe. Tidéw béno bénaadén brab ménama ro.

³⁶ Atin éndaén ménbuku ro atin ménama ro kéluhanan.

³⁷ Ruwo gey ratuh bra fitéw folo bra ném kéluhanan.

³⁸ Amun ménbésor ronén, nibér roy de faréy dob dogote inok waléy féngkag i barkowe.

Ménbinasay barkowe

³⁹ Amun géfuwénén, wén i énggito geye fantad éndob i de étew gémalbék dob barkowe, énda gélolo ro de ké ati no gonon. Endob énggito roy linéke brab dob dénsaane de wén i do médo de farék. Atin ménséfagayun ro amuk fakay diyo ro démunggu.

⁴⁰ Mélaw kénléng roy de fériwatun brab féndaya ro ménlawu dob ménaléme de. Atin nukoh ro soy ikét i de suwil. Tidéw béno, ténunggul roy layage inok faniréy réfuruhe mangéy dob dénsaane. Mélaw ménagéw gey.

⁴¹ Endob i barkowe ni ménsanggat dob fanser i dogote brab téménréni diyo. Ménlébén i lulung i barkowe ni atin ménrundas i ulina nuwe non énggénéla diyo i émbagére do bagél.

⁴² Sénfagayunoy de sundaloy méméléhue bé de férisu inok énda i gélonguy brab géféraléy bero.

⁴³ Endob i odoroy de sundalo mika de ké féléhuén i Pablowe. Mélaw génléén i de sundalo no bé éndaén féléhuén i de férisu. Atin sénuguén i de gétigan lémonguy bé téfélaway ron dob dogote sungu brab lémonguy mangéy dob dénsaane.

⁴⁴ Atin i de dumo bero énda gétigan ro lémonguy, sénuguén bero médot bé defafan brab do réfa

i barkowe inok rémantaw ro. Atin i kéluhana keye énggégumah dob dénsaane, énda i énggésug-sug begey.

28

Dob Malta

¹ Amun énggégumah geyén dob dénsaane énda ménkaid gey, wén i ménbéréhe dob begeye bé Malta wayoy dawét i no bungéd.

² Toow fo mégédaw i de étew dob no ingéd begey. Non amun réménana brab toow fo mélégénéy, ménuyag ro aféy brab ténuganul ro begey.

³ Atin i Pablowe ménurut do kayéw fégésenuk. Atin amun féndiyoén i de kayéw dob aféye, ménusut i ulée tidéw dob de kayéw ni non kéédufan bé aféye brab kénékeén i kémér Pablowe brab ménbiti-bitin diyo.

⁴ I de étew bati dob no ingéd amun énggito roy ulée ni ménbiti-bitin dob kémér Pablowe, ménsembéréh-béréh ro maro, “Ménméléhu étew keeyén i ni lagéy, non fiyon fo ké énda ménléhuén dob dogote, bagié soy méléhue.”

⁵ Endob kénuyung Pablowy kémér ne atin ménlawu i ulée ni dob aféye brab énda i kaidén.

⁶ Nongot-nongot i de étew ké lémbag i kémér Pablowe loo ké tékow métuwar brab méléhu. Endob amun ménrugayén i kéongot-ongot ruwe de atin énda i énggérígono no de, ménfégalin i de itunga ro brab ménbéréh ro maro, “Ségétew tulus i nan.”

⁷ Enda mérayuén tidéw diyo i fantade kay lagéye féndawét Publio. Beeney méguléwe bé no bungéd. Atin ténayakufén begey dob lawi ne bé méntéléwe gétérésangan brab toow fo méngédaw begey.

⁸ Atin i boh Publiowe déméruruun méniro dob kamawe non toow fo démfug brab mégudu. Atin i Pablowe ménahur dob sibéy ne. Tidéw béno, ténégé no brab déménasal atin modor so béno, ménadi-adi so.

⁹ Sabafbé ni ménrigo, i kéluhanay de déméruruun do étew dob no ingéd ménangéy ro dob Pablowe. Atin kéluhana ro ménadi-adi.

¹⁰ Atin niraya ro begey médo do éntingayén. Brab amun ménnda geyén dob barkowe, niraya ro begey bé kéluhanay éntingayéne kailanga key bé kéagéw geye.

¹¹ Diyo wén i sébaane barko tidéw Alejandria féndawét “Do Séfing Tulus”, non téménréni diyo bé gaiwe mélégénéy. Mélaw amun énggéléfas i télewe gétérésang kélungonon, ménnda gey.

¹² Atin déménunggu gey dob ingéde féndawét Sirakusa brab téménréni gey diyo télew gétérésangan.

¹³ Atin tidéw diyo, méntaus gey mangéy Regio. Atin bé démoe de déménufar i réfuruhe tidéw déligdigan brab énggumah gey dob Peteoli bé ménruwowe gétérésangan.

¹⁴ Atin diyo énggito gey i de dumo gey munur bé Kristowe brab fénbati ro begey diyo ségéfadiyan. Tidéw béno, méntaus gey magéw mangéy Roma.

¹⁵ I de dumo gey munur bé Kristowe bati dob Roma, énggelingoo roy lalag i kégumah geye. Mélaw ménagéw i de dumo bero mangéy dob ingéde féndawét “Foro de Apio” brab de dumo de ménangéy “Tres Tabernas” inok balaké ro begey. Amun énggito Pablowe bero, ménfésalamat dob Tuluso brab ménbagér i fédéw ne.

Dob Roma

16 Amun énggégumah gey dob Roma, ténungkas roy Pablowe bati dob sébaane lawi beroy ségétewé sundalo mantayan de.

17 Amun énggélésas i télewe gétérésangan, fentawag Pablowej odoroy de Judio inok sélimud ro. Amun ménsélimud ron, bénréh Pablowe bero mano, “Do dumo gu, fiyon fo ké énda i rénigo gu sébanil bé de dumo tom do Judio taloo no bé adate tidéw dob de katufua tom, fénrisu ro begén dob Jerusalem atin naté ro begén dob de Romano.

18 Atin i de méguléw tidéw Roma fénénginsaa ro begén brab tangéyé ron damén begén non gétiga ro énda i rénigo gu tete funa ku méléhu.

19 Amun énda ménagayun i de Judio de, nongot guy mangéye dob datue dob Roma, fiyon fo ké énda i fégétébo gu bé de dumo gu Judio.

20 Been i niy funa kuwe ménongot géségito begom brab sébéréh begom. I funa kuwe ménikét bé de sangkali ni non bé kéunur guwe bé Kristowe, sania inam i kéluhanay de Judio.”

21 Atin séménumbul ro maro, “Enda sénay énggédot gey sulat tidéw Judea fantag bé beeme. Atin i de dumo tom do Judio ménangéy dini tidéw diyo énda mon i nuret ro tete fantag bé beeme.

22 Endob méuyot gey mégélingo ké ati kaame de kéfégitung non gétiga key dob kéluhanay de gonon, wén i do étew émbéréh ro tete fantag bé kaame kéféngintulus.”

23 Mélaw ménséfagayun ro mémili térésang sélimud bé Pablowe. Atin toow fo médooy ménangéye dob lawie gono Pablowe bati bé no térésang. Atin tidéw fanay géfuwén énggumah kélunganon i kétoro

Pablowe bero fantag bé kénéfiké i Tuluse bé de étewén. Atin ténulama no bero fén-unur bé Jesuse bérabé de sénulat Moises brab de étew sénarigoy Tuluse muret bérabé ne.

²⁴ Atin i de dumo bero énggénur bérabé ne, éndob i de dumo bero énda fo munur ro de.

²⁵ Mélaw amun méntékédan ro, ménsébaad ro bérabé Pablowe mano, “Toow i fénbéréh i Rémogor i Tuluse bérabé Isaiase ségétew sénarigoy Tuluse muret bérabé ne dob de katufua kom,

²⁶ mano, ‘Agéw go mangéy dob de ni do étew brab bérabé bero, Mégélingo gom éndob énda gésobuto kom de, brab témeingténg gom éndob énda gito gom de.

²⁷ Non métégas i de uléw i de étew. Ménéfeng i de kelingo ro, brab méntéléfédéng i de moto ro. Amuk énda loo no bérabé nan, gégitoy de moto ro, brab gégeingo i de kelingo ro, brab gésobut i de itunga ro, brab balengé roy de fédéw ro mangéy dob Begéne inok féadi-adiné ku bero.’”

²⁸ Féntaus Pablowej bérabé ne mano, “Mélaw fatut gétiga kom i uret i Tuluse fantag bérabé kékufas ne ménuretén dob de békén Judio. Atin i berowe fégélingoé ro fo toow.”

²⁹ Amun énggilid bénréh Pablowej ni, ménule i de Judio séédél ro fo toow.

³⁰ Atin bérabé rugay i ménruwowe gébélantuwa, ménbaraw ténoroén i fantage bérabé Kadnane Jesu Kristo brab énda i géménlé de.

I Fiyowe Uret New Testament in Tiruray

copyright © 2002 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Tiruray

Translation by: Wycliffe Bible Translators

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

Printed book ISBN 9718260234

The New Testament

in Tiruray

© 2002, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses,

please contact the respective copyright owners.

2015-03-17

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files

dated 29 Jan 2022

b0fb0c95-f209-5a97-9de8-b336c1289708